

ΠΑΝΔΘΗΝΑΙΔ

ΕΤΟΣ Ε΄ 31 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1904

ΤΟ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΝ ΣΥΝΕΔΡΙΟΝ

Εχομεν ύπ' ὅψιν τὸ πρόγραμμα τῶν ἐργασιῶν τοῦ παγκοσμίου ἀρχαιολογικοῦ Συνεδρίου, τὸ δποῖον ἐν τῇ Ἀκροπόλει καὶ πρὸ τῶν προπυλαίων τοῦ ἀποσίτου ἔργου τοῦ Φειδίου θὰ ἐπιληφθῇ τῶν ἐργασιῶν αὐτοῦ, κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν τῆς ἑορτῆς τῆς Ἐθνικῆς Ἀπολυτρώσεως.

Περὶ τῆς ἐπιτυχίας τοῦ Συνεδρίου τούτου ἀπὸ ἀπόψεως ἐπιστημονικῆς εἰς οὐδένα ἐπιτρέπονται δισταγμοί. Αἱ σοφώτεραι ἐν τῇ ἀρχαιολογίᾳ κορυφαί, οἱ διασημότεροι μύσται τῆς ὥραιᾶς ἐπιστήμης τοῦ Βίγκελμαν θὰ καταβάλουν ἐπὶ τῷ αὐτῷ τὴν συνεργασίαν των καὶ τὰ φῶτα των.

Καὶ ποῦ τοῦτο;

Ἐν αὐτῇ τῇ πατρίδι τοῦ ἀφθίτου Καλοῦ, τοῦ δποίου ἔχονται νὰ προσκυνήσουν τὰ δημιουργήματα ἐν αὐτῇ τῇ γῇ, ήτις κατέχει δόξαν πάσης ἄλλης ὑπερέρων καὶ θησαυρούς ἀτιμήτους· τὴν δόξαν νὰ ἔναι ἡ θεματοφύλαξ καὶ κυρία τοῦ Παρθενῶνος, τοῦ Ἐρεχθείου, τοῦ ναοῦ τῆς Ἀπτέρου Νύκης, τῆς Πνυκός, τῆς Ἀγορᾶς, τοῦ Διτύλου. — Ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ, εἰς ἣν ἀνήκουν ἡ Ἐπίδαυρος, οἱ Δελφοί, ἡ Ὀλυμπία μὲ τὴν Ἀλτιν τὴν ἱεράν, αἱ Μυκῆναι, ἡ Φιγάλεια.

Ἄλλα δι' ἡμᾶς — καὶ ἀς μὴ ἐκληφθῇ τοῦτο ὡς δπισθιοβουλία — ἡ ἐπιστημονικὴ ἐπιτυχία τοῦ Συνεδρίου, εἶναι τὸ ἥττον οὐσιῶδες. Καλοῦντες εἰς τὸ ιοστέφανον "Ἄστυ τὸν παγκόσμιον πολιτισμόν, τὴν διεθνῆ ἐπιστήμην, δὲν πρέπει νὰ λησμονήσωμεν οὐδὲ ἐπὶ στιγμήν, ὅτι δίδομεν τὰς ἐπισημοτέρας ἔξεισεις περὶ τῶν προόδων ἡμῶν, περὶ τοῦ ἡμετέρου πολιτισμοῦ.

"Οταν τοῦτο ἐνθυμοῦνται ἀνὰ πᾶσαν στιγ-

μήν, κατὰ τὸν ὑπολειπόμενον μέχρι τοῦ Συνεδρίου ὀλίγον χρόνον καὶ αἱ δύο δργανωτικαὶ ἐπιτροπαὶ αὐτοῦ, καὶ ἡ Κυβέρνησις, καὶ ἡ δημοτικὴ Ἀρχὴ καὶ οἱ ἴδιωται, δυνάμεθα νὰ ἡμεδα βέβαιοι, ὅτι αἱ ἔξεισεις ἡμῶν αὗται θὰ ἀποβοῦν ἐπιτυχεῖς.

Διότι ἄλλως θὰ ἦτο ἀφορμὴ νὰ καταρασθῇ τις τὴν ὡραίαν ταύτην ἔμπνευσιν τοῦ κ. Στάη, κατὰ τὴν πρώτην αὐτοῦ ὑπουργείαν περὶ συγκροτήσεως παγκοσμίου ἀρχαιολογικοῦ Συνεδρίου ἐν Ἀθήναις, ἀν πρόκειται νὰ ἀποκομίσουν ἐκ τῆς συγχρόνου Ἑλλάδος οἱ θαυμασταὶ τῆς Ἀρχαίας, ἐντυπώσεις ἀπογοητεύσεως καὶ ἀηδίας, ἐὰν πρόκειται, δπως εἰς τὰς ἀποτομωτάτας φωτοσκιάσεις τῶν πινάκων τοῦ Ρέμπραντ, νὰ χοησιμεύσωμεν ἡμεῖς οἱ σύγχρονοι, ὡς ἡ σκοτεινὴ σκιὰ τῶν εἰκόνων τοῦ παρελθόντος, τὰς δποίας τὸν προσεκῆ Μάρτιον θὰ ἀποθαμάσῃ ἐν Ἑλλάδι ἡ παγκόσμιος ἐπιστήμη.

* * *

Ἐξαρτᾶται κατὰ τὸ πλεῖστον ἐξ ἡμῶν αὐτῶν, δπως οἱ καρποὶ τοῦ Συνεδρίου ἀποβῶσιν ἀνυπολογίστως ἄφθονοι οὐδὲ μόνον διὰ τὴν Ἐπιστήμην, — τὸ δποῖον ἐπαναλαμβάνομεν ὅτι ἀπὸ ἐλληνικῆς ἀπόψεως εἶναι δευτερεῦον, — ἄλλα καὶ διὰ τὰ ἡθικὰ τῆς Ἑλλάδος καὶ τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἐν γένει συμφέροντα. Ως πρὸς τὰ ἡθικὰ ὡφελήματα, ταῦτα θέλομεν καρπωθῆ ἐξ αὐτῆς τῆς ἐπικοινωνίας πρὸς τὴν ἡμετέραν χώραν, τῶν ἐπιστημονικῶν κορυφῶν τῆς ὑφήλου ἐν τῇ ἀρχαιολογικῇ ἐπιστήμῃ, ήτις κυρίως καὶ ἵσως κυριολεκτικῶτερον, ἀποκλειστικῶς, εἶναι ἡ μελέτη τοῦ βίου, τοῦ πολιτισμοῦ, τῆς καλ-

λιτεγνίας αὐτῶν τῶν ἡμετέρων προγόνων.
Μὲ ἵσχυρὰν δόσιν καλῆς θελήσεως καὶ ἐπιμόνου ἔργασίας δυνάμεθα νὰ παραστῶμεν σχετικῶς εὐπρόσωποι. Πεποιθότως δὲ φρονοῦμεν ὅτι ἡ ἐπίσκεψις τῆς Ἑλλάδος ἡ ἀμεσος, ἀποδεικνύει πάντοτε τὴν πατρίδα ἡμῶν μὲν ἀνάστημα καὶ χαριέστερον καὶ ὑψηλότερον, ἀφ' ὅτι τὴν πλάτει ἡ φαντασία τῶν ἔνων, ἢν πολλοὶ παράγοντες πλάνης ἔχουν διαστρέψει εἰς τὰς περὶ τῆς νεώτερας Ἑλλάδος ἰδέας των σημειόνων δὲ μεταξὺ τῶν παραγόντων τούτων, τὴν ἔξωνημένην ὑπὸ τῶν ἔχθρων τοῦ Ἑλληνισμοῦ μερίδα τοῦ εὐρωπαϊκοῦ τύπου, τὰς φιλοκατηγόρους ἀφηγήσεις ἔνīνων περιηγητῶν, τὸ σπουδαιότερον δέ, τὰς ἔξι ἀφορμῆς τῶν κομματικῶν ἐμπαθῶν συρράξεων φιλοκατηγόρους ἀφηγήσεις ἡμῶν αὐτῶν καθ' ἑαυτῶν.

Καὶ ὑλικῶν δὲ ὀφελειῶν πάροχος θὰ ἀποβῇ ἐν διεθνές, ἐν παγκόσμιον Συνέδριον ἀρχαιολογικὸν ἐν Ἀθήναις. Διότι μετ' αὐτῷ, μετὰ τὰς ἐν τῇ ἴδιᾳ χώρᾳ ἀνακοινώσεις τῶν ἐντυπώσεων ἕκαστου τῶν μελῶν αὐτοῦ, δὲν πρέπει οὐδεὶς νὰ ἀμφιβάλῃ, ὅτι τὸ ρεῦμα τῶν ἐπισκεπτῶν τῆς Ἑλλάδος θέλει αὐξῆσην οὐσιωδῶς. Καὶ ἐκτὸς τούτου, ὅτι πλειότεροι ἡ σήμερον, μὴ περιοριζόμενοι εἰς τὴν ἐπίσκεψιν τῆς Ἀκροπόλεως καὶ τοῦ κεντρικοῦ μουσείου, θὰ ἐπισκέπτωνται τὰ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ἀρχαῖα μνημεῖα, οὐχὶ μικροτέρουν βεβαίως ἐνδιαφέροντος τῶν ἐν Ἀθήναις.

‘Αλλ’ ἔδω ἀναπτηδοῦν αἱ μελαγχολικῶτεραι σκέψεις καὶ οἱ ἐνδοιασμοὶ περὶ τῆς ἐπιτυχίας τοῦ Συνεδρίου. Πλὴν δὲ γάρ εὐπροσώπων δῶν πρὸς τοὺς ἀρχαιολογικοὺς τόπους, θέτομεν τοὺς ἔνοντας μεταξὺ τοῦ πολὺ δυσαρέστου διλήμματος ἡ νὰ τσακίζωνται καὶ νὰ κινδυνεύουν ἐπὶ ἡμῖνων, ἡ νὰ παραιτῶνται, παρ’ δλην αὐτῶν τὴν θλίψιν, τῆς ἐπισκέψεως τῶν ἀρχαιολογικῶν ἡμῶν τόπων.

Εἶναι τῷ ὅντι λυπηρόν, ὅτι παρ’ δλα τὰ νομοσχέδια περὶ εἰδικῶν ταμείων πρὸς κατασκευὴν ἀμαξιῶν ἀρχαιολογικῶν δῶν, τὰ δόποια μετὰ τόσου πρακτικοῦ ζήλου εἶχεν ἐκπονῆσει ὁ γενικὸς ἔφορος τῶν ἀρχαιοτήτων κ. Καβαδίας, τὰ μέλη τοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Συνέδριου, δὲν θελήσουν νὰ ἐπισκεφθοῦν τὰς ἐπαρχιακὰς ἀρχαιοτήτας, δὲν θὰ εἴρουν δόδον ἀπὸ τοῦ ἐν Επιδαυρίᾳ ἱεροῦ τοῦ Ἀσκληπιοῦ εἰς τὴν κατὰ τὴν παλαιὰν Ἐπίδαυρον παραλίαν ἀπὸ Μυκηνῶν εἰς τὸ Ἡραῖον καὶ τὴν Τίρυνθα.

ἀπὸ Λυκοσούρας εἰς Μεγαλούπολιν, ἀπὸ Ἰθάμης εἰς Μελιγαλᾶ ἡ Τζεφερεμίνη.

Καὶ παραλίπομεν τὴν μνείαν, ὅτι εἶναι σχέδὸν ἀπόδιτος εἰς τὴν ἐπίσκεψιν τῶν ἔνων, δὲν Φιγαλίᾳ ναὸς τοῦ Ἐπικονιόν ‘Απόλλωνος, τὸ θεοπέσιον ἔργον αὐτοῦ τοῦ δημιουργοῦ τοῦ Παρθενώνος. Ο ναὸς οὗτος, μὲν τὸ πρωτότυπον ἀρχιτεκτονικὸν αὐτοῦ κάλλος, μὲταὶ περιπτείας τῆς δργανωμένης συλήσεώς του πρὸς αἰῶνος περίπου νπὸ τῆς αὐτῆς διεθνοῦ ἐπιστημονικῆς συμμορίας Κόκκεοελ καὶ Σα, ἡτις ἐσύλησε καὶ τὸν ἐν Αιγίνῃ ναὸν τῆς Ἀφαίας, ἀσκεῖ ἐπὶ τῆς ψυχῆς τῶν ἔνων γοητείαν ἀπεργίαπτον. Εἶναι δὲ αὐτοὺς προσκύνημα ἐξ Ἰσου ἱερόν, δῶν καὶ τὸ προσκύνημα τῆς Ὄλυμπίας. Δυστυχῶς δῶμας πρὸς τὴν ἐπίσκεψιν ταύτην ἐπιβάλλεται τρίωρος πορεία ἡμιονικὴ ἐπὶ ὅδου κατ’ ἐξοχὴν δυσβάτου, ἐπικινδύνου, ἀποκρήμνου ἀπὸ Ἀνδριτσάνης μέχρι τοῦ ναοῦ.

Οὐδὲν ἀδικώτερον πρὸς τὰς ἐπαρχίας ἡ ἡ συγκέντρωσις δὲν τῶν δυναμένων νὰ μετακινηθοῦν ἀρχαιολογικῶν κειμηλίων εἰς Ἀθήνας. Ἀνεξαρτήτως δὲ τῆς πρὸς τὰς ἐπαρχίας ἀδικίας, οἱ ἀρχαιολογικοὶ τόποι ἀπογνυμούμενοι τῶν κειμηλίων αὐτῶν ἀποβάλλουν τὸ μέγιστον τῆς γοητείας καὶ ἐλαττοῦνται τὸ πρὸς ἐπίσκεψιν αὐτῶν ἐνδιαφέρον. Καὶ αὐτὰ δὲ τὰ κινητὰ κειμήλια ἐλαττοῦνται καὶ ταῦτα ἔξοριζόμενα. Τούτο δύναται τις κάλλιστα νὰ τὸ ἀνιτηφθῆ φανταζόμενος τὸν Ἐρμῆν τοῦ Πραξιτέλους ἔγκαθειργμένον ἐν τινὶ τῶν αἰθουσῶν τοῦ ἐν Ἀθήναις κεντρικοῦ μουσείου, ἀντὶ νὰ κοσμῇ τὴν Ὄλυμπίαν παρὰ τὴν ἱερὰν Ἀλτίν καὶ τὸ Ἡραῖον, τοῦ δοποίου ἀπετέλει κόσμον πάγκαλον.

Καὶ δῶμας ἐν Ἀθήναις καὶ ἐν τῷ κεντρικῷ μουσείῳ ἔπρεπε νὰ καθειρχθῇ ὁ Ἐρμῆς, ἀν ἐπόκειτο νὰ ἥναι ἀπόδιτος εἰς τοὺς ὄφιαλμοὺς τοῦ παγκοσμίου.

Οταν δὲ ὁ γενικὸς ἔφορος τῶν ἀρχαιοτήτων ἀφορῶν εἰς τὰς ἀκατανικήτους δυσχερείας τῆς συγκοινωνίας εἶχε προτείνει εἰς τὸν ἀειμνήστον Τρικούπην τὴν εἰς Αθήνας μεταφοράν του, οὗτος ἔξανέστη δργίλος. Τῷ παρετηρήθη τότε ὅτι οἱ προσκυνηταὶ τοῦ Ἐρμῆν τοῦ Πραξιτέλους θὰ ἥτο ἀδύνατον νὰ μεταβαίνουν εἰς Ὄλυμπίαν. ‘Αλλ’ ὁ μέγας ἔκεινος πολίτης ἀπήντησε. «Θὰ μεταβαίνουν διὰ τοῦ σιδηροδρόμου». Τοιαύτη ὑπόσχεσις εἰς τὸ στόμα οἰουδήποτε ἄλλου θὰ ἥτο ἀσύγγνωστος μεγαληγορία. ‘Αλλ’ ὁ Τρικούπης δὲν ὑπέσχετο, εἰμὴ μόνον ὅτι ἥδυνταν νὰ ἔκτελέσῃ.

Οὕτως ἔπρεπε νὰ σκεπτώμεθα πάντοτε, προκειμένου περὶ ὀδοποιίας τῶν ἀρχαιολογικῶν τόπων. ‘Ο σεβασμὸς πρὸς τὴν τοπικὴν σημασίαν τῶν ἀρχαιολογικῶν θησαυρῶν ἔπρεπε νὰ συνδέεται ἀναποσπάστως πρὸς τὰ μέτρα, τὰ καθιστῶντα αὐτοὺς προσιτούς εἰς τὸν παγκόσμιον πολιτισμόν. Αἱ δαπάναι πρὸς τοῦτο, εἶναι δαπάναι καὶ ἡμικῶς παραγωγικαὶ, μὴ ἔχουσαι οὐδεμίαν διμοιότητα πρὸς τὰς δαπάνας τῶν ἔκατομμαριών τῆς κομματικῆς διοδοῦ, διὰ τὴν κατασκευὴν δόδων, ἐφ’ ὧν κυριαρχεῖ σήμερον ἀτάρακτος ἡ ὀνακάνθη.

Τοσοὶ ἐκ τούτων τῶν λόγων, τούλαχιστον ἐν τῷ μέχρι τοῦδε γνωστῷ προγράμματι τοῦ ἀρχαιολογικοῦ Συνεδρίου, δὲν περιελήφθη ἐπίσημος ἐπίσκεψις εἰς πλείστας τῶν διαφόρων ἀνὰ τὰς ἐπαρχίας ἀρχαιοτήτων, καὶ ἰδίως εἰς τὸν ἐν Φιγαλίᾳ ναὸν τοῦ Ἐπικονιόν ‘Απόλλωνος, τῆς Ἀφαίας ἐν Αιγίνῃ καὶ τοῦ Ποσειδῶνος ἐν Σουνιάδι ἀκρο.

Ἄλλὰ καὶ ἀν δὲν γίνη τοῦτο ἐπισήμως, τὰ μέλη τοῦ ἀρχαιολογικοῦ Συνεδρίου θὰ σπεύσουν νὰ ἐπισκεφθοῦν τὰς ἀπανταχοῦ τῆς Ἑλλάδος ἀρχαιοτήτας ἡ συγκοινωνία δὲ τῶν πλείστων τῆς γοητείας καὶ ἐλαττοῦνται τὸ πρὸς ἐπίσκεψιν αὐτῶν δὲν θὰ καταλίπῃ βεβαίως ἐπ’ αὐτῶν ἐνδιαφέροντος.

Νομίζομεν ὅτι μέχρι τῆς εἰκοστῆς πέμπτης

Μαρτίου καὶ ἐπὶ τῶν ἐλλείφεων τούτων κάτι θὰ ἥναι δυνατὸν νὰ συντελεσθῇ ὅχι βέβαια, δὲ τι μὰ συνετελεῖτο ἐὰν ἀπὸ τοῦ 1901, δὲ τε ἀπεφασίσθη ἡ συγκρότησις τοῦ Συνεδρίου, ἐλαμβάνοντο τὰ προσήκοντα μέτρα διότι μόλις θὰ ἐπήροκει δι χρόνος οὗτος ἐὰν ἡθέλομεν νὰ παρασταθῶμεν καθ’ ὀλοκληρών εὐπρόσωποι.

‘Οπως δήποτε πρὸς τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ Συνεδρίου ἀπαιτοῦνται καὶ ἄλλοι ὅροι· νὰ ἀποβῇ ἐφικτὴ ἡ ἐπὶ μίαν ἡ δύο ἡμέρας ἀνετος παραμονὴ τῶν ἔνων εἰς τοὺς ἀρχαιολογικοὺς τόπους, καὶ τὴν γνωστὴν ἀνὰ τὸν κόσμον ἐλληνικὴν φιλοξενίαν νὰ ἐπαληθεύσῃ πληρέστατα ἡ ὑπὸ πάντων καὶ ἐπισήμων καὶ ἀνεπισήμων ἀγαστὴ καὶ ἐπέφραστος τῶν ἔνων δεξιώσις.

Ἐν γένει δὲ τότε μόνον θὰ δυνάμεθα νὰ βεβαιώσωμεν τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ Συνεδρίου, δὲ ταν αἱ ἐπιστημονικαὶ κορυφαί, αἱ διοῖαι θὰ συναδροισθοῦν ὑπὸ τὴν προστατευτικὴν τῆς Ἀκροπόλεως σπιάν, ἀνάχωρήσουν ἐντεῦθεν, ὅχι μόνον τιμῶσαι τὴν ἐλληνικὴν ἐπιστήμην, ἀλλὰ καὶ μὲ τὴν πεποίθησιν, ὅτι ὁ πολιτισμὸς ἡμῶν δὲ πρὸς τὰ κειμῆλια τῶν ἡμετέρων προγόνων σεβασμὸς καὶ ἡ λατρεία ἡμῶν, ὃς καὶ ἡ μεριμνα πρὸς συντήρησιν καὶ διαφύλαξιν αὐτῶν, εἶναι ὑπέροτερα τῆς γνώμης ἣν εἶχον περὶ ἡμῶν πρὸιν ἡ κατέλθουν εἰς τὴν Ἑλλάδα.

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ Σ. ΛΥΚΟΥΔΗΣ

ΑΠ' ΤΑ ΠΑΡΑΘΥΡΑ ΜΟΥ

I

Τώρα.... μονάχος, κάθισμαι σκυφτὸς πρὸς τὴν φωτιά μου.
Ο κάμπτος στρώννεται πλατὺς ἀπ' τὰ παράθυρά μου

καὶ λίγο λίγο βρέχει,
καὶ δ νοῦς μον ἀνθελα τρέχει

Στὴν γκρεμισμένη τὴν φωληά, στὴν καλαμιὰ ποῦ κλαίγει,
Στὸ ἀνεμοβρόχη, δοῦσ βογγᾶ στὴν ορμωμένη στέγη !

II

Στὴν θερισμένη καλαμιὰ ποῦ ὀλόχωνος ξαπλώνει,
Ἐκεῖ βαθειὰ τὰ ζωντανὰ βοσκοῦν πεδηκλωμένα,
Στρῶμα στὴ γῆ τὰ φύλλα της ἡ δράνα μοῦ τὰ ἀπλώνει
Καὶ τὸ χειμῶνα καρτερῶν νὰ μὲνδη ἐρημωμένα.

Καὶ ἀπὸ τὸ χόνσδ τῶν ἀσταχιῶν μεγάλο πανηγύρι
Τίποτα πιὰ δὲν ἔμεινε στὸν κάμπο τὸ γυμνό...
Παρὰ τὰ λίγα κότσαλα ποῦ πέρονον τώρα γῆραι
Μὲ τῆς νοτιᾶς τὸ φύσημα στὸ ἀλῶν τ' ἀδειανό!

Φύσα, νοτιά, καὶ σκόρπιζε τὰ μαραμένα φύλλα
Νὰ κατεβάσῃ ἡ φεματιὰ ποτάμι τὰ νερά
Νὰ σωριαστοῦνε στὶς αὐλές πάλι βαρειὰ τὰ ξύλα
Καὶ ὁ ζευγολάτης τὴν χρυσὴν νὰ φέξῃ τὴν σπορά!

III

Βράχε! σὰν πόσοι ἐπάνω σου περάσαν χαλασμοί
Καὶ ἐκύλησες καὶ ἐστάθηκες στῆς φεματιᾶς τὴν ἄκρη!
Μὴν ὁ σεισμὸς σὲ γκρέμισε, μήν ἡ νεφοσυρμὴ
Καὶ πρασινίζει ἡ φτέρα σου μὲ τὸ κρυφό σου δάκρυν;

III

Ἐκεῖ στὴ φάρη τοῦ βουνοῦ, στὸ φημωμένο μύλο
Σιγά, σιγά, σωριάστηκε τὸ κύτρινο τὸ φύλλο!
Πόσες φορὲς τὸ βραδυνό, ποῦ ἐπέρασα κοντά του,
Ο γκιώνης δὲν ἐκούφιαξε στὸ ἀκίνητα φτερά του,
Πόσες φορὲς δὲν κύτταξα τὸν ἰσκιο του ἀπὸ πέρα
Νὰ στρέφεται στὰ πόδια του καὶ νὰ μετρᾷ τὴν μέρα!

V

Ο ἥλιος γέρνει στὸ βουνὸ καὶ χάνεται καὶ σφύνει
Καὶ ὀπίσω του τὸ δλόχρυνσο τὸ πάτημά του ἀφίνει.
Χτυπᾷ ἡ καμπάνα τοῦ χωριοῦ ἀπὸ τοῦ βουνοῦ τὰ πόδια...
Ο ζευγολάτης οὐχασε καὶ σαλαγάει τὰ βώδια,
Γνοίζει ἀκούει τὴ φωνὴ τρεμουλιαστὰ ποῦ φτάνει,
Στέκει... κυττάζει τὸ χωριό, καὶ τὸ σταυρό του κάνει!

ΑΛΕΞ. Δ. ΦΩΤΙΑΔΗΣ

Η ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΩΣ ΟΡΟΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΡΟΟΔΟΥ *

Οτε, μετὰ τὰς Ναπολεοντείους νίκας, ἔκειτο ἐπτομένη καὶ καταβεβλημένη ἡ Γερμανία, εἰς τῶν ἀνδρῶν τῶν συντελεσάντων τὰ μέγιστα εἰς τὴν παρούσαν τῶν Γερμανῶν ἀνάκτησιν ἐθνικού θάρρους καὶ φρονήματος, εἰς ἀνεύρεσιν τῆς ὁδοῦ πρὸς ἐθνικὴν ἀνάστασιν, ὑπῆρξεν διφλόσιφος Ἐγελος. Στηριζόμενος ἐπὶ βαθείας μελέτης τῆς ίστορικῆς σταδιοδρομίας τῶν λαῶν καὶ τυγχάνων πολιτικῶν τῶν συγχρόνων αὐτῷ γερμανῶν φιλοσόφων, ὁ Ἐγελος ἔχάραξεν εὐστοχώτατα τὸ πρόγραμμα τῆς ἐθνικῆς τῶν Γερμανῶν ἀποκαταστάσεως.

«Ἡ Γερμανία δὲν ἀποτελεῖ πλέον κράτος». Οὕτως ἥρχιζε τὸ σύγγραμμα τοῦ Ἐγέλου ἐν φοντος ἐκήρυξε τὸ εὐαγγέλιον τῆς ἐθνικῆς ἀνασυντάξεως. Ἐβδομήκοντα δὲ τὴν βραδύτερον τὸ πρόγραμμα τοῦ περικλεοῦς φιλοσόφου ἐτύγχανε πλήρους πραγματοποίησεως.

Τὸ παράδειγμα τοῦ Ἐγέλου ἀποδεικνύει, ὅτι ὁ προστάτης τῆς ἀνάγκης ἀποδεῖξες, διτὶ ἡ δρῦη ἀντίληψις τῆς ἀποστολῆς ἐνδὸς ἔθνους, καὶ ἡ ἔξευρεσις τῶν κανόνων καθ' οὓς δέονταν νὰ ἐπιδιωχθῇ ἡ πλήρωσις τῆς ἀποστολῆς ταύτης, δὲν δύναται νὰ ἐπιτευχθῇ ἀνεύ βαθείας ἐρεύνης τῆς ἔξελίξεως τῶν ίστοριῶν φαινομένων. Ἐκ τῆς ἥρεμον ἀνασκοπήσεως τῶν εἰς μακρὰς περιόδους διανεμημένων ίστοριῶν γεγονότων, διασκόμεθα τίνα τὰ ἐν τῇ ἔξελίξει τῶν ἔθνων «ἀεὶ ὀδσαύτως ἔχοντα», τίνες αἱ αἰώνιαι τροχιαὶ τῶν λαῶν¹.

Τὸ παράδειγμα τοῦ Ἐγέλου διδάσκει ἡμᾶς ἐπίσης διπόσον εὐεργετικὸν εἰς ἐθνος εἶνε οἱ ἐπιφιλοπήτης μελετῶντες τὰ μεγάλα τοῦ ἐθνικοῦ βίου προβλήματα καὶ δυνάμενοι νὰ ποδηγητῶσι τοὺς πολλοὺς εἰς τὴν ὁδὸν τῶν ἔθνων καθηκόντων. Διότι ἡ δύναμις τῶν ἴδεων μελέτην.

* Τὴν ἀπάντησιν τοῦ καθηγητοῦ τῶν μαθηματικῶν εἰς τὸ Ἐθνικὸν Πανεπιστήμιον κ. Κυπαρίσσου Στεφάνου περὶ τοῦ Καποδιστριακοῦ Πανεπιστημίου, καθυστερήσασαν δημοσιεύμενην σήμερον ὡς ἴδιαιτερων μελέτην.

¹ Απὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἐγέλου, ἀντιτροσωπεύοντος τὴν καλουμένην ἰδεολογικὴν ἐρμηνείαν τῆς ίστορίας, ἡ ἔρευνα τῆς ίστορικῆς ἔξελίξεως τῶν κοινωνιῶν εἰσῆλθεν εἰς νέας ὁδούς. Ιτὶ τὴν νέαν ταύτην διεύθυνσιν οὐχὶ ἀσήμαντον ἔχον φοπὴν αἱ ἔρευναι τοῦ Δάρβιν Μία δὲ τῶν προτοθεισῶν θεωριῶν εἶνε ἡ κληθείσα οἰκονομικὴ ἐρμηνεία τῆς ίστορίας, περὶ ἡς ἀριστη κριτικὴ μελέτη εἶνε ἡ τοῦ Seligman: The Economic Interpretation of History, New-York, 1903.

εἶνε ἀνανταγώνιστος. Ἡ δὲ εὔστοχος καὶ διαυγῆς διατύπωσις ἴδεας τινός, παρεχούσης τὴν λύσιν ἐθνικοῦ τινος προβλήματος, ἔχει ἀνυπολόγιστον ἀξίαν διὰ τὰ πρακτικὰ αὐτῆς ἀποτελέσματα.

Κατὰ τὴν νηπιάδη τῆς ἀνθρωπότητος κατάστασιν αἱ τύχαι τοῦ ἀνθρώπου ἔξηρτῶντο τὸ πλεῖστον ἐκ τῶν ἀπὸ τοῦ ὑλικοῦ κόσμου ἐπιδράσεων. Σὺν τῇ ἀναπτύξει ὅμως τοῦ πολιτισμοῦ, ὁ ἀνθρωπός, βοηθούμενος ὑπὸ τῶν πνευματικῶν αὐτοῦ δυνάμεων, τείνει νὰ χειραφετηθῇ ἀπὸ τῆς εἰς τὰς ἔξωτερικὰς ἐπιδράσεις δουλείας. Τὸ σύνολον δὲ τῶν πορισμάτων τῆς μακροχρονίου πείρας τῶν ἀνθρώπων, συντεταγμένον εἰς ἀρμονικὸν σύστημα, ἀποτελεῖ τὴν ἐπιστήμην.

Πλάττουσα ἡ ἐπιστήμη ἐννοίας ἀντιστοιχούσας εἰς κατηγορίας πραγμάτων διμοιδῶν καὶ θεωροῦσα σχέσεις ἐννοιῶν ἀντιστοιχούσας εἰς σχέσεις πραγμάτων, ἀπαλλάσσει ἡμᾶς τοῦ νὰ προστέχωμεν ἐκάστοτε εἰς νέας παρατηρήσεις καὶ νέα πειράματα. Οὕτω δὲ ἀναπτυσσομένη ἡ ἐπιστήμη, ἔξασφαλίζει ἡμῖν σπουδαίαν οἰκονομίαν χρόνου καὶ παντοίων κόπων. Διὰ τὴν ἀρετὴν αὐτῆς ταύτην καλῶς ἐκλήθη ἡ ἐπιστήμη οἰκονομία τῆς σκέψεως.

Ἐχουσα δὲ κριτήριον αὐτὰ τὰ πράγματα καὶ οὕσα ἀνεξάρτητος τῆς ἀτομικῆς ἐκάστου ἴδιορυθμίας, ἡ ἐπιστημονικὴ μέθοδος ἐφαρμόζεται οὐ μόνον εἰς τὰ φυσικὰ ἀλλὰ καὶ εἰς τὰ κοινωνικὰ φαινόμενα.

Χρησιμεύει δὲ ἡ ἐπιστήμη οὐ μόνον εἰς διεύκρινησιν τῶν κοινωνικῶν καὶ ἐθνικῶν προβλημάτων, οὐ μόνον εἰς τελειοποίησιν τῶν μεθόδων τοῦ πρακτικοῦ βίου, ἀλλὰ καὶ εἰς δρῦην ἐθνικὴν διαπαιδαγώγησιν καὶ εἰς ἀνάπτυξιν παρὰ τοῖς πολλοῖς τοῦ δρυθῶς σκέπτεσθαι περὶ τῶν ἔθνων καθηκόντων, καὶ ἐν γένει εἰς τὴν σκόπιμον διάπλασιν τοῦ ὅλου πνευματικοῦ βίου τοῦ ἴδεων τινός. Ἐντεῦθεν ἡ ὑπὸ ἐθνικὴν ἐποψιν ἀκρα σπουδαίωτης τῆς ἐπιστήμης.

«Ἡ ἀπόκτησις τοῦ ἐπιστημονικοῦ πνεύματος, ἔλεγε πρὸ ἔτους ἐν Σάουθπορτ ὁ πολὺς ἄγγλος ἀστρονόμος Λόκουερ, ὃς καὶ ἡ χρῆσις τῶν φυσικῶν δυνάμεων, ἔχει σήμερον πολλῷ σημαντικωτέραν φοτήν ἐπὶ τῆς προόδου καὶ τῆς τύχης τῶν ἔθνων ἡ ὅσον γενικῶς πιστεύεται.

Τόσον δύλιγον γινώσκουσιν οἱ πελεῖστοι τῶν ἡμετέρων πολιτικῶν τὴν ἐν τῷ σημερινῷ κόσμῳ σπουδαιότητα τῆς ἐπιστήμης καὶ τὰς ὅλης βάσεις πάσης ἔθνικῆς δράσεως, ὥστε φαντάζονται τὰ πολιτικὰ καὶ φρονολογικὰ ζητήματα ὡς τὰ μόνα ἄξια προσόχης.

Σήμερον κατενοήσαμεν, ἐκ τῶν τελουμένων ἐν ἄλλαις χώραις, ὅτι ἀνὸι οἱ ἡμέτεροι ὑπουροί ήσαν προνοητικῶτεροι καὶ τὰ ἡμέτερα πανεπιστήματα πολυαριθμότερα, τὰ ἡμέτερα πνευματικά ἀφρόδιτα θὰ εἶχον ἀναπτυχθῆναι τῆς τελειοποίησεως τῶν ἐπιστημονικῶν μεθόδων, διὰ τῆς εἰσαγωγῆς τῆς διδασκαλίας τῶν ἐπιστημῶν ἐν τοῖς σχολείοις, καὶ, ὅπερ πάντων σπουδαιότατον, διὰ τῆς ἐμπράκτου διδασκαλίας τῆς ἐπιστήμης, διὰ τοῦ πειράματος δηλ. καὶ τῆς παρατηρησεως;¹ καὶ ὅχι τῶν βιβλίων. Ἀκριβῶς δὲ διότι τοῦτο δὲν ἔγινε, ὑστεροῦμεν τῶν ἄλλων ἔθνῶν ἐν ταῖς πλουτοπαραγωγικαῖς ἐφαρμογαῖς τῶν ἐπιστημῶν.

Ἄλλα τοῦτο δὲν εἶναι τὸ μόνον. Παρελείψαμεν νὰ ἔνισχύσωμεν τὸν ἔθνικὸν βίον διὰ τῆς διαδόσεως τοῦ ἐπιστημονικοῦ πνεύματος παρὰ πάσαις ταῖς κοινωνικαῖς τάξεσι, καὶ ὅλας τὰς διευθύνσεις τῆς ἔθνικῆς δράσεως. Δὲν κατενοήσαμεν ὅτι καθῆκον τοῦ κράτους εἶναι νὰ συντάξῃ τὰς δυνάμεις αὐτοῦ ἐπίσης καλῶς διὰ τὴν εἰρήνην, ὡς διὰ τὸν πόλεμον, ὅτι τὰ πανεπιστήμια καὶ ἄλλα ἐπιστημονικὰ διδαχτήρια εἶναι ἐπίσης σπουδαῖα ὡς τὰ πολεμικὰ πλοῖα ἢ τὰ στρατιωτικὰ τάγματα, ὅτι τὰ ἀκταιδευτικὰ ταῦτα ἰδρύματα εἶναι πράγματα οὐσιώδη μέρη τοῦ μηχανισμοῦ παντὸς νεωτέρου κράτους καὶ ὡς τοιαῦτα ἄξια πάσης ἔνισχύσεως καὶ ἐπιμελοῦς διοργανώσεως, χάριν αὐτῆς τῆς ἔθνικῆς εὐημερίας καὶ ἴσχυος¹.

Ἐξαίρων δὲ τὰς εἰς τὴν ἐπιστήμην ὀφειλομένας προόδους διασραέλης ἔλεγε, πολλῷ πρότερον, τὰ ἔξῆς: «Θαυμαστὰ ἀληθῶς εἶναι τὰ συντελεσθέντα κατὰ τὰ τελευταῖα πεντήκοντα ἔτη, περίοδον πάσης ἀλλης μᾶλλον ἀξιοσημείωτον ἐν τοῖς παγκοσμίοις χρονικοῖς. Δὲν ἔννοιω τὴν ἀνύψωσιν καὶ πτῶσιν αὐτοκρατοριῶν, οὔτε τὴν ἀλλαγὴν δυναστειῶν, οὔτε τὴν ἀνοδὸν κυβερνήσεων. Ἐννοῶ τὰς ἐπιστημονικὰς ἔκεινας ἐπαναστάσεις αἵτινες ἔσχον μεῖζονα ἀποτελέσματα ἢ οἰαδήποτε πολιτικὰ αἴτια, αἵτινες μετέβαλον τὴν θέσιν καὶ τὰς τάσεις τῆς ἀνθρωπότητος πολλῷ μᾶλλον ἢ πᾶσαι δύοιν αἵ κατακτήσεις, πολλῷ μᾶλλον ἢ πάν-

τες οἱ κώδικες καὶ πάντες οἱ νομοθέται δοι ποτὲ ὑπῆρξαν».

Αἱ ἔνεκα τῆς θεμελιώδους μεταρροπῆς τῶν παγκοσμίων ὅρων τῆς ζωῆς τῶν λαῶν προσκύψασαι ἀνάγκαι τῶν νεωτέρων κοινωνιῶν ἐπέβαλον, κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη, οὐ μόνον τὴν ἴδρυσιν νέων πανεπιστημίων, ἀλλὰ καὶ τὴν σύστασιν παντοίων ἰδρυμάτων ἐπιστημονικῆς ἔρευνῆς καὶ ἀνωτέρας τεχνικῆς ἐκπαιδεύσεως, (πολυτεχνείων, σχολῶν βιομηχανικῶν, ἐμπορικῶν, γεωργικῶν, ναυτικῶν, κλπ.)¹. Καὶ ἐν πολλοῖς δὲ πανεπιστημίοις ἰδρύθησαν ἀλλαχοῦ μὲν ἔδραι τεχνικῶν μαθημάτων καὶ ἐπιστημονικὰ ἐργαστήρια, ἀλλαχοῦ δὲ καὶ ὀλόκληροι τεχνικαὶ σχολαί.

Οὕτως ἐν Γαλλίᾳ ἰδρύθησαν ἐσχάτως ἐν πανεπιστημίοις ἔδραι βιομηχανικῆς φυσικῆς, βιομηχανικῆς χημείας, γεωργικῆς φυτολογίας, κλ. Πλλὴν δὲ τούτων, εἰς μὲν τὸ πανεπιστήμιον τῆς Βεζανσόν ἰδρύθη ἀγρονομικὸς σταθμός, εἰς δὲ τὸ πανεπιστήμιον τῆς Διζόν ἀγρονομικὸς καὶ οἰνολογικὸς σταθμός, ἐνῷ εἰς τὸ πανεπιστήμιον τοῦ Κλερμόντ ἰδρύθη λιμνολογικὸς σταθμός, κλπ. Περὶ τῶν καινοτομιῶν τούτων ὁ εἰσιγητής τῆς ἐπὶ τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ ἔτους 1902 ἐπιρροπῆς τῆς γαλλικῆς Βουλῆς, βουλευτὴς Μαυρίκιος Φώδη, ἔγραφε τὰ ἔξῆς: Τὰ ἐργαστήρια τῶν ἡμετέρων πανεπιστημίων ἔσπασαν νὰ ἥνε μαρομάρινοι πύργοι πρὸς ἀπομόνωσιν τῶν ἐπιστημόνων αἱ πύλαι αὐτῶν εἶναι σήμερον ἐλευθέρως ἀνοικταὶ εἰς πάντας τοὺς κλάδους τῆς ἀνθρωπίνης δραστηριότητος. Ἐκ τῶν ὑψηλῶν σφαιρῶν τῆς θεωρητικῆς ἐπιστήμης κατήλθομεν μέχρι τῶν ταπεινοτέρων ἐφαρμογῶν τῆς ἐπιστήμης εἰς τὴν βιομηχανίαν, τὸ ἐμπόριον, τὴν γεωργίαν. Ἐκτὸς τῶν ἐπισήμων προγραμμάτων τὰ δποῖα, χάριν τῶν ἔξετάσεων τῶν ὑπὸ τοῦ κράτους ὁρίζομένων, εἶναι ἀκριβῶς καθωρισμένα, τὰ ἡμέτερα πανεπιστήμια ἰδρυσαν μαθήματα προσθημοσμένα εἰς τὰς ἐκαστοῦ τοπικὰς σύνθηκας, οὕτω δὲ προσέλαβεν ἔκαστον ἰδιόρυθμον¹ τίνα καὶ πρωτότυπον χαρακτῆρα».

Τοῦ ἐλληνικοῦ ἔθνους ἡ κοσμοῦστορικὴ ἀποστολὴ εἶναι σαφὴς καὶ ἀνατύλεκτος. Ἀποστολὴ

¹ Εν τῇ διὰ τὸ ἔτος 1904-5 διεθνεῖ ἀκαδημαϊκῆς Επετηρίδιοι Minerva ἀναφέρονται 206 Πανεπιστήμια, 238 πανεπιστημιακαὶ σχολαὶ, κολλέγα, κττ., 70 ὄντεραι τεχνικαὶ σχολαὶ, 53 γεωργικαὶ, δασονομικαὶ καὶ μεταλλευτικαὶ σχολαὶ, 26 κτηνιατρικαὶ σχολαὶ, κλπ.

¹ Norman Lockyer, *The Influence of Brain-power on History* (British Association Report, London, 1904).

αὐτοῦ εἶναι ἡ προσαγωγὴ τοῦ πολιτισμοῦ. Ἄνδεις τὸν ἀρχαῖον ἐλληνισμὸν ὀφείλῃ ἡ ἀνθρωπότητης μέγιστον μέρος τῆς σημερινῆς αὐτῆς μορφώσεως, διὸ νέος ἐλληνισμός, συνεχίζων τὰς παραδόσεις τῶν προγόνων, ὀφείλῃ νὰ καταλαβῇ ἐπιφανῆ θέσιν μεταξὺ τῶν σκαπανέων τοῦ νέου πολιτισμοῦ.

Ἄτυχῶς, ἔνεκα τῆς πολιτικῆς κατατμήσεως τοῦ ἐλληνικοῦ ἔθνους, ἡ θέσις αὐτοῦ μεταξὺ τῶν εὐρωπαϊκῶν ἔθνων παρουσιάζει οὐσιώδη τινὰ μειονεκτήματα. Διὰ τοῦτο τὸ πρώτιστον ἡμῶν σημερίου πρὸς τὸν πολιτισμὸν καθῆκον εἶναι ἡ ἀριστερά τῶν ὀρθότερων σχολῶν καὶ ἰδίᾳ μιᾶς ἀνωτέρας ἐμπορικῆς σχολῆς, ἑτέρας τῶν ἔνειναν γλωσσῶν καὶ ἄλλης γεωργικῆς.

Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον εὐκταῖον εἶναι νὰ προσέλθωσιν ἀριστοὶ οἱ ἀπανταχοῦ πλούσιοι «Ελληνες, συνεχίζοντες τὰς εὐγενεῖς παραδόσεις δόνοματῶν ἔθνων

τοῦνταξις καὶ διοργάνωσις τῶν ἔθνων δυνάμεων δέοντα νὰ ἐπιδιωχθῇ διὰ τῆς ἀρίστης τῶν μεθόδων, τῆς ἐπιστήμης. Διὰ τῆς ἐπιστήμης θὰ μάθωμεν κατὰ τίνας διευθύνσεις δέοντα νὰ ἐργασθῶμεν πρὸς πλήρωσιν τῶν ἔθνων ἴδαινων. Διὰ τῆς ἐπιστήμης θὰ διαχθῶμεν πῶς ἀρισταὶ νὰ χρησιμοποιῶμεν τὰς ἡμετέρας δυνάμεις πρὸς ἔξυπηρέτησιν τῶν ἔθνων σκοπῶν. Διὰ τῆς ἐπιστήμης θὰ τελειοποιήσωμεν πάσας ἡμῶν τὰς πρακτικὰς μεθόδους. Διὰ τῆς ἐπιστήμης θὰ κατανοήσωμεν καλλιον, οὐ μόνον τί τὸ ἀληθές, ἀλλὰ καὶ ποῦ ἔγκειται τὸ καλὸν καὶ πῶς δύναται νὰ ἐπιδιωχθῇ τὸ ἀγαθόν. Χάρον δὲ τῆς ἔξασφαλίσεως τῶν ἐκ τῆς ἐπιστήμης εὐεργετημάτων πρέπει νὰ φροντίσωμεν πάσῃ δυνάμει καὶ περὶ τῆς ἐπὶ τὸ σκοπιμώτερον μεταρρυθμίσεως τῆς παρ' ἡμῖν ἐκπαιδεύσεως, ἀναδιοργανουμένης καὶ συμπληρουμένης καθ' ὅλας αὐτῆς τὰς βαθμίδας, διὰ τοῦτον ἔθνων

οἰαδήποτε καὶ ἀνὴρ ἥνε ἡ διοργάνωσις τοῦ ἰδρύματος τούτου καὶ ἡ σχέσις αὐτοῦ πρὸς τὸ ὑπάρχον πανεπιστήμιον, πρόδηλον εἶναι ὅτι ἡ διαρρύθμισις αὐτοῦ δέοντα νὰ γίνῃ κατὰ τρόπον ἔξασφαλίζοντα καὶ τὴν παρ' ἡμῖν ἀνάπτυξιν ἐπιστημονικῶν τινῶν κλάδων, θεωρητικῶν καὶ ἐφημοσύνων, μὴ τυχόντων μέχρι τοῦδε ἐπαρκοῦς ὑποστηρίζεως.

Ἐκ τῶν διδαχτηρίων τούτων θὰ ἔξελθωσιν οἱ μέλλοντες ἀριστερές τοῦ ἔθνους, οἱ οργικέλευθοι ἀπόστολοι τῶν ἔθνων ἴδαινων.

ΚΥΠΑΡΙΣΣΟΣ ΣΤΕΦΑΝΟΣ

Θ. ΣΟΛΟΓΟΥΜΠ

ΤΟ ΑΡΝΑΚΙ*

Στὸ χωριὸ Χοτιμίριτσι ἐώρταζε τὴν ἡμέρα ἔκεινη ὁ προφήτη Ἡλίας. Ἐφθαναν ἀπὸ τὰ περιχώρα οἱ πανηγυριώταις καὶ ἔτρωγαν καὶ ἔπιναν καὶ γλεντοῦσαν μιὰν ἡμέρα, δυὸς ἡμέρες, τρεῖς ἡμέρες ἀπὸ σπίτι σὲ σπίτι.

Ο Βλάστης, πλούσιος χωρικός, ἀσχίζει λίγες ἡμέρες πρὸιν ἐτοίμαζε μπίρα, ἀγόραζε οὖζο καὶ ἔσφαζε ἔνα ἀρνί.

* Μεταφρασθὲν τῇ ἀδείᾳ τοῦ συγγραφέως καὶ τῶν ἔκδοτῶν τοῦ «Σκορπιοῦ».

Οταν πῆρε τὸ μαχαίρι κ' ἐπῆγε νὰ σφάξῃ τὸ ἀρνί, τὰ παιδιά του, ή τίσκα καὶ δι Σιέγκας, τὸν ἀκολούθησαν καὶ στάθηκαν νὰ ἰδούν. Η Ἀνίσκα τελείωνε τὰ πέντε χρόνια, δι Σιέγκας ἔμπαινε στὰ τέσσερα, καὶ καθετὶ ἦταν γιὰ τὰ δυὸ παιδιὰ καινούριο καὶ διασκεδαστικό.

Τὸ ἀρνί ἦταν κάτασπρο σὰν τὰ μαλλιά τῶν παιδιῶν, διόπου στέκονταν κρατούμενα ἀπὸ τὸ χέρι, καὶ ἔβλεπαν μὲ ἀπορία ἀνοίγοντας μεγάλα τὰ μάτια τους. Τὸ ἀρνί ἐφώναξε, ἔπειτα

έτρεξε τὸ αἷμα, κόκκινο καὶ πηχτὸ αἷμα.—
"Ω, τί διασκεδαστικὰ ποῦ ἦταν! . . .

Μὰ ἡ φώναις τῶν παιδῶν, ἡ παρουσία των, ἐνοχλοῦσαν τὸν πατέρα, καὶ τὰ μάλωσε, καὶ τὰ παιδιὰ ἔφυγαν γελῶντας.

Ο πατέρας ἐπῆγε στὸ χωράφι, ἡ μητέρα ἐφρόντιζε γιὰ τὸ νοικοκυρεῖο, τὰ παιδιὰ ἔπαιζαν στὴν αὐλή.

Καὶ ἡ Ἀνίσκα εἶπε τοῦ Σιέγκα:

— Σιέγκα, παῖζομε τὸ ἀρνάκι;

‘Ο Σιέγκος ἀρχισε νὰ γελᾷ καὶ μισοεῖπε,— γιατὶ δὲν μποροῦσε ἀκόμη νὰ μιλήσῃ καθαρά:

— Παιζομε. Ἐγὼ θάμαι τὸ ἀρνάκι.

— Ναί, εἶπε ἡ Ἀνίσκα ἐσὺ θάσαι τὸ ἀρνάκι, κ' ἐγὼ θὰ κάνω ἀπάνω στὸ λαιμὸ σου μὲ τὸ μαχαῖρι τσίκ-τσίκ.

— Καὶ θὰ τρέξῃ αἷμα, ἥρωτησε ὁ Σιέγκας, κόκκινο καὶ πηχτό;

— Θὰ τρέξῃ αἷμα, εἶπε ἡ Ἀνίσκα.

Καὶ γελοῦσαν καὶ τὰ δύο γεμάτα ἀπὸ καρά.

— Καὶ ποῦ θὰ βροῦμε μαχαῖρι; ἥρωτησε ὁ Σιέγκας.

— Θὰ βροῦμε, ἀποκρίθη ἡ Ἀνίσκα, θὰ τὸ πάρωμε τῆς μαμᾶς. Καὶ μπῆκαν σιγὰ-σιγὰ στὸ σπίτι. Ἡ μητέρα δὲν ἀκούσε τίποτε· ἐγέμιζε τὸν φοῦρο μὲ ξύλα γιὰ νὰ μαγειρέψῃ καὶ νὰ ψήσῃ πήτες γιὰ τοὺς πανηγυριῶτες. Καὶ τὰ παιδιὰ πήραν ἔνα μεγάλο, μεγάλο μαχαῖρι, ἀπ' ἑκεῖνα ποὺ κόβουν τὸ μαῦρο ψωμὶ— καὶ ἡ μητέρα δὲν τὰ εἶδε. Δὲν εἶχε τώρα καιρὸ νὰ φροντίσῃ γιὰ τὰ παιδιά.

Καὶ ἔτρεξαν στὴν αὐλή καὶ χώμηκαν σὲ μιὰ γωνιά.

— Γρήγορα, κόβε, εἶπε ὁ Σιέγκας.

Καὶ ἀρχισε νὰ στενάζῃ παραπονετικὰ σὰν ἀρνάκι, καὶ ἔπειτα γελοῦσε, κ' ἐγέλασε καὶ ἡ ἀδελφοῦλα του. Τότε ἡ Ἀνίσκα τὸν ἔπιασε ἀπὸ τὸν ώμο καὶ τὸν ἔρριξε χάμω— καὶ ὁ Σιέγκας ὀλοένα ἐβέλαζε σὰν τὸ ἀρνί.

Καὶ ἡ Ἀνίσκα ἔκοψε μὲ τὸ μαχαῖρι τὸν λαιμὸ τοῦ Σιέγκα — καὶ ὁ Σιέγκας τινάχθηκε καὶ ψυχομαχοῦσε. Καὶ τὸ αἷμα — κόκκινο καὶ πηχτὸ — ἐπήδηξε κ' ἔτρεξε πάνω στὸ ἄσπρο πουκάμισο καὶ στὰ χέρια τῆς Ἀνίσκας. Καὶ ἦταν ζεστὸ καὶ κολλοῦσε. . . . Ὁ Σιέγκας δὲν κινήθηκε πιά.

— Ἄρνάκι, ἀρνάκι! — ἐφώναξε ἡ Ἀνίσκα κ' ἐγέλασε. Μὰ αἰσθάνθηκε ξεαφνα ἀνατριχίλα.

— "Ελα, σήκω! Σιέγκα! ἐφώναξε. Φτάνει πιά! Μὰ ὁ Σιέγκας δὲν ἔκινετο, καὶ τὸ αἷμα σταμάτησε, καὶ τὰ χέρια τῆς Ἀνίσκας κολλοῦσαν. . . Ὁ Σιέγκας ἦταν ὀλοένα ἀκύνητος, ζαρωμένος καὶ ὅλο ἐσώπανε — καὶ ἡ Ἀνίσκα ἐτρόμαξε κ' ἔτρεξε μακριὰ ἀπὸ τὸν Σιέγκα . . .

Μπῆκε στὸ σπίτι κρυφὰ ἀπὸ τὴ μητέρα της καὶ χώθηκε σὲ μιὰ γωνιὰ τοῦ φοῦρον, κι' ἐνοιωσε πῶς ἡ καρδιὰ ἦταν πολὺ βαρειὰ μέσα στὸ στήθος της. Χώνεται ἡ Ἀνίσκα μέσα στὸν φοῦρο, κάθεται βουβὴ καὶ τρέμει σύσσωμη. Καὶ τὴν ἔπιασε ἔνας φόβος καὶ μιὰ λύπη καὶ δὲν μποροῦσε νὰ καταλάβῃ γιατί.

Ἡ μητέρα βάνει φωτιὰ στὸν φοῦρο. Ἡ Ἀνίσκα τίποτε δὲν ἀκούει, ὀλοένα κάθεται καὶ ὀλοένα σωπαίνει. Βαρειὰ καὶ βιαστικὰ χτυπᾶ ἡ καρδοῦλα της, καὶ τίποτε δὲν βλέπουν τὰ λυπημένα μάτια τῆς Ἀνίσκας.

Τὰ ξύλα ἀναφαν σιγὰ-σιγὰ, ὁ φοῦρος ἐγέμισε ἀπὸ παπνό, καὶ ἔπνιξε τὴν Ἀνίσκα.

Καὶ ἡ ψυχαὶς τοῦ Σιέγκα καὶ τῆς Ἀνίσκας παρουσιάσθηκαν στὴν πύλη τοῦ Παραδείσου. Οἱ ἄγγελοι ταράχθηκαν καὶ ἔχυσαν δάκρυα, φωτεινὰ σὰν τὰ ἄστρα, καὶ δὲν ἤξεραν τί νὰ κάμουν. Τότε ὁ προστάτης ἄγγελος τῆς Ἀνίσκας, φάνηκε μπρὸς στὸν Κύριο καὶ θλιβερὰ τὸν ἱκέτευσε:

— Κύριε, πρέπει νὰ παραδώσωμε στὸν Ἐχθρὸ τὸ παιδάκι ποῦ ἔβαψε τὰ χέρια του στὸ αἷμα;

Καὶ ὁ Κύριος, σὰν νὰ ἤθελε νὰ δοκιμάσῃ τὸν ἄγγελον, ἥρωτησε:

— Καὶ ἐπὶ ποιὸν θὰ πέσῃ τὸ αἷμα τοῦ ἀθώου;

Καὶ ὁ ἄγγελος ἀποκρίθη:

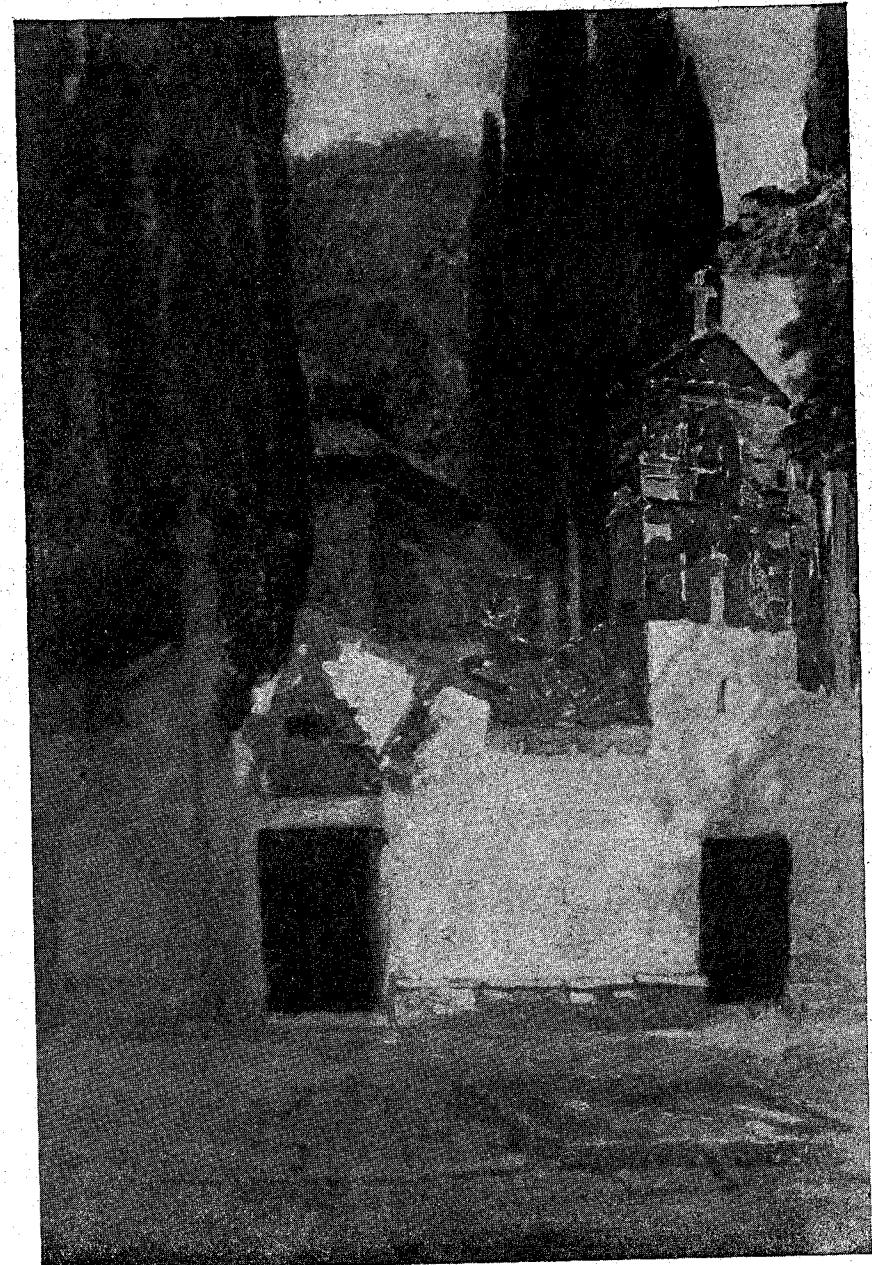
— 'Επ' ἐμέ, Κύριε!

Καὶ ὁ Κύριος τοῦ εἶπε:

— 'Εκεῖνοι οἱ δοποῖοι ἔχυσαν αἷμα, θὰ λυτρωθοῦν διὰ τοῦ Αἵματός μου, καὶ ἐκεῖνοι οἱ δοποῖοι ἐπορκάλεσαν τὴν χύσιν τοῦ αἵματος, θὰ λυτρωθοῦν ἐπίσης δι' Ἐμοῦ. Ἡ σωτηρία τῶν ὀνυμάτων θὰ ἐπιτευχθῇ μὲ πένθος βαθύ.

Τότε οἱ ἄγγελοι ἀφῆκαν τὴν Ἀνίσκα καὶ τὸν Σιέγκα νὰ μποῦν στοὺς φωτολουσμένους τόπους καὶ στοὺς κήπους ποῦ εὐωδιάζουν, δικοῦ ἐπάνω στὰ ἀπαλὰ χόρτα ἀκτινοβιολοῦσαν σταλαματιαὶς ἀπὸ μέλι καὶ ἔτρεχαν χαρούμενα νερὰ ἀνάμεσα στὴς ὄχθες τῆς φωτεινές.

[Ἐκ τοῦ ρωσσικοῦ ὑπὸ Μ. Λ. καὶ Κ. Μ.]

Η ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗ — ΕΛΑΙΟΓΡΑΦΙΑ Κ. ΠΑΡΘΕΝΗ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΠΑΡΘΕΝΗΣ

Εἰς τὸν κύκλον τῶν ἀδηγαίων καλλιτεχνῶν προσετέθη ἔνας νέος παράγων. Ἐνθυμοῦμαι τὴν πρώτην ἐμφάνισίν του εἰς τὴν προτελευταίαν ἔκθεσιν τοῦ «Παρνασσοῦ». Δύο ἡ τρία τοπία, νομίζω, καὶ μία αὐτοπροσωπογραφία. Ὁ κόσμος περνοῦσε, ἐμισοστέκετο καὶ ἐπροχώρει κινῶν πρὸς τὰ ἔξω τὸ κάτω χεῖλος ἢ κινῶν ρυθμικῶς τὸ κεφάλι. Ὁ κ. Παρθένης ἡτο τότε μακράν, εἰς τὴν Βιέννην, καὶ δὲν ἦμποροῦσε νὰ ἴδῃ ἀπὸ ἑκεῖ τὴν ἐντύπωσιν τῶν ἔργων του ἐπάνω εἰς τὰ πρόσωπα τῶν ἐπισκεπτῶν τῆς ἔκθεσεως. Ἀδιάφορον, ἀφοῦ τὰ πράγματα ἥμποροῦν καὶ νὰ γραφοῦν : κάτι παράξενα χρώματα, κάτι ἀνύπαρκταὶ σκιαῖς, κάτι πρωτοφανεῖς ἄνθρωποι ζωγραφισμένοι! Ἄν δὲ καλλιτέχνης ἡτο κάπου ἑκεῖ κρυμμένος καὶ ἔβλεπε τοὺς μορφασμοὺς τοῦ κοινοῦ, θὰ ἔλεγε καὶ αὐτός: κάτι παράξενοι ἄνθρωποι!

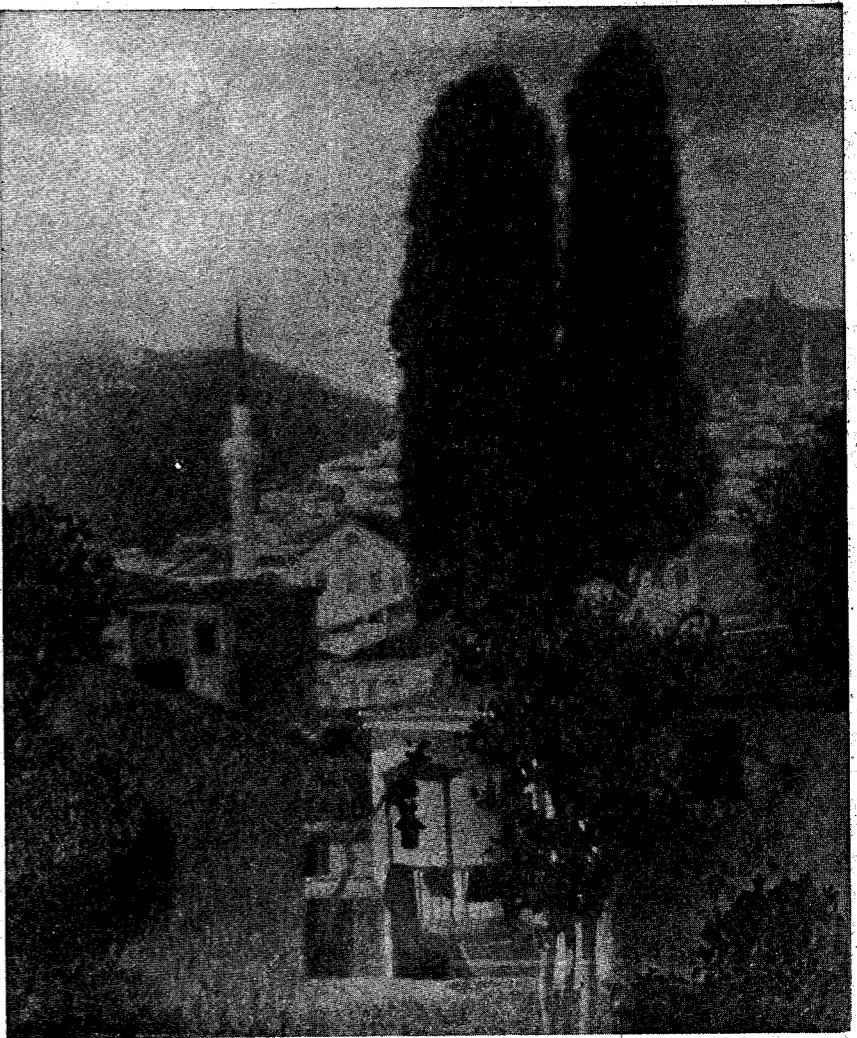
Ο,τι νέον, ξαφνίζει. Εἶναι κανὸν γενικός. Ἡ τέχνη τοῦ κ. Παρθένη ἡτο νέα· διὰ τὰς Ἀθήνας. Ἰσως γνωστὴ κατ' ὄνομα μόνον. Καὶ γνωστή, ὡς προκαλέσασα καὶ ἀλλοῦ συζητήσεις, δυσφορίαν, πόλεμον, χαμόγελα. Μέσα εἰς τὴν κατὰ συνθήκην ζωγραφικήν, ἡ τεχνοτροπία αὐτῆς ἀντηχοῦσε σὰν παραφωνία. Ἐπερεπε νὰ ἔχῃς τὴν ὑπομονὴν νὰ κυττάῃς χωρὶς προκατάληψιν, νὰ διακρίνῃς τοὺς νέους αὐτοὺς μουσικοὺς παλμοὺς καὶ ν' ἀνεύρῃς μέσα εἰς αὐτοὺς τὴν ἀρμονίαν, ποῦ θὰ ἐθέρμανε καὶ θὰ ἐλίκνιξε τὴν ψυχήν σου. Ἐνθυμοῦμαι, εἰς τὰς μικρὰς ἐντυπώσεις ποῦ ἔγραψα τότε διὰ τὴν ἔκθεσιν τοῦ «Παρνασσοῦ», ἔλεγα: «Δὲν τὸν καταδικάζομεν οὔτε ἐνθουσιαζόμεθα μὲ τὴν τεχνοτροπίαν του. Ἄλλ' ἡκούσαμεν ἔνα φύλον μας νὰ λέγῃ: Τέλος διαβολούν φαντασικὸν διήγημα θὰ ἔγραφα ἐπάνω σ' αὐτὲς τῆς εἰκόνες! Ἄν ἡ ψυχὴ τοῦ διηγηματογράφου ενδῆκε μέσα εἰς τὰ ἔργα του ἔκεινο τὸ διόπιον διαρκῶς ζητεῖ ὠραῖον καὶ ὑψηλόν, διατί οἱ ἄλλοι νὰ μήν ἥμπορέσουν νὰ αἰσθανθοῦν τὴν ἰδίαν συγκίνησιν;»

Ο κ. Παρθένης ἐπόδησε τὸν ἔλληνικὸν οὐρανὸν καὶ ἤλθε πρὸς μηνῶν εἰς τὴν Ελλάδα. Σήμερον θέλω νὰ παρουσιάσω εἰς τοὺς ἔλληνας ἀναγνώστας τὸν καλλιτέχνην, μὲ νέα του ἔργα, ἐμπνευσμένα ἀπὸ τὸ φῶς τῆς ἔλληνικῆς καὶ τῆς ἀνατολικῆς φύσεως. Τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς τέχνης τοῦ ζωγράφου θὰ προσπαθήσω νὰ τὰς ζωγραφίσω μὲ λέξεις ἐπάνω εἰς τὸ χαρτί, ποῦ δύσκολα ὅμως θὰ μπεῖν τὰς ἔμπνευ-

δώσουν τὴν ζωντανήν καὶ ὠραίαν καὶ ἰδανικήν ἐντύπωσιν τοῦ χρώματος καὶ τῆς ψυχῆς ἢ ὅποια πλανᾶται ἐπάνω εἰς τὰς εἰκόνας αὐτάς.

Ο κ. Παρθένης, μία ὑπαρξία ἥρεμος, ὀλίγον διαχτικὴ εἰς λόγια, δεχομένη ὅμως βαθειά τὴν ἐντύπωσιν τοῦ ὠραίου, λατρεύοντα τὴν φύσιν ὡς γραμμὴν καὶ ὡς χρῶμα καὶ ὡς εἰκόνα, κρύβει μέσα του λεπτὸν αἴσθημα ζωγράφου καὶ ποιητοῦ. Ἀναχωρεῖ ἀπὸ τὴν αὐστηρότεραν πραγματικότητα καὶ μὲ αὐτὴν κατορθώνει, ἀφελής, χωρὶς ἐπιχήτησιν, ν' ἀποτυπώσῃ ἐπάνω εἰς τὴν ὁδόνην μίαν εἰκόνα πραγματικήν καὶ συγχρόνως μίαν εἰκόνα φαντασικήν, ἔνα δράμα, τὸ διόπιον ἐθώπευσε τὴν φαντασίαν του καὶ ἥγγισε μίαν χορδὴν μέσα του. Ἐνα τοπίον, τὸ διόπιον εἶλκυσε τὴν προσοχήν του, δὲν μένει ἀπλῶς τοπίον μὲ χρώματα καὶ γραμμάς. Μέσα εἰς τὸν ζωγράφον ἀρχίζει νὰ ἐργάζεται ὁ καλλιτέχνης, ὁ διόπιος τὸ τοπίον ἔκεινο τὸ βλέπει τώρα μὲ τὰ μάτια τῆς ψυχῆς, ἀνάμεσα ἀπὸ ἔνα χρῶμα, ποῦ τοῦ τὸ παρέχει ἡ φύσις, μὲ ὅψιν ὅμως νέαν, μὲ μίαν πνοὴν ἡ ὅποια δὲν ἀπέχει ἀπὸ τὸ πραγματικόν, μετέχει ὅμως ἐνὸς κόσμου ἰδικοῦ του, ἀτομικοῦ, ὑποκειμενικοῦ. Ἀναγνωρίζεις, μέσα εἰς ἔνα ἔργον τοῦ, τὴν εἰκόνα ποῦ ἔβλεπες προχθὲς μαζί του εἰς τὸν περίπατον, καὶ ενδρίσκεις τώρα, εἰς καθετή, ἔνα ρυθμόν, μίαν ἀρμονίαν ποῦ δὲν ἔβλεπες πρίν ἀρμονίαν γραμμῶν, τὴν διόπιαν ζητεῖ φυσικὰ ἢ ψυχή μας παντοῦ, καὶ τὴν διόπιαν εὐχαριστεῖσαι τώρα νὰ ἴδῃς μέσα εἰς τὸ ἔργον τοῦ ζωγράφου ἀρμονίαν τόνων καὶ ἀτμοσφαίρας· καὶ ὅλα αὐτὰ μαζὶ ἀποτελοῦν ἐν ὅλον εὐχάριστον εἰς τὸ βλέμμα, ὅλ' εὐχάριστον προπάτων εἰς τὴν φαντασίαν, τὴν διόπιαν παρασύρει σὰν νὰ ἔτον γνώριμός μας ἡ εἰκὼν ἔκεινη, συγγενής μὲ κάτι ποῦ ἀγαπῶμεν ἵσως, καὶ ἔρχεται ἔξαφνα νὰ τὸ ξυπνήσῃ, νὰ τὸ φέρῃ ἀπὸ τὸ βάθος τῆς ζωῆς ἐπάνω εἰς τὰ χεῖλη μας, καὶ εἴμεθα εὐχαριστημένοι ποῦ ἔνας ἄλλος. ὁ καλλιτέχνης, ἐπρόφερε τὴν λέξιν ποῦ ἔχρειαζετο διὰ νὰ ἐκφράσωμεν ἔκεινο ποῦ μᾶς συγκινεῖ. Αὐτὸ μοῦ ἀρέσει ἰδιαιτέρως εἰς τὸν κ. Παρθένην. Βλέπει ὡς ἀληθινὸς ζωγράφος, σχεδιάζει ὡς ἀληθινὸς τεχνίτης καὶ ἔκτελεῖ ὡς ἀληθινὸς καλλιτέχνης.

Κυτταῖς τὰς δύο εἰκόνας του, τὰς ἔμπνευ-

ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΑΒΑΛΛΑΝ — ΕΛΛΑΙΟΓΡΑΦΙΑ Κ. ΠΑΡΘΕΝΗ

σιγμήν, τὴν διόπιαν στολίζουν τὰ γύρω ἀντικείμενα μὲ τὴν ὅμορφιά των, μὲ τὸ σχῆμα των, μὲ τὴν ἀτμοσφαῖραν ποῦ μέσα εἰς αὐτὴν πλέον, σὰν νὰ ἐπλάσθησαν δι' αὐτὸν μόνον καὶ ὅμως αὐτά, καὶ τίποτε ἄλλο, ἀποτελοῦν τὴν εἰκόνα ποῦ βλέπεις ἔκει ἐμπρός σου. Ἐχουν ἔνα ἰδικόν των χαρακτῆρα, μίαν ἰδικήν των ζωήν.

Νὰ τώρα ἔδω, εἰς τὴν Καισαριανήν, ποῦ ὁ χαρακτήρα αὐτὸς γίνεται ζωηρός, φωτεινός, σὰν ἔνα τραγοῦδι χαρωπόν, ποῦ μάταια ἥθελησε ὁ

άνθρωπος νὰ τὸ θάψῃ μέσα εἰς τοὺς τοίχους μιᾶς μονῆς, ποῦ τὴν σκιάζει βαθύσκιον, σὰν μιὰ βαθεῖα σκέψις, ἔνα θυηλὸν κυπαρίσσιο ποῦ καὶ αὐτὸς ἀκόμη νομίζεις παίρνει τὴν χάριν καὶ τὸ φῶς καὶ τὸ χαμόγελο τοῦ μόλις ἀνατέλλοντος γελαστοῦ δρίζοντος.

Απὸ τὰ πρῶτα ἔκεινα ἔργα τῆς ἐκθέσεως τοῦ «Παρνασσοῦ» ποῦ ὀνέφερα, δημοσιεύομεν ἔνα, *Eἰς τὰς Ἀλπεις*, μίαν γωνίαν εὐρωπαϊκοῦ τοπίου, ποῦ στέκει ἔκει κοντὰ εἰς τὰς ἄλλας ἀδελφάς του εἰκόνας, μὲ τὴν διμορφιὰ τὴν ἰδικήν του, θαυμήν, διμηλώδη, σκεπασμένην διμορφιά, ἡ δοποία διμως ἐνέχει τὸ ἴδιον αἴσθημα τὸ δοποίον ἐνέχουν καὶ αἱ ἄλλαι εἰκόνες, ἀντλούμενον ἀπὸ τὴν ἰδίαν πηγήν, χωρὶς πρόσθετα λόγια. Μόνον ἡ ἀληθινὴ φωνὴ ἀκούεται, ἔκεινη ποῦ εἴτε διαυγής, εἴτε βαθειά, εἴτε σκοτεινὴ εἴναι, ἔχει ἔνα γνώρισμα, τὴν δόνησιν μιᾶς ψυχῆς.

Ἐδῶ εἰς μίαν ἀγροτικὴν εἰκόνα μὲ παστέλ, *Βώδια*, εἴναι ζωγραφισμένον ἔνα κομμάτι ζωῆς ἡρέμου καὶ φυσικῆς: τῆς ζωῆς ποῦ ὑπομένει τὴν ὑπαρξίην της, ἀμέριμνος καὶ ἀπαθῆς, μὲ τὴν γαλήνην τῆς φύσεως τὴν κανονικήν, χωρὶς παλμοὺς ὅλους ἀπὸ τὸν παλμοὺς οἱ δοποίοι γεννοῦν τὸ χρωτάρι καὶ κλείσουν ήσυχα τὰ πέταλα ἐνὸς ἀνθούς: τῆς ζωῆς ἐνὸς βράχου ποῦ δέχεται κάθε πρῶτη τὸ θάλπος αὐτῆς μὲ τὸ ἀνοιγμα τῶν βλεφάρων τοῦ λαμπροῦ θεοῦ καὶ χάνεται κάθε βράδυ, καὶ ἥρεμα σβύνει, χωρὶς χαρὰν καὶ χωρὶς παράπονον. Παρατηρήσατε τὴν εἰκόνα καὶ θ' ἀνεύρετε τὴν ἐντύπωσιν αὐτὴν παντοῦ εἰς τὴν ἀπλότητα τοῦ χρωματισμοῦ, (δύο ἡ τρεῖς ἀποχρώσεις ἔρυθροῦ), εἰς τὴν ἀπλότητα τῆς ἐκτελέσεως, εἰς τὴν ἀπλότητα τοῦ θέματος.

* * *

Ἡθελα, τώρα ποῦ δίδεται ἀφορμή, νὰ εἰπῶ μερικὰ πράγματα διὰ τὴν τεχνοτροπίαν αὐτῆν, ποῦ τὴν ἐκεραυνοβόλησε δὲ φίλος μου Ζεὺς Γιαννόπουλος πρὸ διλγάνων μηνῶν εἰς τὸ «Ἀστυ».

Οἱ ζωγράφοι αὐτοὶ λοιπὸν — διμιλῷ διμως περὶ ἀληθινῶν ζωγράφων — εἴναι οἱ πιστότεροι, οἱ πλέον εἰλικρινεῖς διερμηνεῖς τῆς φύσεως.

Βλέπω τὸ ἀγαπητὸν βουνὸν τῶν Ἀθηνῶν ἀπὸ μακρόν, ἀπὸ τὴν πλατεῖαν τοῦ Ζαππείου, καὶ εἶμαι καὶ ἐγώ, ἵπως κάθε Ἀθηναῖος βέβαια, ἔρωτευμένος μὲ τὴν διμορφιὰ του, καὶ παρακολουθῶ τὸ ἔργον αὐτὸς τοῦ μεγάλου ζωγράφου, ἐκείνου ποῦ τὸν θαυμάζομεν κάθε στιγμὴν χωρὶς νὰ ἀναφέρωμεν τὸ δύνομά του, καὶ

τὸν δοποῖον ἰδιαιτέρως λατρεύομεν οἱ Ἑλληνες, τὸν ζωγράφον Ἡλιον. Καὶ σκέπτομαι ὅτι ἡ τέχνη τῶν ζωγράφων αὐτῶν, τῶν *impressionistes*, εἴναι ἡ τέχνη τοῦ ἀρχαίου θεοῦ.

Ομιλῶ τεχνικῶς: Ὁ νέος ζωγράφος θέλει νὰ ζωγραφίσῃ μόνον μὲ τὰ ἐπτὰ χρώματα τοῦ φασματος. Αὐτὶς νὰ ἀναμιῇ τὰ χρώματα του ἐπάνω εἰς τὴν πυξίδα, θέτει τὸ χρώμα κατ' εὐθεῖαν εἰς τὴν θύρην, δύπου, τὸ ἔνα πλησίον τοῦ ἄλλου ἡ ἀπλωμένον ἐπάνω εἰς τὸ ἄλλο, δίδουν τὴν ἐντύπωσιν τοῦ ήλιακοῦ φωτός· αἱ ἀκτίνες τῶν χρωμάτων ἐνόνονται ἐξ ἀποτάσσεως εἰς τὸ μάτι τοῦ παρατηρητοῦ καὶ ἐνεργοῦν δύπως τὸ φῶς τοῦ ἥλιου. Καὶ τότε, κάθε χρώμα ἔχει τὴν ἰδικήν του δύναμιν, τὴν ἰδικήν του δρόσον καὶ λάμψιν. Ἡ ἀνάμιξις ἀπ' ἐναντίας τῶν χρωμάτων ἐπάνω εἰς τὴν πυξίδα ἀποτελεῖ κάτι τεχνητόν, βαρὸν καὶ ἄχαρι. Αὐτὰ λέγει περόπου δ Καμπύλλ Μωκλαίδο εἰς τὸ τελευταῖον βιβλίον του «L'Impressionnisme».

Τί κάμνει λοιπὸν δ ζωγράφος Ἡλιος; Ἐκλέγει μίαν θύρην, τὸν Χμηττόν, χύνει ἐπάνω τὰς ἀκτίνας τῶν χρωμάτων του καὶ μᾶς δίδει διὰ τῆς ἀτμοσφαίρας τὴν μοναδικὴν εἰκόνα ποῦ στολίζει κάθε ἡμέραν τὸν ἀθηναϊκὸν δρίζοντα. Πλησιάστε πρὸς τὴν εἰκόνα αὐτὴν καὶ εἰπῆτε μου, ἀν δὲν βλέπετε μίαν μουτζούραν. Ἐπαναλαμβάνω τὴν λέξιν τοῦ φίλου μου ἀρρογράφου. Ἡ τέχνη κάμνει τὸ ἴδιον. Σοῦ δίδει τὴν ἐντύπωσιν τῆς ἀληθείας. Τὸ πῶς, εἴναι ἰδική της ὑπόθεσις. Τὸν θεατὴν ἐνδιαφέρει τὸ ἀποτέλεσμα. Αὐτὸς μόνον.

Καὶ διὰ νὰ ἐπέλθῃ τὸ ἀποτέλεσμα αὐτό, δὲν εἶναι εὔκολον. Χρειάζεται αἴσθησις λεπτοτάτη.

Μίαν εἰκόνα τοιαύτης τεχνοτροπίας εἴχε ἐκθέσει δ πολὺς Κλώδ Μονέ, περὶ τοῦ δοποίου συχνὰ ἔγραψαμεν εἰς τὰς καλλιτεχνικὰς σημειώσεις τῶν «Παναθηναίων», εἰς τὸ Σαλὸν τοῦ 1867. Ἡ εἰκὼν παρίστανε μίαν ὑδρίαν καὶ ἔφερε τὸν τίτλον «Impressions». Απὸ τὸ δύνομα τῆς εἰκόνος τοῦ Μονέ ὠνομάσθησαν δόλοι οἱ ἔργα· ζόμενοι μὲ τὸν ἴδιον τρόπον. Σήμερον ἡ λέξις ἔλαβε εὐρυτέραν σημασίαν, καὶ εἰς τὸν κύκλον τῶν *impressionnistes* περιλαμβάνονται δόλοι σχεδὸν οἱ ζωγράφοι οἱ δοποίοι κατέλιπαν τὰ παλαιὰ καὶ ζητοῦν κάτι νέον εἰς τὴν τέχνην.

Αὐτὰ τὰ διλγά, ὡς ἐν παρενθέσει, περὶ τῆς νέας ζωγραφικῆς, ἡ δοποία ἐλευθερώθη ἀπὸ τὴν σχολαστικὴν δουλείαν τῶν παλαιῶν καὶ ἐπιβάλλεται διλγάνα μὲ τοὺς μεγάλους καλλιτέχνας τοὺς δοποίους ἀνέδειξε. Ο Μονέ, ο Ούντσερ, ο Λίμπερμαν, διὰ νὰ ἀναφέρω διλγάστα δύναμα,

Τὸ μοναστήρι τῆς Εικοσιφοινίτεσσης — ΕΛΑΙΟΓΡΑΦΙΑ Κ. ΠΑΡΘΕΝΗ

φόρδους μικροκόσμους μίαν σελίδα ιστορικὴν μέσα εἰς ἔνα βραδυνὸν τοπίον, ἔνα παλμὸν τῆς δημιουργίας εἰς πλαίσιον μεγαλοπρεπὲς βουνῶν χιονισμένων, μίαν χοδοὴν τῆς μεγάλης ζωῆς μέσα εἰς τὴν ἀποψιν ἐνὸς δάσους. Παντοῦ μία σκέψις καὶ ἔνα συναίσθημα, ἀδελφωμένα, δίδων εἰς τὰ ἔργα του τὴν ἀτομικὴν ἀντιληψιν καὶ αἴσθησιν. Ο κ. Παρθένης, εἰς τὰ ἀντικείμενα, ποῦ μέσα εἰς τὰς εἰκόνας του ἀφηγούνται τὴν ζωήν των τὴν ἔξωτερην, προσδίδει ἀκόμη καὶ μίαν φωνὴν ἐσωτερικὴν καὶ ἔνα διακοσμητικὸν χαρακτῆρα. Αὐτὰ τὰ δύο συμπληροῦν τὸ ἔργον τοῦ ζωγράφου καὶ τὸ ἀναδεικνύουν τὴν ζωγράφον, δὲ οποῖος βαδίζει γοργὰ τὸν δρόμον τῆς ἀληθινῆς τέχνης.

KIMON MICHALIDES

Θ. ΔΟΣΤΟΓΕΒΕΣΚΥ

ΟΙ ΔΥΣΤΥΧΙΣΜΕΝΟΙ*

ΑΓΑΠΗ ΜΟΥ, ΒΑΡΕΓΚΑ,

"Ε, Βάρεγκα, Βάρεγκα! Αύτη τή φορά το λάθος είναι δικό σου και θά τώχης στή συνείδησί σου. Τὸ γραμματάκι σου ἐτάραξε δλες τῆς ἰδέες μου, ἔχασα τὸν δρόμο μου, και μόλις τώρα, ποῦ ἔκυπταξα μὲ ἡρεμία τὸ βάθος τῆς καρδιᾶς μου, εἰδα πῶς εἶχα δίκαιο, πληρέστατα δίκαιο. Δὲν γράφω γιὰ τὴ διαγωγὴ μου, (ᾶς πάγι στὸ καλό,) γράφω γιὰ τὴν ἀγάπη μου γιὰ σένα, ποῦ δὲν ἴταν καμμὶ παράλογη ἀγάπη. Δὲν ἡξέρεις, ἀγάπη μου. "Αν μόνον ἡξέρεις ποῦ πηγάζει τὸ αἴσθημά μου, ἡ ἀγάπη μου, δὲν θὰ ἔγραφες ἔτσι. "Ο, τι μοῦ γράφεις, δι, τι μοῦ ἔκθέτεις, δλα αὐτὰ είναι τυπικά μὰ εἶμαι βέβαιος πῶς δὲν τὰ σκέπτεπαι κατὰ βάθος.

"Ἀγάπη μου, οὔτ' ἔγω δὲν ἡξέρω, δὲν ἔνθυμοδύμαι πολὺ καλὰ τί συνέβη μὲ τοὺς ἀξιωματικούς. Πρέπει νὰ σοῦ εἰπῶ, ἄγγελέ μου, πῶς πρὸν ἀπὸ τὸ ἐπεισόδιον αὐτὸν ἥμουν πολὺ ταραγμένος. Φαντάσου, ἔνα μῆνα τώρα, ἥμουν σὰν κρεμασμένος σὲ μιὰ κλωστή. Ήθέσις μου ἥτον ἀπελπιστική. Τὸ ἔκρυψα ἀπὸ σένα καὶ ἀπ' δλο τὸ σπίτι, μὰ ἡ νοικοκυρά μου ἔφρωνται καὶ ἔκανε τὸν κόσμο ἄνω κάτω. Άλλα καὶ αὐτὸν δὲν ἔβλαπτε. Τί μὲ μέλει γιὰ τῆς φωνὲς μιᾶς παληγόρηας! "Άλλ' ὅρχιε νὰ γίνεται σκάνδαλο. Ἐπειτα, ἔμαθε, δ Θεὸς ἡξει πῶς, τὴ φιλία μας καὶ μιλοῦσε μὲ τέτοιον τρόπο σὲ δλους τοῦ σπιτιοῦ, ποῦ ἔμενα ἐκστατικὸς καὶ ἔβούλωνα τ' αὐτιά μου. Τὸ κακὸ είναι ποῦ οἱ ἄλλοι δὲν ἔβούλωναν τ' αὐτιά τους, ἀλλὰ τὰ τέντωναν ἀκόμη περισσότερο. Καὶ τώρα ἀκόμη, ἀγάπη μου, δὲν ἡξέρω ποῦ νὰ κρυφῶ...

Αὐτὰ δλα, ἄγγελέ μου, αὐταὶς ἡ συμφοραὶς μ' ἔκαμαν νὰ λησμονήσω τὸν ἔαυτό μου. "Ἐξαφνα μαθαίνω ἀπὸ τὴ Φεδόρα πράγματα μοναδικά: ἔνας ἀδύλιος ἀνθρώπος ἥλθε στὸ σπίτι σου καὶ σοῦ ἔκανε προτίσεις ὑβριστικές δ ἀνθρώπως αὐτὸς σ' ἐπρόσβαλε, σ' ἐπρόσβαλε πολύ. κ' ἔγω αἰσθάνθηκα βαθειὰ τὴν προσβολὴ αὐτῆς. Τότε, ἄγγελέ μου, ἔχασα τὸ λογικό μου, δὲν ἡξερα τί ἔκανα. "Αγαπητή μου. Βάρεγκα, βγῆκα μὲ βία ἀπὸ τὸ σπίτι, μανιάδης, νὰ βρῶ τὸν ἀδύλιον αὐτόν. Οὔτ' ἔγω δὲν ἡξερα τί θὰ τοῦ

* Συνέχεια ἀπὸ σελίδος 150.

τροβίτς εἶναι, δπως ξέρεις, ἀνθρώπος πολὺ φιλότιμος δὲν ἐμπιστεύθηκε σὲ κανένα τὸ μνησικό του καὶ ἔτσι καὶ σήμερα ἀκόμη εἶναι σχετικοὶ καὶ δίνουν τὸ χέρι. Δὲν συζητῶ τίποτε, Βάρεγκα, οὕτε θέλω νὰ συζητήσω μαζὶ σου εἶμαι πολὺ ἔξευτεισμένος, καὶ τὸ χειρότερο τὸ αἰσθάνομαι κ' ἔγω μὲ τὸν ἑαυτό μου μὰ ἥτον γραφτὸ φαίνεται νὰ συμβοῦν αὐτά αὐτὴ ἥταν ἥ μοιρα μου, τὸ ξέρεις καὶ σύ. Αὐταὶς λοιπὸν εἶναι, Βάρεγκα, ἡ λεπτομέρειας τῆς δυστυχίας μου καὶ τῆς ἀνυποδιᾶς μου. — Εἶμαι λίγο ἀδιάθετος, ἀγάπη μου ἔχασα δλη μου τὴ ζωηρότητα. Καὶ τώρα σου διμολογῶ τὴν ἀφοσίωσί μου, τὴν ἀγάπη μου καὶ τὴν ἔκτιμησί μου, καὶ μένω, δεσποινὶς Βάρεγκα 'Αλεξέγεβνα,

Ταπεινότατος θεράπων
ΜΑΚΑΡ ΔΙΕΒΟΥΣΚΙΝ

29 Ιουλίου

ΚΥΡΙΕ ΜΑΚΑΡ ΑΛΕΞΕΓΕΒΙΤΣ

"Ἐδιάβασα μὲ πόνο καὶ τὰ δύο σας γράμματα. 'Ακοῦστε, φίλε μου' ἡ κάτι μοῦ κρύβετε καὶ μόνον ἔνα μέρος ἀπὸ τῆς ἀτυχίες σας μοῦ γράφετε, ἡ . Μὰ τὴν ἀλήθεια, Μάκαρ 'Αλεξέγεβτς, τὰ γράμματά σας δείχνουν ἀκόμη κάποια ταραχή... 'Ελατε στὸ σπίτι, γιὰ δνομα τοῦ Θεοῦ, ἐλατε σήμερα' ἐλατε νὰ γεματίσετε μαζί μου, ἔτσι μὲ δι, τι τύχῃ. Οὔτε ἔχω ἀκόμη πῶς περνάτε στὸ σπίτι σας καὶ τί ἀποκάματε μὲ τὴ νοικοκυρά σας. Τίποτε δὲν μοῦ γράφετε γι' αὐτὰ δλα καὶ νομίζω πῶς θέλετε κάτι νὰ μοῦ κρύψετε. Λοιπόν, σᾶς περιμένω, φίλε μου, σᾶς περιμένω χωρὶς δλλο σήμερα καὶ θέλω μάλιστα νὰ ἔχεσθε κάθε ἥμέρα στὸ τραπέζι μας. Η Φεδόρα μαγειρεύει πολὺ καλά. 'Υγιαίνετε.

Δική σας
ΒΑΡΒΑΡΑ ΔΟΜΠΡΟΣΕΛΟΦ

1 Αὐγούστου

ΑΓΑΠΗ ΜΟΥ, ΒΑΡΒΑΡΑ ΑΛΕΞΕΓΕΒΝΑ

Εἶσαι εὐχαριστημένη, ἀγάπη μου, ποῦ δ Θεὸς σοῦ ἔδωκε τὴν περίστασι νὰ μοῦ ἀποδώσῃς καλὸν ἀντὶ καλοῦ. Τὸ πιστεύω, Βάρεγκα: πιστεύω στὴν καλωσύνη τῆς ἀγγελικῆς καρδούλας σου καὶ δὲν σοῦ τὸ λέω γιὰ παράπονο — ὅμις, μὴ μοῦ προσάπτης πιά, δπως δλλοτε, πῶς εἶμαι σπάταλος τώρα ποῦ ἔγκρασα. 'Ε-

κανα τὸ λάθος αὐτό, τι νὰ γίνη; — "Αν ἐπιμένης πῶς εἶναι ἀμάρτημα, καλέσ δμως ἀπ' τὰ δικά σου χεῖλη, φίλη μου, μὲ λυπεῖ νὰ τὸ ἀκούω. Μὴ δυσαρεστηθῆς γιὰ δι, τι σοῦ γράφω· ἡ καρδιά μου πονεῖ, ἀγάπη μου. Οἱ δυστυχίσμενοι εἶναι ίδιοτροποι ἔτσι τὸ θέλησε ἡ φύσις. Τὸ εἶχα καταλάβει καὶ ποίν. Καὶ εἶναι καὶ ὑποπτος δ φτωχός κυττάζει τὸν κόσμο μ' ἔνα παράξενο μάτι, παρατηρεῖ κάθε διαβάτη μὲ τὴν ἀκοη τοῦ ματιοῦ, κυττάζει ἀνήσυχα γύρω του καὶ προσπαθεῖ ν' ἀκούσῃ καθετί, γιατὶ νομίζει πῶς ὅλοι γ' αὐτὸν μιλοῦν, πῶς κατακρίνουν τὸ ἔλεεινὸ ἔξωτερικό του. Καὶ καθένας ξέρει, Βάρεγκα, πῶς δ φτωχός εἶναι χειρότερος ἀπὸ ἔνα κουρδέλι, πῶς δὲν ἔχει καμμὶ θύποληψι, κι ἀς γράφουν δι, τι θέλουν! Ναί, ἀς γράφουν δι, τι θέλουν αὐτοὶ ποῦ μοντζουρώνουν τὸ χαρτί, ἡ θέσις τοῦ φτωχοῦ δὲν θ' ἀλλάξῃ. Καὶ γιατί νὰ μένῃ ἡ ζδια πάντα; Διότι, καθὼς νομίζουν αὐτοὶ, τὸ καθετεὶ τοῦ φτωχοῦ πρέπει νὰ τὸ μάθουν ὅλοι, διότι εἶναι ἀπηγορευμένον νὰ ἔχῃ καὶ αὐτὸς τὴν ίδιωτική του ζωή, τὴν ἀτομική του ἀξιοπρόπεια. Νά, δ Αἰμιλίος μοῦ εἶπε προχθὲς πῶς ἀνοίξαν κάπου ἔνα κατάλογο γι' αὐτὸν καὶ πῶς γιὰ κάθε δεκάρα ποῦ τοῦ ἔδιναν ἔποεπε νὰ ὑποστῇ ἔνα εἶδος ἐπισήμου ἐπιδεωδήσεως. Οἱ ἀνθρώποι εἶνομα τοῦ Θεοῦ, ἐλατε σήμερα' ἐλατε νὰ γεματίσετε μαζί μου, ἔτσι μὲ δι, τι τύχῃ. Οὔτε ἔχω ἀκόμη πῶς περνάτε στὸ σπίτι σας καὶ τί ἀποκάματε μὲ τὴ νοικοκυρά σας. Τίποτε δὲν μοῦ γράφετε γι' αὐτὰ δλα καὶ νομίζω πῶς θέλετε κάτι νὰ μοῦ κρύψετε. Λοιπόν, σᾶς περιμένω, φίλε μου, σᾶς περιμένω χωρὶς δλλο σήμερα καὶ θέλω μάλιστα νὰ ἔχεσθε κάθε ἥμέρα στὸ τραπέζι μας. Η Φεδόρα μαγειρεύει πολὺ καλά. 'Υγιαίνετε.

είναι τρυπημένα στοὺς ἀγκῶνες ἔπειτα τὰ βάζουν δλα αὐτὰ στὸ χαρτὶ καὶ τυπώνουν αὐτὲς τῆς ἀηδίες . . . Καὶ τί σὲ ἐνδιαφέρει ἂν οἱ ἀγκῶνες μου εἶναι τρυπημένοι ; Ναί, ἂν μοῦ ἐπιτρέπῃς, Βάρεγκα, μιὰ χονδροειδῆ παρομοίωσι, θὰ σοῦ εἰπῶ πῶς δὲ φτωχὸς σὲ τέτοια περίστασι αἰσθάνεται κατὶ ἀνάλογο σὰν τῇ δικῆ σας παρθενικὴν αἰδὼ. Δὲν θὰ ἥθελες, συγχώρησε μου τῇ χονδρῷ λέξι, νὰ γδυθῆς μπροστὰ σὲ ὅλο τὸν κόσμο· ἔτσι καὶ δὲ φτωχὸς δὲν θέλει, ἔνα ἀδιάκριτο μάτι νὰ πέσῃ στὴν παληότρυπα ποῦ κατοικεῖ καὶ νὰ μάθῃ πῶς ζῇ : — αὐτὸς εἶναι. Γιατὶ λοιπὸν νὰ μὲ προσβάλῃς, Βάρεγκα, μαζὶ μὲ τοὺς ἔχθρούς μου ποῦ ρίχνουν τὰ βέλη τους στὴν τιμὴ καὶ τὴν ἀξιοπρέπεια ἐνὸς τιμίου ἀνθρώπου ;

Σήμερα, στὸ γραφεῖο, αἰσθανόμουν σὰν βρεμένη γάτα μιὰ ματιὰ μόνο θὰ μ' ἔκανε νὰ κοκκινίσω· ἥμουν σὰν χαμένος, Βάρεγκα ! Ναί, αἰσθάνεσαι φυσικὰ στενοχωρημένος ὅταν οἱ ἀγκῶνες σου βγαίνουν ἔξω ἀπὸ τὰ μανίκια καὶ τὰ κοινμπιά σου κρέμονται σὲ μιὰ κλωστή. Σὲ τέτοια χάλια ἥμουν ! Χωρὶς νὰ τὸ θέλῃς, γίνεσαι δειλός. Τί ! . . . δ. Στέφανος Κάρλοβιτς μοῦ μιλοῦσε σήμερα γιὰ τὴν ὑπηρεσία· ἔλεγε, ἔλεγε, ἔπειτα ξαφνικά εἶπε : « Καὶ σεῖς κατεργαράκο, Μάκαρ Ἀλεξέγεβιτς ! » Δὲν ἐτελείωσε τὴν φράσι του, μὰ ἔγῳ ἐνόησα καὶ ἔγινα κατακόκκινος, τόσο, ποῦ καὶ ἡ φαλάκρα μου ἀκόμη κοκκίνισε. Κατὰ βάθμος δὲν εἶναι τίποτε μὰ δπωσδήποτε μὲ ἀνησυχεῖ, μὲ κάνει νὰ σκέπτωμαι σοβαρά. Ἄραγε δὲν ἔμαθαν τίποτε; Ο Θεός νὰ μὲ φυλάξῃ ! Εἶναι δυνατὸν ἄραγε νὰ τὰ μάθουν ; Όμοιογῶ πῶς ἔχω ὑποψίες σ' ἔναν ἀνθρώπακο. Αὐτοὶ οἱ κακοῦργοι εἶναι ἵκανοὶ δλα νὰ τὰ κάμουν ! Νὰ σὲ προδώσουν ! Νὰ πουλήσουν δλη σου τὴν ἴδιωτικὴ ζωὴ γιὰ τίποτε ! Τίποτε ιερὸν δὲν ἔχουν αὐτοὶ !

Ξέρω δμως ποιὸς μοῦ τὴν ἔφτιασε: αὐτὸς θὰ εἶναι παιγνίδι τοῦ Ραταζάγεφ. Κάποιον θὰ γνωρίζῃ στὸ τμῆμα μας καὶ χωρὶς ἀμφιβολία, ἐπάνω στὴν δμιλία τοῦ διηγήθη τὸ πρᾶγμα κ' ἐπρόσθεσε καὶ δικὰ του, ἡ θάτα εἶπε στὸ τμῆμα του καὶ σιγὰ-σιγὰ ἡ ἱστορία ἔφθασε ὡς τὸ δικό μας τμῆμα. Στὸ σπίτι δλοι τὰ γνωρίζουν καὶ δείχνουν μὲ τὸ δάκτυλο τὸ παράθυρό σουν τὸ ξέρω, εἴμαι βέβαιος. Χθές, ὅταν ἥλθα νὰ δειπνήσωμε μαζί, δλοι ἔτρεξαν στὰ παράθυρα νὰ ἰδοῦν. « Ή ενωσις τοῦ διαβόλου μ' ἔνα παιδί » εἶπε ἡ νοικοκυρά μου καὶ ἔπειτα μεταχειρίσθη μιὰν ἀπρεπῆ

ἔκφρασι. Μὰ δλα αὐτὰ δὲν εἶνε τίποτε μπρὸς στὸ ἀτιμο σχέδιο τοῦ Ραταζάγεφ : θέλει νὰ μᾶς χώσῃ, μαζὶ τοὺς δύο μας, στὰ βιβλία του, νὰ μᾶς σατυρίσῃ τὸ εἶπε διάδοσις, τὸ ἔμαθα ἀπὸ κάτι ἀγαθοὺς ἀνθρώπους, συναδέλφους μου στὸ τμῆμα τὸ δικό μας. Δὲν ἡμιπορῶ οὔτε νὰ σκεφθῶ, ἀγάπη μου, οὔτε ν' ἀποφασίω τίποτε. Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία πῶς δὲ Θεός θέλει νὰ μᾶς τιμωρήσῃ, ἀγγελέ μου. « Ήθελες, ἀγάπη μου, νὰ μοῦ στείλης ἔνα βιβλίο γιὰ νὰ διασκεδάσω. » Ας πάρη στὸ καλό, ἀγάπη μου. Καὶ τί εἶναι τὸ βιβλίο ; « Ενα μέσον γιὰ νὰ σὲ ἀποκοιμίσῃ ! Τὸ μυθιστόρημα εἶναι μιὰ ἀνοησία γραμμένη γιὰ ἔναν ἀνόητο σκοπό, γιὰ νὰ περνοῦν τὸν καιρό τους οἱ ἀεργοι· πίστεψέ με, ἀγάπη μου, πίστεψε τὴ μεγάλη μου πεῖρα. Κάθονται καὶ σοῦ ζαλίζονταν τὸ αὐτιὰ μὲ κάποιον Σαΐζπηρ : « Στὴ φιλολογία, σοῦ λέγουν, εἶναι ἔνας Σαΐζπηρ . . . » Μάθε το λοιπὸν πῶς καὶ δὲ Σαΐζπηρ εἶναι ἀνόητος, δλα αὐτὰ εἶνε ἀνοησίαις, δλα αὐτὰ ἔγιναν γιὰ νὰ γελοῦν τὸν ἀνθρώπους !

*Δικός σου
ΜΑΚΑΡ ΔΙΕΒΟΥΣΚΙΝ*

2 Αὐγούστου
ΚΥΡΙΕ ΜΑΚΑΡ ΑΛΕΞΕΓΕΒΙΤΣ

Μὴ σᾶς μέλῃ γιὰ τίποτε μὲ τὴν βοήθεια τοῦ Θεοῦ δλα διορθωθοῦν. Η Φεδόρα ενδρῆκε ἀρκετὴν ἔργασία καὶ γιὰ τῆς δύο μας καὶ ἀρχίσαμε νὰ ἔργαζωμεθα. Υποπτεύει τὴν Αννα Φεδορόβνα πῶς ἔχει τὸ δακτυλάκι της σὲ δλα αὐτα· μά, μοῦ εἶνε ἀδιάφορο τῶρα. Σήμερα εἴμαι πιὸ χαρούμενη. Θέλετε νὰ δανεισθῆτε χρήματα· δ. Θεός νὰ σᾶς φυλάξῃ ! Θὰ ἔχετε ἀργότερα βάσανα πῶς νὰ τὰ ἐπιστρέψετε. Συλλογισθῆτε πῶς ὑπάρχομε κ' ἔμεις, νὰ ἔρχεσθε συγχόνεται καὶ νὰ ἀφήσετε τὴ νοικοκυρά σας νὰ λέη. Όσο γιὰ τοὺς ἄλλους ἔχθρούς σας, ποῦ ζητοῦν τὸ κακό σας, εἴμαι βεβαία πῶς οἱ φόβοι σας εἶναι ἀβάσιμοι, Μάκαρ Ἀλεξέγεβιτς ! Προσέξετε. Σᾶς εἶπα τὴ τελευταία φορά πῶς τὸ ύφρος ποῦ μοῦ γράφετε δείχνει πῶς εἰσθε πολὺ ταραγμένος. Υγιαίνετε λοιπόν. Σᾶς περιμένω χωρὶς ἀλλο.

Δική σας B. A.

3 Αὐγούστου
ΑΓΓΕΛΕ ΜΟΥ, ΒΑΡΒΑΡΑ ΑΛΕΞΕΓΕΒΝΑ,

Θέλω νὰ σοῦ ἀναγγείλω, ἀγαπητή μου, πῶς

ἀρχισα νὰ ἔχω μερικὲς ἐλπίδες. Μά, μου γράφεις, μικροῦλα μου, ἄγγελέ μου, νὰ μή δανεισθῶ. Εἶναι ἀδύνατον νὰ τὰ καταφέρω· τὰ οὐκονομικά μου εἶναι σὲ κακή κατάστασι καὶ φοβοῦμαι πᾶς καὶ τὰ δικά σου γρήγορα θὰ χαλάσουν! Δὲν εἶναι γιὰ ἐργασία ή υγεία σου θέλω νὰ σου πῶ πᾶς ἔνα δάνειο εἶναι ἀπολύτως ἀναγκαῖον. Καὶ τώρα ἔξακολουθῶ.

”Ηθελα λοιπὸν νὰ σου εἰπῶ, Βαρβάρα Ἀλεξέγεβνα, πῶς στὸ γραφεῖο κάθομαι κοντά στὸν Αἰμύλιον Ἰβάνοβιτς. Δὲν εἶναι δὲ Αἰμύλιος ποὺ γνωρίζεις. Αὐτὸς εἶναι, ὅπως ἔγω, ἐπίτιμος σύμβουλος, καὶ εἰμεδα ἵσως οἱ ἀρχαιότεροι ὃν τάλληλοι τοῦ τμήματός μας. Εἶναι καλὴ ψυχή, ἀφιλοκερδής· μιλεῖ λίγα καὶ φαίνεται πάντα ἀρκούδα ἀληθινή. Γνωρίζει δῆμος τὴν ἐργασία του, ἔχει καθαρὸ ἀγγλικὸ γράψιμο καί, γιὰ νὰ πῶ δὴ τὴν ἀλήθεια, δὲν γράφει πιὸ ἀσχηματικὸ μένα, — εἶναι ἄξιος ἀνθρώπος! Ποτὲ δὲν εἶχα μεγάλες φιλίες μαζί του, εἴχαμε μόνο μιὰ καλημέρα τυπική· καμμιὰ φορά, ἀν εἶχα ἀνάγκη ἀπὸ ἓνα μαχαιράκι, τοῦ ἔλεγα: «Αἰμύλιε Ἰβάνοβιτς, δανεῖστε μου τὸ μαχαιράκι σας». Με δυὸ λόγια, εἴχαμε τῆς τυπικῆς σχέσεις ποὺ ἀπαιτοῦσε ἡ ἐργασία μας. Σήμερα ἔξαφνα μοῦ εἶπε: «Μάκαρ Ἀλεξέγεβνα, γιατὶ ἔγίνατε τόσο σκεπτικός»; Βλέπω πῶς αὐτὸς δὲν θυμωπός θέλει τὸ καλό μου καὶ τοῦ ἀνοίχθηκα: «Αὐτὸς καὶ αὐτὸς μοῦ συμβαίνει, Αἰμύλιε Ἰβάνοβιτς...» Εννοεῖται πῶς δὲν τοῦ τὰ εἴπα ὅλα καὶ δὲν Θεὸς νὰ μὲ φυλάξῃ ἀπὸ τὸ νὰ τὰ εἰπῶ ὅλα, δὲν θὰ μποροῦσα νὰ τὸ κάνω· τοῦ ἐμπιστεύθηκα μόνον ἀδορίστως πῶς εἶμαι στενοχωρεμένος κλπ. «Μά, φίλε μου, πρέπει νὰ δανεισθῆτε» μοῦ εἶπε δὲ Αἰμύλιος Ἰβάνοβιτς «μπορεῖτε νὰ ζητήσετε ἀπὸ τὸν Πέτρον Πέτροβιτς αὐτὸς δανείζει μὲ τόκον· ἔγω δανεισθηκα ἀπ' αὐτόν· δὲν τόκος του εἶναι λογικός· δὲν ζητεῖ καὶ πολλά». Τότε, Βάρεγκα, πέταξα ἀπ' τὴ χαρά μου. «Ισως, ἐσκέφθηκα, δὲ Κύριος φωτίσῃ τὸν Πέτρον Πέτροβιτς καὶ ἀποφασίσῃ νὰ μοῦ δανείσῃ· Ἀπὸ τώρα σκέπτομαι ποὺ θὰ πάνε αὐτὰ τὰ χοήματα: θὰ πληρώσω τὴ νοικοκυρά μου, θὰ βοηθήσω ἐσένα, καὶ θὰ ἔσανακάνω φορέματα, γιατὶ εἶναι ἐντροπὴ νὰ εἶμαι ἔτοι ντυμένος· δταν κάθωμαι στὸ γραφεῖο, εἶμαι ἀπάνω στὰ κάρβουνα, ἐκτὸς ποὺ καὶ οἱ κλητῆρες μας γελούν μαζί μου· δὲ Θεὸς νὰ τοὺς συχωρέσῃ!» Επειτα, καμμιὰ φορὰ περιῆρα ὁ Ἐξοχώτατος μπρὸς στὸ γραφεῖο μου· ἀν, δὲν Θεὸς νὰ μὲ φυλάξῃ, ἔρριψε μιὰ ματιὰ ἐπάνω μου καὶ παρατηροῦσε τὴν κατάστασί μου! Τὸ κυριώτερο γι' αὐτὸν εἶναι ἡ καθαριότης καὶ ἡ

σεμνότης στὸ ντύσιμο. Δὲν θὰ ἔλεγε ἵσως τί-
ποτε, μὰ θὰ πέθανα ἀπὸ τὴν ντροπή μου. Ἐ-
πῆρα λοιπὸν δὲ μου τὸ θάρρος, ἀφησα κατὰ
μέρος τὴν συστολὴν καὶ πῆγα στὸν Πέτρον Πέ-
τροβίτς. Ἡμουν γεμάτος ἐλπίδες, μὰ συγχρόνως
περιέμενα μὲ ἀγωνία τὸ τέλος. Λοιπόν, ὅλα τε-
λείωσαν, Βάρεγκα, στραβά· ἡτον ἀπησχολημέ-
νος μιλοῦσε μὲ τὸν Θεοδόσιον Ἰβάνοβιτς. Τὸν
πλησίασα σιγὰ-σιγὰ καὶ τραβῶντας τὸν ἄπ’ τὸ
μανίκι: «Πέτρο Πέτροβίτς, Πέτρο Πέτροβίτς»
τὸν ἐκάλεσα. Τότε γύρισε καὶ μὲ εἶδε. Τοῦ
εἴπα πῶς βρίσκομαι σ’ αὐτὴ τὴν κατάστασι, πῶς
ἔχω ἀνάγκη τριάντα ρούβλια, κλπ. Στὴν ἀρχὴ
δὲν ἐκατάλαβε· ἔπειτα, διταν τοῦ τὰ ἐξήγησα
ὅλα, ἀρχισε νὰ γελᾷ, μὰ δὲν εἶπε λέξι. Τοῦ
ἐπανέλαβα τὴν αἰτησί μου. Τότε μὲ φώτησε:
«Ἐχετε κανένα ἐνέχυρο»; Καὶ χώθηκε στὰ χαρ-
τιά του, ἀρχισε νὰ γράψῃ καὶ δὲν μὲ ἔνακνύ-
ταξε. «Οχι, Πέτρο Πέτροβίτς», ἀποκρίθηκα
λίγο σαστισμένος, «δὲν ᔁχω ἐνέχυρο· μὰ εὐθὺς
ποῦ λάβω τὸ μισθό μου θὰ τὰ ἐπιστρέψω, νὰ
ἥσθε βέβαιος εἶναι χρέος μου νὰ σᾶς πληρώσω
ἀμέσως». Ἔν τῷ μεταξὺ κάποιος τὸν ἐκάλεσε·
περιέμενα νὰ ἐπιστρέψῃ· ἀμα ἐπέστρεψε, ἀρ-
χισε νὰ διορθώνῃ τὴν πένα του καὶ φαινό-
τανε πῶς μὲ εἶχε λησμονήση· ἐγὼ ἐπανέλαβα
τὴν ἐπίθεσι: «Πέτρο Πέτροβίτς, δὲν θὰ ἡμ-
ποράστε νὰ μοῦ δανείσετε μερικὰ χοήματα»;
Εκεῖνος σωπαίνει καὶ φαινέται πῶς δὲν μὲ ἀ-
κούει. Δὲν ἀποφασίζω ἀκόμη νὰ ὑποχωρήσω.
«Ἄς κάνω μιὰ τελευταία ἀπότειρα, σκέφθηκα,
καὶ τὸν τράβηξα ἀπὸ τὸ μανίκι. Οὕτε ἀνοίγει
τὰ χείλη· καθαρίζει τὴν πένα του καὶ ἀρχίζει
τὸ γράψιμο. Ἐπὶ τέλους ἀνεχώρησα. Βλέπεις,
ἄγάπη μου, δὲνοι ἡμποροῦν νὰ εἶναι καλοὶ ἀν-
θρωποι, μὰ εἶναι ὑπερήφανοι, πολὺ ὑπερήφα-
νοι! Τί μᾶς συνδέει μὲ αὐτούς, Βάρεγκα; Νά,
ποῦ ἥθελα νὰ καταλήξω γράφοντάς σου αὐτὰ
ὅλα. — Ο Αἰμύλιος Ιβάνοβιτς ἀρχισε ἐπίσης νὰ
γελᾷ καὶ νὰ κινῇ τὸ κεφάλι, μοῦ ἔδωσε ὅμως
θάρρος μὲ λόγια καρδιακά· Ο Αἰμύλιος Ιβά-
νοβιτς εἶναι ἀνθρωπός ἀξιοπρεπής. Μοῦ ὑπο-
σχέθη, Βάρεγκα, νὰ μὲ συστήσῃ σὲ κάποιον
στὴν ὅσὸν Βίμπορ, ποῦ δανείζει χοήματα· εἶναι
ἔνας ὑπάλληλος τῆς τελευταίας σειρᾶς. Ο Αἰ-
μύλιος Ιβάνοβιτς εἶναι βέβαιος γὺ αὐτὸν πῶς
θὰ μοῦ δανείσῃ. Αὔριο θὰ πάω νὰ τὸν ἰδῶ,
ἀγγελέ μου. Τί λές ἐσύ; Τί κριμα νὰ μὴν ἡμ-
πορῷ κανεὶς νὰ δανεισθῇ! Ἡ νοικουρά μου
μόλις κρατιέται καὶ δὲν μὲ διώχνει· δὲν μοῦ δίνει
ὅμως φαγητό. Ἐπειτα, τὰ ὑποδήματά μου εἶναι
σ’ ἐλεεινὴ κατάστασι, ἀγάπη μου. Μοῦ λείπουν

καὶ τὰ κονιμπιά μου ἀκόμη, καὶ χίλια ἄλλα πράγματα. "Αν κανένας ἀπὸ τοὺς ἀνωτέρους μους ἔρριψε μιὰ ματιὰ ἐπάνω μου ! Τί δυστυχία, Βάρεγκα, τί δυστυχία, τί μεγάλη δυστυχία !

ΜΑΚΑΡ ΔΙΕΒΟΥΣΚΙΝ

ΑΓΑΠΗΤΕ ΜΑΚΑΡ ΑΛΕΞΕΓΕΒΙΤΣ

Γιὰ τὸ δόνομα τοῦ Θεοῦ, Μάκαρ Ἀλεξέγε-
βιτς, δανεισθῆτε μερικὰ χρήματα τίποτε στὸν
κόσμο δὲν θὰ μὲν ἔχανε νὰ σᾶς παρακαλέσω νὰ
μὲ βοηθήσετε μέσα στὴς τωρινές σας στενο-
χώριες μά, δὲν ἥξερετε σὲ τί θέσι βρίσκομαι! Μᾶς εἶναι ἀπολύτως ἀδύνατον νὰ μείνωμε σ'
αὐτὴ τὴν κατοικία. Μοῦ ἥλθαν πράγματα δυσά-
ρεστα, φοβερά· νὰ ἥξερατε σὲ τί ταραχή, καὶ
σὲ τί συγκίνησι εἴμαι αὐτὴ τὴ στιγμή! Φαν-
τασθῆτε, φίλε μου: σήμερα τὸ πρῶτη ἥλθε στὸ
σπίτι μας ἔνας ἄγνωστος, ἔνας ἀνθρώπος κά-
πως ἡλικιωμένος, σχεδὸν γέρος, παρασημοφο-
ρεμένος μὲ παράσημα διάφορα. Ἀπόρησα δταν
τὸν εἶδα δὲν ἥξερα τί ζητοῦσε. Ἡ Φεδόρα
ἥτον ἔξω γιὰ μιὰ ἐργασία. Ἀφοῦ μὲ ρώτησε
πῶς ζῶ καὶ ποῦ ἐργάζομαι, μοῦ εἶπε, χωρὶς νὰ
περιμένῃ τὴν ἀπάντησί μου, πῶς εἶνε θεῖος
ἐκείνου τοῦ ἀξιωματικοῦ πῶς ἥτον πολὺ δυσα-
ρεστημένος γιὰ τὸ φέρσιμο τοῦ ἀνεψιοῦ του,
ποῦ μᾶς εἶχε ἔξευτελίσει σὲ ὅλο τὸ σπίτι· εἶπε
πῶς δ ὀνεψιός του εἶναι ἔνα παληόπαιδο καὶ
πῶς εἶναι ἔτοιμος αὐτὸς νὰ μὲ πάρῃ στὴν προ-
στασία του· μὲ συμβούλευσε νὰ μὴν ἀκούω
τοὺς νέους· ἔπειτα ἐπρόσθετε πῶς ἐνδιαφέρε-
ται γιὰ μένα σὰν νὰ ἴμουν κόρη του, πῶς ἔ-
χει γιὰ μένα αἰσθήματα πατρικὰ καὶ πῶς εἶναι
διατεθειμένος νὰ μὲ βοηθήσῃ μὲ κάθε τρόπο.
"Ημονυ κατακόκκινη, δὲν ἥξερα τί ν' ἀποκριθῶ,
δὲν τὸν εὐχαριστησα ὅμως. Μούπιασε τὸ χέρι
ἀθελά μου, μὲ χάραψε στὸ πρόσωπο, εἶπε πῶς
εἴμαι πολὺ νόστιμη καὶ πῶς τοῦ ἄρεσαν πολὺ
τὰ λακουνάκια μου (δ Ὁθόδες ξέρει τί ἀλλο μοῦ
εἶπε!)· στὸ τέλος θέλησε νὰ μὲ φιλήσῃ λέ-
γοντας πῶς ἥτον ἔνας ἡλικιωμένος (τί ἀσχημός
ποῦ ἥτον!)—Τότε μπήκε Ἡ Φεδόρα. Τὸ φθά-
σιμό της τὸν ἑτάραξε λίγο· ἔπειτα ἀρχισε πάλι
νὰ μιλῇ, εἶπε πῶς μ' ἔκτιμῃ γιατὶ εἴμαι τα-
πεινὴ καὶ ἥθική καὶ πῶς πολὺ ἐπιθυμοῦσε νὰ
μὴ τὸν θεωρήσω ξένον. Ἔπειτα πήρε κατὰ μέ-
ρος τὴ Φεδόρα, καὶ δὲν ἥξερω μὲ τί πρόφασι
ἥθελε νὰ τῆς δώσῃ χρήματα. Ἐννοεῖται πῶς Ἡ
Φεδόρα δὲν τὰ δέγητκε. Ἐπιτέλους ἀποφάσισε

ν' ἀναχωρήσῃ, ἐπανέλαβε δὲς τὴς καλές του διαμεσεις, εἶπε πῶς θὰ ξανάελθῃ νὰ μὲ ίδῃ καὶ πῶς θὰ μοῦ φέρῃ σκουλαρίκια (ήτον πολὺ ταραγμένος) μοῦ εἶπε ν' ἀλλάξω σπίτι καὶ μοῦ ἐσύντησε μιὰ ρωάια κατοικία ποῦ γνωρίζει, ὅχι ἀκριβῆ· μοῦ εἶπε πῶς μ' ἀγαπᾷ πολὺ γιατὶ ἔιμαι τιμά καὶ φρόνιμη κόρη· μὲ συμβούλευσε νὰ προφυλάττωμαι ἀπὸ τοὺς παραλυμένους νέους, κ' ἐπιτέλους εἶπε πῶς γνωρίζει τὴν "Αννα Φεδορόβινα καὶ πῶς ἡ Αννα Φεδορόβινα τοῦ εἶχε παραγγείλει νὰ μοῦ εἰπῇ δτι θὰ ἔλθῃ νὰ μὲ ίδῃ. Τότε τὰ κατάλαβα δλα. Δὲν ήξέρω τί αἰσθάνθηκα· πρώτη φορὰ στὴ ζωή μου βρέθηκα σὲ τέτοια θέσι· δὲν ήμπόρεσα νὰ κρατηθῶ· τοῦ ἀποκρίθηκα μὲ τὴς πιὸ ὑβριστικὲς λέξεις. Ἡ Φεδόρα ἐπίσης μόνον ποῦ δὲν τὸν πέταξε ἔξω. Σκεφθήκαμε πῶς σὲ δλα αὐτὰ ἔχει τὸ χέρι της ἡ "Αννα Φεδορόβινα· ποιὸς ἄλλος θὰ τοῦ αιλοῦσε γιὰ μᾶς;

Καὶ τώρα προσφεύγω σὲ σᾶς, Μάκαρ Ἀλεξέγεβιτς, καὶ ζητῶ τὴν βοήθειά σας. Μὴ μ' ἐγκαταλείψετε, γιὰ τὸ δόνομα τοῦ Θεοῦ, σὲ τέτοια κατάστασι! Δανεισθῆτε· σᾶς παρακαλῶ νὰ βρῆτε λίγα χρήματα, γιὰ νὰ μπορέσωμε νὰ ἀλλάξωμε κατοικία: ἐδῶ εἶναι ἀπολύτως ἀδύνατον νὰ μείνωμε· αὐτὴ εἶναι καὶ τῆς Φεδόρας ἡ γνώμη. Χρειάζονται τὸ διλιγώτερο εἰκοσιπέντε ρουβλια· θὰ σᾶς τὰ ἐπιστρέψω αὐτὰ τὰ χρήματα, θὰ τὰ κερδίσω μὲ τὴν ἔργασία μου· ἡ Φεδόρα θὰ μοῦ φέρῃ αὐτὲς τῆς ἡμέρεος ἔργασία· καὶ ἀν ἀκόμη σᾶς ζητήσουν μεγάλον τόκο, μὴ διστάσετε, δεχθῆτε διτίδηποτε δρούς. Θὰ σᾶς τὰ ἐπιστρέψω ὅς τὸ τελευταῖο καπίκι, ἀλλὰ γιὰ τὸ δόνομα τοῦ Θεοῦ μὴ μ' ἀφήσετε ἀβοήθητη. Εἴμαι πολὺ δυστυχῆς ποῦ σᾶς δίνω καὶ ἄλλες στενοχώριες κοντὰ σ' ἐκεῖνες ποῦ σᾶς βασανίζουν τώρα· μὰ σὲ σᾶς ἔχω δλες μου τὴς ἐλπίδες! 'Υγιαίνετε, Μάκαρ Ἀλεξέγεβιτς, μὴ μὲ λησμονῆτε, καὶ διθές καὶ σᾶς βοηθήσου νὰ ἐπιτύμνετε.

B A

ΑΑΓΑΠΗΤΗ ΜΟΥ ΒΑΡΒΑΡΑ ΑΛΕΞΕΓΕΒΝΑ

”Ολα αυτά τὰ ἀπόροιπτα συμβάντα μὲ κλονίζουν καὶ ἐμένα ! Τόσο φρικτὰ πράγματα πληγώνουν καὶ τὴ δική μου καρδιά ! Καὶ δὲν θέλουν μόνον ἔσενα, ἄγγελέ μου, νὰ φέξουν στὴ μαύρη δυστυχία οἱ κηφήνες αὐτοί θέλουν καὶ τὴ δική μου καταστροφή ! Καὶ θὰ μὲ καταστρέψουν, τὸ δρκίζομαι πῶς θὰ μὲ καταστρέψουν ! ”Α, θὰ προτιμοῦσα νὰ πεθάνω παρὰ νὰ σὲ

ἀφήσω ἄβοήθητη! — Νὰ μὴ σὲ βοηθήσω, εἰναι τὸ ἵδιο σὰν νὰ ζητῶ τὸν θάνατό μου, Βάρεγκα, τὸν θάνατό μου, σοῦ τὸ λέγω θετικά· καὶ ἀν σὲ βοηθήσω, τότε θὰ φύγης μακρινὰ ἀπὸ μένα, θὰ πετάξῃ τὸ πουλάκι ἀπ' τὴν φωληὰ ποὺ τὴν τριγυρίζουν αὐταῖς ἡ κουβάγιαις, αὐτὰ τὰ ἀρπακτικὰ δρονεα. Αὐτὴ ἡ ἰδέα μὲ βασανίζει, ἀγάπη μου. Καὶ σὸν ὅμως, Βάρεγκα, εἶσαι σκληρή! Πῶς λοιπὸν σκέπτεσαι ἔτσι; Σὲ τυρανοῦν, σὲ ὑβρίζουν, ὑποφέρεις, πουλάκι μου, καὶ συλλογίζεσαι τὴ στενοχώρια ποὺ εἶσαι ἀναγκασμένη νὰ μοῦ δώσῃς, καὶ ὑπόσχεσαι νὰ μὲ πληρώσῃς μὲ τὴν ἐργασία σου· δηλαδὴ νὰ ψυσιάσῃς τὸν ἑαυτό σου, μὲ τὴν λεπτὴν ὑγεία ποὺ ἔχεις, γιὰ νὰ μὲ βοηθήσῃς νὰ πληρώσω στὴν προθεσμία. Σκέψου λοιπόν, Βάρεγκα, τί μοῦ γράφεις! Γιατί νὰ ἐργάζεσαι, γιατί νὰ σκύβῃς στὸ ράψιμο, γιατί νὰ κουράζῃς μὲ σκέψεις τὸ καῦμένο τὸ κεφαλάκι σου, καὶ νὰ καταστρέψῃς τὰ δημοφρά μάτια σου, τὴν ὑγεία σου; "Α, Βάρεγκα, Βάρεγκα! Βλέπεις, ἀγαπητή μου, δὲν ἀξίω τίποτε, καὶ τὸ ξέρω κ' ἐγὼ πᾶς δὲν ἀξίω τίποτε· μὰ θὰ προσπαθήσω κατί νὰ κάνω κ' ἐγὼ! Θὰ τὰ διορθώσω δλα, θὰ εῦρω καὶ ἄλλη ἐργασία ἔκτὸς τοῦ γραφείου, νὰ ἀντιγράψω ἔργα φιλολογικά, θὰ πάω νὰ ἴδω τοὺς φιλολόγους νὰ τοὺς ζητήσω ἐργασία, γιατί οἱ καλοὶ ἀντιγραφεῖς εἶναι περιζήτητοι, ἀγάπη μου, τὸ γνωρίζω πᾶς εἶναι περιζήτητοι. Μὰ δὲν θὰ σὲ ἀφήσω νὰ ψυσιάσῃς, νὰ ἐκτελέσῃς ἔνα τόσο ἀπαίσιο σχέδιο. Θὰ δανεισθῶ, ἀγγελέ μου, νὰ ἥσαι βεβαία προτιμῶ νὰ πεθάνω παρὰ νὰ μὴ δανεισθῶ. «Μὴ διστάσετε νὰ πληρώσετε μεγάλον τόκο», μοῦ γράφεις. Δὲν θὰ διστάσω, ἀγάπη μου, δὲν θὰ διστάσω· τώρα δὲν διστάσω γιὰ τίποτε. Θὰ δανεισθῶ, ἀγάπη μου, σαράντα ρούβλια χάρτινα. Δὲν εἶναι πολλά, Βάρεγκα; Τί λές; Θὰ μοῦ δώσουν σαράντα ρούβλια; Θέλω νὰ εἴπω: νομίζεις πᾶς, γιὰ πρώτη φορὰ ποὺ θὰ μὲ ἴδουν, θὰ τοὺς ἐμπτενεύσω τόση ἐμπιστοσύνη; Ἡ φυσιογνωμία μου θὰ τοὺς κάμη ἀμέσως εύνοική ἔντυπωσι; Θυμήσου τὰ χαρακτηριστικά μου, ἀγγελέ μου, καὶ πές μου, εἶναι τὸ κεφάλι μου ἔτσι φτειασμένο, ποὺ νὰ ἐμπτενεύσῃ ἐμπιστοσύνη σ' ἔναν τοκογλύφο; Ποιὰ εἶναι ἡ γνώμη σου; Εέρεις, μὲ πιάνει ἔνας φόβος, ἔνας φόβος νοσηρός, αὐτὴ εἶναι ἡ λέξις, νοσηρός! Ἀπὸ τὰ σαράντα αὐτὰ ρούβλια, εἰκοσιπέντε εἶναι γιὰ σένα, Βάρεγκα· θὰ δώσω δύο ρούβλια ἀργυρᾶ τῆς νοικοκυρᾶς μου καὶ τὰ ὑπόλοιπα θὰ τὰ ξεδέψω γιὰ τὸν ἑαυτό μου. "Επρεπε βέβαια νὰ δώσω κατί περισσότερο τῆς νοικοκυ-

τηρητικῶν, γιὰ νὰ μὴν ἔλιῃ οὔτε σὲ σένα τέτοια σκέψις, καὶ σοῦ βασανίζῃ τὸ κεφάλι. "Α! Θέε μου, τί θὰ γίνης τότε! Είναι ἀλήθεια πῶς τότε δὲν ὁ ἀλλάξῃς κατοικία καὶ ἐγὼ θὰ εἰμαι κοντά σου — μὰ σχῆμα γιατὶ τότε δὲν θὰ ἐπιστρέψω πιὲ ἐδῶ, θὰ πάω κάπου νὰ κρυφθῶ, θὰ μὲ χάσης. "Αντὶ νὰ σοῦ γράφω τόσα πολλά, ἐπρεπε νὰ ξυρισθῶ· δταν εἶναι κανεὶς ξυρισμένος φαίνεται πιὸ εὐπρεπής, καὶ τὸ ἔξωτερον πάντα συντείνει στὴν ἔντυπωσι ποὺ κάνομε στοὺς ἀνθρώπους. Λοιπόν, δ Θεός νὰ δώσῃ νὰ ἐπιτύχω! Θὰ κάμω μιὰ μίκρη προσχή, καὶ ἐπειτα δρόμῳ!

M. ΔΙΕΒΟΥΣΚΙΝ

5 Αὔγουστου

ΠΟΛΥΑΓΑΠΗΤΕ ΜΟΥ ΜΑΚΑΡ ΑΛΕΞΕΓΕΒΙΤΣ

Γιατί ν' ἀπελπίζεσθε ἔτσι! Τὰ πράγματα εἶναι μόνα τους ἀρκετὰ θλιβερά. — Σᾶς στέλλω τριάντα καπίκια ἀργυρᾶ· αὐτὰ εἶναι δλα μου. 'Αγοράσετε ὁ, τι ἔχετε ἀνάγκη, γιὰ νὰ περάσετε δπως· δπως ὁς αὖριο. Αὔριο δὲν ἡξέρω οὔτ' ἔμεις πᾶς θὰ περάσωμε· δὲν μᾶς ἔμεινε σχέδον τίποτε. Τί δυστυχία, Μάκαρ Ἀλεξέγεβιτς! Μὴ λυπάσθε δμως, δὲν ἐπετύχατε τί νὰ γίνη; 'Η Φεδόρα λέγει πῶς ἡμποροῦμε νὰ μείνωμε ἐδῶ προσωρινῶς, πῶς καὶ ἀν ἀλλάξιμε κατοικία θὰ βροῦν τὰ ἔχνη μας, καὶ δπου καὶ ἀν πάμε θὰ μᾶς ἀνακαλύψουν, ἀν θέλουν. 'Αδιάφορον δμως, δὲν είμαι καθόλου εὐχαριστημένη στὸ σπίτι αὐτό. "Αν δὲν σᾶς λυπόμουν, θὰ σᾶς ἔγραφα κατιτί.

Τί παράδοξο χαρακτῆρα ποὺ ἔχετε, Μάκαρ

Πιὸ ἄσπρο τὸ κορμί της ἀπ' τὰ κάτασπρα τὰ χιόνια, μὲς στὸ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ, σὰ κορφοβούνια ἀπάνω.

Οἱ φλέβες τοῦ κορμού της ποταμοὶ καὶ παραπόταμα.

Μὲ τῶν κυμάτων τὸν ρυθμὸ τὸ φόρεμά της ἀνεμίζει.

Οἱ ὀμιορφιές τοῦ κόσμου τὴν ἐπλάσανε.

Ἡ Φρέγια ἥρθε στὸν κόσμο μὲν αὐγὴ

X άθηκε ἡ Φρέγια, χάθηκε ἡ θεά.

Ἡ Φρέγια ἥρθε στὸν κόσμο μιὰν αὐγὴ ἀνοιξιάτικη.

Οἱ ὀμιορφιές τοῦ κόσμου μαζευτήκανε κ' οἱ ὀμιορφιές τοῦ κόσμου τὴν ἐπλάσανε.

Ὑφανε τὰ μαλλιά της, τὰ μαλλάκια της, τὸ θλιβερὸ χρυσάφι τοῦ χινόπωρου.

Τὰ μάτια της γαλάζια εἶνε καὶ πράσινα, σὰν τὰ νερὰ τοῦ φιόρδ γαλαζοπράσινα.

B. Δ.

[Ἐπεται συνέχεια. Μετάφρ. Κ. Μ.].

NΟΡΒΗΓΙΚΑ ΠΟΙΗΜΑΤΑ

ΜΥΡΟΛΟΓΙ

άνοιξιάτικη. Κίνησε κ' ἥρθε ἀπ' τὴν μακρυνὴ τὴν θάλασσα.

Ἐνα κοπάδι γλάροι, κάτασπροι, τῆς ἄνοιγαν τὸν δρόμο.

Καὶ τοῦ πελάγου τὴν ἀκολουθοῦσε δὲ ἄνεμος. Τὰ σύννεφα τὴν εἶδαν ποῦ πέρασε. Λαμποκοπήσαντα σύννεφα, τὰ σύννεφα ντυθῆκαν στὰ χρυσάφια τους, στολίσθηκαν μὲροῖς.

Τὴν εἶδαν τὰ βουνά ποῦ πέρασε. Καὶ τὰ βουνά στολίσθηκαν μ' ἀγράμπελες, μὲροῖς, στολίσθηκαν μ' ἀγιοκλίματα.

Τὴν εἶδαν τὰ δένδρα σὰν ἐπέρασε. Καὶ φύρεσαν εὐθὺς τῆς πρασινάδες τους καὶ γέμισαν λουλούδια, ὁμορφολούλουδα.

Τὴν εἶδαν τὰ πουλάκια σὰν ἐπέρασε. Κι' ἀρχίσαν τὰ πουλάκια τὸ κελάδισμα, μέσα στὸν ἥλιο ἀρχίσαν τὸ τραγούδι τους.

Μὰ ἡ Φρέγια ἡ Ἀθάνατη ἔχαθηκε. Χάθηκε, ἔχαθη μέσα στὰ μουχώματα.

Ἔρθε στὸν κόσμο πέρα ἀπὸ τὴν θάλασσα. Κ' ἔφυγε πάλι πέρα πρὸς τὴν θάλασσα.

Πίσω τῆς τὰ θαλασσοπούλια τὴν προβόδισαν.

Χάθηκε ἡ Φρέγια, ἔχαθη.

Κι' ὅταν ξανάρθη ἡ ἄνοιξι, ἡ Φρέγια θὰ ξανάρθῃ.

Καὶ σὰν κινήσῃ νάρθη, πάλε ἡ γῆ θὰ λαχταρίσῃ ἀπὸ χαρᾶ, κουφὴ χαρᾶ.

Καὶ σὰ χαμογελάσουν τὰ χειλάκια της, παρηγοριὰ θὰ βρῇ κάθε ψυχή.

Τὴν εὐτυχία, τὸ ἀπιαστό μας τῶνειρο, μαζί της θὰ τὰ φέρῃ.

Θὰ φέρῃ τὴν Δικαιοσύνη, τὴν Εὐτυχία, τὸν Ἐρωτα καὶ τὴν Εἰρήνη.

Χάθηκε ἡ Φρέγια, χάθηκε ἡ θεά.

Ἀμέτρητες ἡμέρες τὴν προσμένουνε μὲροῦσμένα μάτια. Μὲ στεναγμοὺς τὴν καρτεροῦνε κι' ἀναφυλλητά.

Μὲ προσευχὲς τὴν καρτεροῦνε καὶ παράπονα.

Καὶ τὴν παρακαλοῦνε νάρθη, μὲροῦσμένα. Κάθε ψυχὴ νὰ βρῇ τὴν εὐτυχία της.

Κάθε ψυχὴ νὰ βρῇ τὴν παρηγόρια της.

Ο ΜΑΥΡΟΣ ΚΥΚΝΟΣ

Α πάνω στὰ κοιμισμένα νερά περνοῦσε ἔνα σύννεφο ἀπὸ ἀσπρούς κύκνους.

Στὴ συριμή τους σκόρπιζαν ἔνα ἀσημένιο ἀντιφέγγισμα.

Ἄπο μακριὰ φαντάζανε σὰν τὸ κυματιστὸ τὸ χιόνι.

Μὰ μιὰν ἡμέρα εἶδαν ἔνα μαῦρο κύκνο, ποῦ ἡ παράξενη ὅψη του χαλοῦσε τὴν ἀρμονία τῆς ἀσπράδας τους.

Ἡτανε πένθιμα τὰ φτερά του καὶ τὸ ράμφος του κατακόκνινο, σὰν ματωμένο.

Οἱ κύκνοι τρόμαζαν ἀπὸ τὸν παράξενο σύντροφό τους.

Ἡ τρομάρα τους ἔγινε σιγὰ-σιγὰ ἔχθρα καὶ δῆλοι μαζὶ οιχθήκανε μὲροῦσα καὶ λύσσα ἀπάνω του καὶ τὸν διώξανε μακριά.

Κι' ὁ μαῦρος κύκνος εἶπε μέσα του: «Ἄποκαμα ἀπὸ τῆς ἔχθρες καὶ τοὺς θυμούς.

«Θὰ φύγω γιὰ πάντα στῆς ἀπέραντες μοναξιές.

«Θὰ γνωρίσω τῆς τραχείες αὔρες τοῦ πελάγου καὶ τῆς τρικυμίας τῆς γλύκες.

«Τὰ ταραγμένα κύματα θὰ νανουρίσουν τὸν

ὕπνο μου καὶ θὰ ξεκουράζω τὰ φτερά μου μέσα στὴ μπόρα,

«Τὸ ἀστρουπέλεκι θὰ εἴνε τὸ μυστικό μου ἀδέρφι καὶ ἡ βροντὴ ἀγαπημένη μου ἀδερφούλα».

Ἄπλωσε τὰ φτερά του καὶ πέταξε μακριὰ κατὰ τὴν θάλασσα.

Τὰ γελαστὰ φιόδη δὲν τὸν κρατήσανε καὶ δὲν τὸν σταμάτησαν τάντιφεγγίσματα τῶν δένδρων καὶ τοῦ χορταριοῦ μέρος στὰ νερά τάκινητα, τάγριωπά βουνά, τὰ κύτταζε μὲροῦσμένα κατὰ τὴν θάλασσα.

Ἄκουε ἀπὸ μακριὰ ρυθμικὴ βοὴ τῶν κυμάτων.

Μιὰν ἡμέρα δῶμας ἡ μπόρα τὸν πέτυχε στὸν δρόμο του, τὸν χτύπησε μὲροῦσμένα καὶ τοῦ τοάκισε τὴς φτερούγες.

Ο μαῦρος κύκνος κατάλαβε μέσα στὴν ζάλη του πῶς θὰ πεθάνῃ, χωρὶς νὰ ίδῃ τὴν θάλασσα...

Καὶ δῶμας ἔνοιωθε μέσ' τὸν δέρα τὴν μυρωδιὰ τοῦ πελάγου.

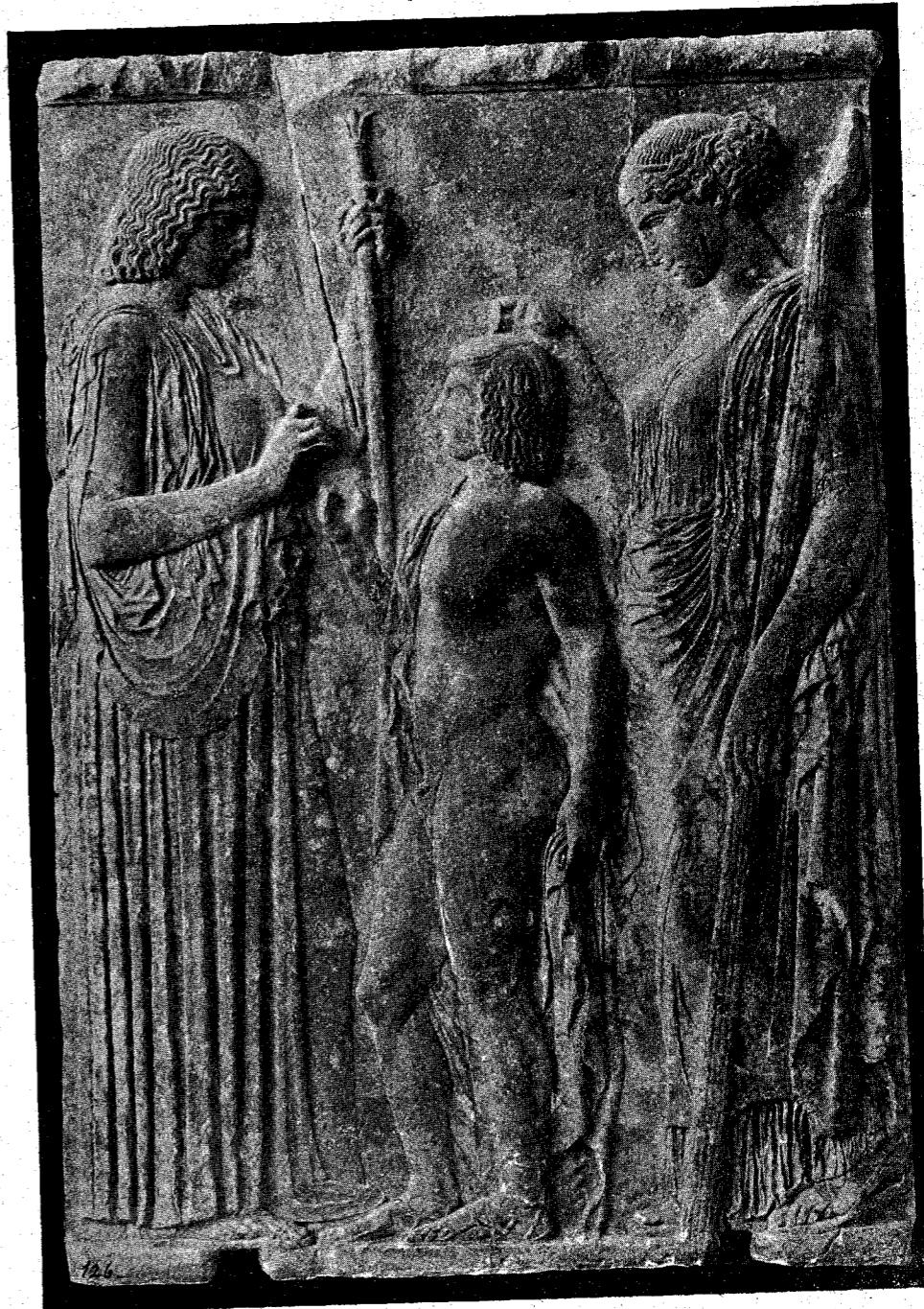
Ο ἄνεμος τούφερε τὴν ἀρμύρα τοῦ κύματος καὶ τῶν φυκιῶν τὴν ἀφροδίσια μυρωδιά...

Οἱ τσακισμέναις φτερούγαις του τινάχθηκαν τότε μὲ μιὰ τελευταία, ἐρωτικὴ δομή.

Κι' ὁ ἄνεμος πῆρε τὸ κουφάρι του στὰ φτερά του καὶ τῶφερε μακριά, κατὰ τὴν θάλασσα.

[Μετάφρασις]

ΠΑΥΛΟΣ ΝΙΡΒΑΝΑΣ

ΤΟ ΦΕΙΔΙΑΚΟΝ ΑΝΑΓΛΥΦΟΝ ΤΗΣ ΕΛΕΥΣΙΝΟΣ

ΤΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ

ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΖΩΗ

**ΒΑΣΙΛΙΚΟΝ ΘΕΑΤΡΟΝ—Ο ΦΑΟΥΣΤ—Μετά-
φρασις Κ. Χατζοπούλου**

Είνε ένας τίτλος τιμῆς διά τὴν Βασιλικὴν Σκηνὴν ἥ
ἀναβιβασίς τοῦ Φάσοντος. Καὶ ἡ σκηνὴ αὐτὴ, πρὸς
τὴν δόπιαν στρέφεται πάντοτε μὲν ἀνήσυχον στοργὴν
καὶ παρογνωρητικὰς ἐλπίδας, ἡ προσοχὴ τῆς σκητοπομέ-
νης Ἑλλάδος, ἔχει εὐτυχῶς πολλοὺς ἔξως τῶρα δριώνιους
τίτλους. ὀρκετούς διά νάντιοροτήσουν τὰς ἀτελείας
καὶ τὰς παραδείψεις, ποῦ φέρει μαζὶ της, εἰς κάθε ἐλ-
ληνικὴν ἀεδήλωσιν, ἡ ἀνάγκη, ἡ ἄγνοια ἢ ἡ βία τῶν
παραγμάτων καὶ τῶν πριστάσεων. Εὐτυχῶς ὁ ἀγαθός
τῆς μεγάλης τέχνης τελείτω κάθε χειμῶνα εἰς τὸ εὐ-
γενὲς θέατρον καὶ κάθε πνεῦμα πονηρὸν καὶ ἀκάθηφ-
τον τὸ ἐποίον γλυστρῷ εἰς τὴν βασιλικὴν σκηνὴν μὲ
τὰ ἔργα τοι τρέχοντος φιλολογικοῦ ἐμπορίου, ἐκδώ-
κεται διὰ μίαν στιγμὴν ἀπὸ τὸ ὅγιασμα τῆς εὐγενούς
δραματίτος.

Μετά τούς ἀρχαίους τραγικούς, μετά τὸν Δαίσηπο, ὁ Γκαίτε, ὁ ἀνθρωπὸς αὐτός, τὸν ὅποιον ὁ Θεὸς ἔκάλεσε νὰ συνεργασθῇ μαζὶ του εἰς τὴν δημιουργίαν τοῦ κόσμου, ἐπέδρασεν ἀπὸ τὴν σκηνὴν τοῦ *Βασιλικοῦ*, μὲ τὴν κοσμογονίαν τοῦ *Φάσοντος*, εἰς τὰς ἀρχὰς αὐτὰς τοῦ κειμένωνος. "Οἱοι ἀντεφιλοτιμῆταισαν νὰ τον ἀπονείμουν τὰς τιμάς εἰς τὰς ὅποιας ἐδίκαιασι: ὁ Βασιλεὺς, ὁ μεταφραστής, ὁ καὶ Οἰκονόμου, οἱ ἥθοποιοι καὶ τὸ κοινόν, καθένας τὸ κατά δύναμιν. "Αν ἡ ἀναβίσισσας δὲν ἔτοι ή ἴδαινική δὲν ἔνα σύγχρονον θέατρον, διὰ θέατρον ἐλληνικὸν ὑπῆρξεν διπωσδήποτε ἀνέλπιτος.

Ἡ στοργὴ τοῦ Βασιλέως πρὸς τὸ θέατρον, τὸ ὅποιον φέρει τὰ διάσημά του, ἔδωκεν ὅλα τὰ ὑλικά μέσα μὲ ἀφθονίαν· καὶ ἀπὸ τὰ βασιλικὰ θεωρεῖα, τὰ ὅποια δὲν ἔμειναν ἀκατόπητα οὕτε μίαν σχεδόν τῶν συνεχῶν παραστάσεων, ἡ ἴδια στοργὴ προσδέων εἰς τὸ θεατρικὸν γεγονός, τὴν ἥθικήν λάμψιν τῆς ὅποιας ἦτο ἄξιον. Τὰ ὑλικά πάλιν μέσα εἰς τὰς χειρας τοῦ ἀνθρώπουν, ὃ ὅποιος εἶνε ἡ ψυχὴ τοῦ θεάτρου αὐτοῦ, εἰς τὰς χειρας τοῦ κ. Οἰκονόμου, ἔγειναν μέσα πνευματικά καὶ δὲν ἔμεινε διὰ τὴν συμπλήρωσιν τῆς σχετικῆς τελεύτης παρὰ ὁ μεταφραστής καὶ οἱ ἥθοποιοι. Αὐτὸ ποῦ ἔμεινε ἦτο τὸ περισσότερον.

Τὸ περισσότερον τὸ δυσκολώτερον καὶ τὸ πλέον ἐπικίνδυνον. Οἱ μεταφράστης εὐτυχῶς ἔξηλθε νικητής ἀπὸ τὸν βαρύν ἄθλον. Μία μετάφρασις τοῦ «Φάουστ» εἶναι ἡδη μία δόξα δι᾽ ἓνα ἄνθρωπον, μίαν γλώσσαν καὶ μίαν φιλολογίαν Διότι ὁ «Φάουστ», δὲν εἶνε μόνον ἑνία ποίημα, εἶνε μία πρωτεόμορφος σύνθεσις φαντασίας, αἰσθήματος, σκέψεως καὶ λόγου. Καὶ μία γλώσσα, ἡ οποία δύναται νάποδύσῃ τὸν «Φάουστ», δύναται νάποδώσῃ τὸ πᾶν. Οἱ ποιητὴς κ. Χατζόπουλος, μὲ τὴν νέαν γλώσσαν τοῦ ἔθνους, μᾶς ἔδωκε τὴν ἐκτληξιν τῆς τὴν καὶ μᾶς τὴν ἔδωκε ἀρμονίαν, βαθεῖαν καὶ φωτεινήν, ὡς πνοὴν ζωῆς καὶ ως φῶς ὀρωτότητος. Οἱ Σουλὺ Πρυδώμω μεταφράζον τὰ πρῶτα ἀσματα τοῦ *De Naturæ Rerum* τοῦ Λουκρετίου, λέγει εἰς τὸν πρόλογον· τού, ὅτι ἐπεχειρήσει τὴν μετάφρασιν, ὅχι ὕσσον μὲ τὴν ἐλπίδα νὰ φέρῃ εἰς τέλος τὸ βαθύντος λαστον ἔργον τοῦ Ρωμαίου ποιητοῦ, ὅσον διὰ νὰ δοματάσῃ τας δυνάμεις τας ἰδιακας του και τας δυνάμεις ης ἐκφράσεως της γαλλικῆς γλώσσης. Ο κ. Χατζό-

πολὺς, πολὺν περισσότερον ἀπὸ τὸν Γάλλον ποιητὴν, δύναται νὰ καυχηθῇ ὅτι μὲ τὸν «Φάουντ» ἐδοκίμασε τὸν ἑαυτόν του καὶ ἐδοκίμασε τὴν νεοελλήνικὴν γλῶσσαν. Καὶ οἱ δύο ἔξηλθαν ψιγμένωται ἀπὸ τὸν ἄγωνα. Ο ποιητὴς τῶν «Ἐλεγίων καὶ τῶν Εἰδῶλων», διεπαφραστῆς τῆς «Ιφιγενείας», καθόσον εἰμπορεῖ νὰ κρίνῃ κανεὶς ἀπὸ τὴν θεατρικὴν ἐντύπωσιν — ἔνα κριτήριον σημαντικώτατον — μᾶς ἐδωκε τὴν τελειωτικὴν μετάφρασιν τοῦ μεγάλου ἀριστονοργῆματος. Αὐτὸν ὑποθέντες διτὶ θὰ τὸ ἀνταγωνίσουν καὶ οἱ δύο προηγθέντες ἄξιοι μεταφρασταὶ τοῦ «Φάουντ», καθενὸς ἀπὸ τοὺς ὅποιους τὸ ἔργον ἔχει τὰς ἀρετάς του καὶ τὰ λαττατώματά του καὶ εἰς τοὺς ὅποιους θύνηκη πάντα τὴν τιμὴν μᾶς ἐργασίας ποιητικῆς, ποὺ δὲν θὰ περάσῃ μεταφράσατο. Εάν τοῦ μεταφράσις τοῦ κατέζοπουν, ἔργον ἐμπεινέσωσ, μελέτης καὶ ὑπομονῆς, ἔχῃ πάτως μερικοὶ νόμοι, τὴν δύναμιν νὰ κατάργηται πᾶσαν αρρογηγούμενην. αὐτὸν προσθέτει μίαν τιμὴν εἰς τὴν ὄλολογίαν τοῦ ἔνθνους, καὶ εἰς τὸν ποιητὴν της, χωρίστας της νάνφαιος τὴν τιμὴν τῆς ὅποιας δικαιοῦνται οἱ προστάτοι του.

Τί νά είπω τώρα διά τούς καλούς ήθοποιούς της Βασιλικής Σκηνῆς; Έκτιμω τόσον πολὺ τὸν κ. Φύρστ — ένα ἀλημονητον Οἰδίποδα — τὴν δεσποινίδα Κοπούλη, μίαν ἡθοπούσην μὲ ὁραῖον μέλλον, τὸν κ. Λάννον — μίαν ἀλητινὴν τιμῆν τοῦ Βασιλικοῦ Θεάσου — καὶ ὅλους τοὺς ἄλλους καλούς τεγέντας, ὥστε ἀ μὴν ἡμπορῶ νὰ πιστεύσω ὅτι ὑπέληφθησαν τόσον οὐλὸν ἀπὸ δόλας τὰς ἡθικάς, πνευματικάς καὶ ὄντικάς υνάμεις αἱ ὄποιαι συνειδγάσθησαν εἰς τὴν πρώτην αφάνισιν ἐνὸς ἀριστουργῆματος ἐπὶ τῆς Ἑλληνικῆς Αγητῆς. Υπῆρξεν δραγες ἀδυναμία ἡ παραγνώρισις; ἔγω δὲν ἡξενόω. Προτιμω νὰ τελειώσω μὲ τὸν τίχον τοῦ Δάντε:

ΠΑΥΛΟΣ ΝΙΡΒΑΝΑΣ

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ

ΟΔΗΓΟΣ ΤΗΣ ΟΛΥΜΠΙΑΣ, περιγραφὴ τῶν ἀνασκαφῶν καὶ κατάλογος τοῦ Μουσείου. (Μεθ' ἑνὸς τοιχογραφικοῦ πίνακος) Υπὸ Κ Κουρουνιώτου, ἐφόδου τῶν ἀρχαιοτήτων 1904.

ΓΗΣ Ὄλυμπίας ὑπάρχει ἥδη ἐν ἐλληνικῇ γλώσσῃ
ὅδηγὸς συντεταγμένος ὑπὸ τοῦ ἐφόδου τῶν ἀρ-
ιστήτων καὶ Β. Λεονάρδου, ἀλλὰ ὃντος εἰνεῖς ἔκτενῆς
φωρισμένος διὰ ἀναγνώστας φιλολόγους, ἐνδιαφερο-
ύουσις νὰ γνωρίζωσιν ὅπωσιν πολλά καὶ εὐκαι-
ρύντας νὰ διατηρψούσι ἐπὶ πολὺ ἐν 'Ολυμπίᾳ ἡ νὰ
ἀναγνώσωσι τὰ κατ' αὐτὴν ἀλλαχοῦ. Ο νέος ὅδηγὸς
ὑπὲρ κ. Κουρουνιώτου εἰνεῖς πολὺ συντομώτερος καὶ δι-
ρύτερον κύριον ἀναγνώστῶν προφορισμένος, τούτου
εκεῖ δὲ θὰ εἰνεῖ ἀναμφιβόλως καὶ εὐχρηστότερος.
Ὕλη αὐτοῦ ἔχει παραληφθῆ ἐκ πηγῶν ἀσφαλῶν, ὁ
συγγραφεὺς καθὼς γνωρίζων τὴν 'Ολυμπίαν ἐκ
αρχοχρονίου αὐτόθι διατηριθῆς ἥδυνατο νὰ μεταχει-
σθῇ τὰ πηγὰς αὐτοῦ ἀμέν τουν παρεξηγήσων.
σαντως καὶ ἡ ἐκλογὴ τῆς ὕης εἰνεῖ εὐστοχος, διότι
τε τὰ οὖσιαδὴ παραλείπονται οὔτε κατάφορτον ἔξ

ἐπουσιωδῶν λεπτομερειῶν φαίνεται τὸ βιβλίον. Διορθωτέα βεβαίως δύνανται νὰ ὑποδειχθῶσι ἐνιαχοῦ, ἀλλ' ἐν γένει οὐδεμία δύναται νὰ υπάρχει ἀμφιβολία διτὸ ζῆγον θὰ εἶνε ὁφελιμώτατον δι'. Ἔλληνας ἀναγώστας ἐπισκεπτομένους τὴν Ὀλυμπίαν ἡ δημιαφερομένους νὰ γνωρίζουσι τὶ περὶ αὐτῆς Ἰδιαίτερον προσόδον τοῦ ὀδηγοῦ τοῦ κ. Κουροννιώτου εἰλεῖ διτὶ περιγράφει τὰς ἐν τῷ μουσείῳ ἀρχαιότητας ὃς ἔχουν τοποθετηθῆ μόλις πρὸ μικροῦ ὑπὸ τὴν ἐπιστασίαν αὐτοῦ τοῦ συγγραφέως.

Γερμανική Σχολή. Συνεδρία της 8 Δεκεμβρίου.—
Ο κ. Δαΐζηρφελδ δώμιλησε περὶ τῶν κατὰ τὸ παρελθόν ἔτος ὑπὸ τῆς Σχολῆς ἐκτελεσθεισῶν ἀνασκαφῶν ἐν Περγάμῳ, δόπον πρὸ εἰκοσιπέντε ἐτῶν ὁ Κάρολος Χούμης ανεκάλυψε τὸν μεγαλοπρεπὴ ἐκεῖνον βωμόν, οὐ τὰ ἀνάγλυφα ἔχουσιν ἡδη τοποθετητῇ ἐν Βερολίνῳ ἐν ίδιῳ μονυσειῷ.¹ Ἐκτοτε ἡ ἀνασκαφὴ εἶνε σχεδὸν συνεχής, κατὰ δὲ τὰ τελευταῖα ἔτη ἐκτείνεται ἐκατέρωθεν τῆς ὄφιοιδοῦς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης ἐκ τῆς κάτω πόλεως εἰς τὴν ἀκρόπολιν. Κατὰ τὸ παρελθόν ἔτος ἀνεσκάφη μέγα μέρος τοῦ προτερουσίν ἀνευρεθέντους γυμνασίου καὶ ἀλλα τινὰ κτίρια δημόσια καὶ ἰδιωτικά, συμπληρούντα τὴν διὰ τῶν ἀνασκαφῶν ἀποκαλυπτομένην μεγαλοπρεπὴ εἰκόνα τῆς πρωτευούσης τῶν Ἀτταλιδῶν βασιλέων. Πλησίον τῆς Περγάμου ὁ αὐτόθι Τούρχος καιμάκαμης σκάφας ἀνεκάλυψε μεγαλοπρεπεῖς βαλανεῖον ἐκτισμένον ἐπὶ τινος θεομηῆς πηγῆς, ἐπεσκεύασε δ' αὐτό. ἵνα χρησιμεύῃ καὶ σῆμερον εἰς τὸν αὐτὸν σκοπὸν τοῦτο ὅμως ἀφεύκτως θὰ ἐπιφέρῃ μεγάλην καταστροφὴν εἰς τὸ ἀρχαῖον κτίριον. Μεταξὺ δὲ τῆς Περγάμου καὶ τῆς θαλάσσης ἀνεκαλύψθη ἡ θέσις τῆς πόλεως Τευθρανίας, ἡσας τὰ ἐρεπίτα καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς εὑδίσκομενα δόστραγα ἀγγείων δηλοῦσιν ὅτι κατφέκτο ἡδη κατὰ τοὺς προϊστορικοὺς χρόνους

Κατόπιν ὁ κ. Σωάδερ ώμιλήσε περὶ μικρῶν τινῶν
ἀρχαίων ἀντικειμένων εἰνεθέντειων ἐν Πρῷην τῆς Μι-
κρᾶς Ἀσιας ἐντὸς οἰκιῶν πυροτοληθεισῶν κατὰ τὸν
δεύτερον αἰώνα πρὸ Χριστοῦ καὶ ἔκτοτε ἐγκαταλει-
ψινειῶν. Ἐκ τῶν ἑρεπίων, ἐφάρδιον τὸ σχέδιον τῶν οἰ-
κιῶν, ὅπερ διαφέρει τῶν οἰκημάτων τῆς Πομπηΐας,
ἐντὸς δὲ τῶν δωματίων εὑρέθησαν λείφανα τῶν ἐπι-
πλων, τῶν σκευῶν, τῶν κοσμηματικῶν ἀντικειμένων
καὶ πολειδίων ἐργαλείων γοργίσμων εἰς διαφόρους τέ-
χνας. Τὸ εὑρέθεντα ἀντικείμενα εἶνε καλλιτεχνικῶ-
τατα ἔξειγασμένα καὶ ἀποδεικνύονταν ὅτι κατ' ἔκει-
νους τοὺς χρόνους ἡ καλλιτεχνία ήτο κοινοτάτη. ὥστε
δὲν ὑπῆρχεν οἰκία στερούμενη καλλιτεχνικῶν ἀγλαί-
σμάτων, ὅσονδήποτε πένης καὶ ἀν ἡτο ὁ κύριος αὐ-
τῆς. Πολλὰ δομάτια ἦσαν κατάφροτα ποικίλων ἀγαλ-
ματίων πτηλίνων καὶ λιθίνων ὠραιοτάτων, τῶν δὲ ἐπί-
πλων ἡ λεπτὴ ἐργασία καὶ ἡ κομψότης εἶνε ἀνυπέρ-
βλητος. Οἱ ὄμιλοι ἐπέδειξε πολλὰς εἰκόνας τῶν καλ-
λιτεχνημάτων τούτων. ἐπικυρώνυσας πληρέστατα τοὺς
λόγους αὐτοῦ Ἐκ τῶν ἐργαλείων πλειστα ἔχουν με-
γίστην δομοιότητα κατὰ τὸ σχῆμα πρὸς τὰ σημερον ἐν
τῇ Ἀιατολῇ συνηθίζομενα ὅμοια ἐργαλεῖα, διαφέ-
ροντα τῶν ἐν τῇ Δυτικῇ Εὐρώπῃ.

Συνεδρία τῆς 22 Δεκεμβρίου. — Ο γεωγράφος κ. Κισσλιγγ περιοδεύσας πρὸ μικροῦ κατ' ἐντολὴν τῆς ἐν Βερολίνῳ Γερμανικῆς Ἀρχαιολογικῆς Σχολῆς τῆς Ἡ-
πείρου, ἀφοῦ πρότερον εἶχε ἐπιχειρήσθαι βιβλιοθέας
τινὰς περιττήσεις ἔν τι Πελοποννήσῳ καὶ Στερεοῖ Ἐλ-
λάδι, ἔξειθε συντόμως τὰ πορίσματα τῶν ἐν Ἡπείρῳ
παρατηρήσεων αὐτοῦ. Ἐν ἀρχῇ παρετήρησεν ὅτι ἡ
Ἡπειρος είνει χώρα σχεδόν ἀνεξερεύνητος εἰσότι, διότι
πλὴν τῆς περιττήσεως τοῦ Ἀγγού συνταγματάρχου
Λήκη, ἐπισκεφθήντος αὐτῆν κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ πα-
ρελθόντος αἰώνος, οὐδεμίᾳ ἄλλῃ σημαντικὴ περιή-
γησις ὑπάρχει, ὁ δὲ γεωλόγος Φίλιψον, ὁ πρὸ μι-

ροῦ καλλίστην περιγραφὴν τοῦ Πίνδου δημοσιεύσας, διέλαβεν εἰκῇ ἐν παρόδῳ καὶ διὰ βραχέων περὶ οὐδὲ μεγαλείτερον τυμάτος τῆς χώρας τοῦ ἀνήκοντος τῶν Τουρκίων. Περιγράψας ἔπειτα τὴν γεωλογικὴν

αι του κόλπου της Αύλωνος. Τα οργή οιευνηνονταν εκ ορρᾶ πρὸς νότον και τὰ νανιανοτικά αἱ δὲ εὐφορδεῖαι και μεγαλείτεραι πεδιώδεις κείνται ἐν τῷ μέσῳ. Εν γένει ὅμως ἡ χώρα εἰνε ὀρεινὴ και κατὰ τὸ πλεῖτον δχι πολὺ γόνιμος· ιδίως δὲ τὰ μεταξὺ τῶν ὁρέων ὄνιμα δροτέδαι εἰνε μικρά. Τὰ μικρά ταῦτα ὀροπέια κείνται πολλάκις εἰς μέγαν υψον, διὸ σῆμερον μὲν πάρχουσι χώραι ἔκτισμένα εἰς υψός υψός 1000 μέτρων, ατὰ δὲ τὴν ἀρχαιότητα ὑπῆρχον ἀρροτόλεις δχι μόνον εἰς τόσον υψός. ἀλλὰ και εἰς ἔτι υψηλότερον· Ἡ λεγαλείτερα ὅμως εὐημέρια και ἔξημερωσις ὑπῆρχεν εἰστοτε ἐν ταῖς μεσογείαις πεδινοῖς χώραις, και ιδίως εἰς τῇ ἀρχαιότερον Ἐλλοπίτη διπον κατὰ τὴν ἀρχαιότητα κείτο τὸ μαντείον τῆς Δωδώνης σήμερον δὲ τὰ Ἰωνιννα. Ἡ χώρα τῆς Ἐλλοπίας ὑπῆρξεν ἀνέκαθεν ἡ ακρόπολις τοῦ Ἐλληνισμοῦ ἐν Ἡπειρῷ, ἔνεκα τοῦ μαντείου τῆς Δωδώνης, ἐνῷ δὲ κατὰ τὰ τεληὶ τῆς Μυτηναϊκῆς περιόδου εἰσεβαλον εἰς τὴν Ἡπειρον ἀλλαγαῖκι φυλαι καταστρέψασαι τὸν πολιτισμὸν και εἰσαγαγοῦσαι τὴν βαρβαρότητα, πάλιν τὸ μαντείον τῆς Δωδώνης και οἱ κατέχοντες αὐτὸν βασιλεῖς ἡδυνήθησαν ἀλλαγαῖκη γῆλόσσα κυριαρχεῖ ἐν Ἡπειρῷ, ὅθεν και αἱ ιερίωσεις τῶν Ἐλλήνων περὶ κατοχῆς τῆς χώρας εἰνε κίμαι. Ἐκ τοῦ περιπλου τοῦ ἀρχαίου γεωγράφου Σκούλλακος ἔξαγεται διτι μέχρι τῶν ἀρχῶν τοῦ τελείωτον πρὸ Χριστοῦ αἰῶνος δὲν ὑπῆρχεν οὐδεμία πόλις εἰς Ἡπειρῷ, ἀλλὰ μόνον κῶμαι, μετ' δὲ λίγον ὅμιαν τότες βραχυτάτου διαστήματος ἔκτισθησαν πλεῖσται απόλεις ἀπανταχοῦ τῆς Ἡπείρου, γνωσταὶ ἐκ τῆς μαρτυρίας τῶν ἀρχαίων συγγραφέων ἡ ἐκ τῶν σῆμερον σωζομένων ἔρειπίων· Ἐνταῦθα διέκοψεν ὁ κ Κίσ-

Κατόπιν ὁ Δαιροφελδ ὑμίλησε περὶ τοῦ θεάτρου Περγάμου, τὸ ὅπιον ἔχει ἀνασκαφεῖ πρὸ πολλοῦ, ἀλλὰ τῷρα ἔξηρεν ἡθῆ κατέλιπον. Γὸν θέατρον τοῦτο εἶτι μακρὸν χρόνον εἶχε σκηνὴν ξυλίνην, τῆς ὅποιας ἐδόσθη σχῆμα δεικνύουσι σήμερον οἱ ἀγακαλυψθέντες ἐν τῷ ἐδάφει βόθροι ἐντὸς τῶν ὅποιων ἐνεπηγγύνοντο μεγάλαι ἔνιλνια δοκοί αἱ ἀποτελοῦσι τὸν σκελετὸν αὐτῆς. Εἴς αὐτῶν ἔξαγεται ὅτι εἶνε ὁρθὴ ἡ περὶ σκηνῆς τῶν ἀρχαίων θεάτρων θεωρία, ἣν ἀπὸ ἐτῶν ὑποτίθεται ὁ κ. Δαιροφελδ. Καθ' ὅμοιον τρόπον δύναται νὰ κατασκευασθῇ κινητὴ σκηνὴ καὶ ἐνταῦθα ἐν τῷ Σταδίῳ πρὸς παράστασιν ἀρχαίων δραμάτων.

ΦΙΛΕΤΑΙΡΟΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΕΚ ΠΑΡΙΣΙΩΝ

Βασιλεὺς Αὴρ

Ποιον σπαραγμὸν ὑπερτάτης ὀδύνης, ποιον βάρα-
θρον ἀπογνώσεως τὸ ὄνομα αὐτὸν φέρει πρὸ τῆς
φραντασίας μας! Δὲν εἶνε ὁ ὑπὸ τῆς Εἰμαρμένης πλητ-
τόμενος Οἰδίποτος, εἴνε δὲ γηραιὸς βασιλεὺς ὅστις πε-
ριστοιχούμενος ἀπὸ ἴσχυν καὶ εὐδαιμονίαν διὰ τῆς
οἰδίας του ἀσυνεστας, ἐφεκλύει ἐπὶ τὴν κεφαλήν του
εἴην λαιλαπα τῶν δυστυχιῶν περιφρονούμενος, ὀνει-

διζόμενος ἀπὸ τὰς ἀνοσίας θυγατέρας του, ὑπὲρ διν
ἀπεδύθη καὶ πλούτου καὶ ἰσχύος, φεύγει πλανώμενος
ἀνὰ τὰς ἐρήμους ἀκτάς ὑπὸ τὸ βάρος τῆς διστυχίας
καὶ τῆς θλίψεως ὃ νοῦς του ναυαγεῖ ἀνακτᾷ τὰς φρέ-
νας ὑπὸ τὰς ἐριθάλψεις τῆς καλῆς του κόρης, τῆς
μόνης ἀγαπάσσης αὐτού, καὶ ἦν ἀφρόνως ἡδύκαστρος, ἀλλὰ
μόνον διὰ νὰ παραστῇ εἰς τὸν ἄδικον, θάνατόν της
καὶ νὰ ἔχτεινει σὲ ἐπὶ τοῦ πτώματός της ὑπὸ τὰ ἀλλε-
πάλληλα πλήγματα ἀντικούστων δυστυχῶν. Βεβαίως
δὲν ἔχουμε ἐδῶ Ἱρᾶμα περὶ ἑνότητας πλοκῆς καὶ διαφέ-
ροντος πλήρης ἀπελπισίας καὶ στυγνότητος ἐκτυλίσ-
σεται ἡ ἐποποίη τῆς πατρικῆς δυστυχίας δότου ἔξει-
κοντίζεται διὰ πολλῶν ἐπεισοδίων καὶ πολυμεροῦς πλο-
κῆς ἡ ἀγνωμοσύνη τῶν τέκνων μέσῃ τῆς δόπιας δια-
λαμπτεῖ ὡς ἀστρον φεγγοβόλον ἐπὶ σκοτεινὸν οὐρανὸν
ἡ ἀφοσίωσις τῆς καλῆς Κορδηλίας.¹ Ἐκ τῶν ἔργων
τοῦ ² αἱτεπηρὸς δι Βασιλεὺς Αἵρη εἶνε τὸ πλέον ἔξαλλον,
τὸ πλέον πολύπλοκον καὶ πολυτάραχον, ἐκεῖνο, εἰς τὸ
δόπιον ἡ φαντασία τοῦ ποιητοῦ ἐκσπᾷ μᾶλλον ἀχαλί-
νωτος, ὃς ἐκ τούτου δὲ φρίνεται ὡς τὸ ἐλάχιστα δυ-
νάμενον νὰ προσαρμοσθῇ εἰς τὴν γαλλικὴν καλισθη-
σίαν τὴν ἀποφεύγουσαν πάσσον ὑπερβολὴν καὶ λα-
τρεύουσαν τὸ μέτρον καὶ τὴν τάξιν δι' αὐτὸν δὲ ἵσα
ταῦ, μὲ πολλὴν ἀντιπομονήσιαν ἀνέμενε τὸ παριστὸν
κοινὸν τὴν ὑπὸ τοῦ διαστήμου. Ἀντονά ³ πόλλοι δύ-
λλοι γέγελθεισαν παράστασιν τοῦ ἄγγελικον ἀριστουργῆ-
ματος, μεταφρασθέντος ὑπὸ τοῦ Πιέτρος Δοτί.

‘Η ἀνυπομονήσια τῶν Παριστωνῶν μετεῖλε καὶ κάποιας ἀνησυχίας ἀφ’ ἐνός τὸ τάλαντον τοῦ μεταφραστοῦ δὲν ἔκρινετο παρὰ πολλῶν ὡς ἄξιον ν’ ἀποδώσῃ τὰς τιτανίους καλλονάς τοῦ ἔργου’ ἀφ’ ἐτέρου ή ἀναιματισθῆτος ὑποκριτικὴ δεινότης τοῦ Ἀντούλαν εἰλεν ἔως τῷρα ἀσκηθῆ μόνον εἰς κοινὰ καὶ ταπεινὰ πρόσωπα ὀγαθῶν ἢ πονηρῶν ἀστόν της συγχρόνου κωμῳδίας, ὥστε ἀμφέβολλέ τις ἂν θὰ εὑρίσκειν ἐν ἑαυτῷ ἀρκοῦν μεγαλεῖον καὶ ἐπιβολὴν πρὸς ἀναπαράστασιν τῆς τραγικῆς μορφῆς τοῦ Λήρο, τοῦ δποίου αἱ συμφοραὶ ἔσθισυσαν τὴν λαμπάδα τοῦ πνεύματος ἀλλὰ δὲν μετέβαλον τὴν ὑπερηφάνειαν καὶ τὸ ἀγέρωχον τοῦ χαρακτῆρος.

Ἐπειδὴ δὲ τὸν Ληγὸν ἀπέδειξε τὰς ἀνησυχίας αὐτάς ἀβασίμους βαθυτάτη ὑπῆρχεν ἡ ἐντύπωσις, ὁ φόρος δὲ καὶ ὁ ἔλεος ἐκυρίευσαν τὰς ψυχὸς τῶν θεατῶν. Μέγιστα συνετέλεσεν εἰς τὴν ἐπιτυχίαν ἡ τέλην τοῦ Ἀντονίου ἡ σκηνικοῦ διαρροὴ θυμιστοῦ· αἱ σκηνογραφίαι ήσαν θαυμάσιαι ἰδίως ἡ παιοτελοῦσα τὸ μέγαρον τῆς θυγατρός τοῦ βασιλέως Γκρεούλ καὶ ἡ ἔτερα παιοτελοῦσα τὰς ἄγριας παρὰ τὴν Δούρβῃν ἀκτάς, ὅπου ὑπὸ τῆς λάμψιν τῶν ἀστραπῶν πλανᾶται ὡς παιωνοῦσσας Λέη.

Ἐπίσης ή, παρὰ τὴν μέχρι τοῦδε κράτουσαν παραδοσιν, γοργή ἐκτέλεσις τού δράματος συνέβαλεν εἰς τὴν μείωσιν τῆς ἐκ του πολλαπλοῦ τῆς πλοκῆς ἐπερχομένης θραδύτητος εἰς τὴν ἐκτύλιξιν τῆς ὑποθέσεως, ἐνώπιον ἀφ' ἔτερου συνετελεσεν ὥστε πολλὰ ἐπεισόδια, ὡς ἡ ἐπὶ τῆς σκηνῆς τύφλωσις τοῦ Γλόστερος, εἰς τὰ δυτικά ταῦτα τῶν συγχρόνων δὲν θὰ ἀντεῖχον εὐδόλωις, νὰ παρέλθωσι, ἀλλ' ὅχι ἀπαυγατήσωσι ἀλλὰ τούλαχιστον χωρὶς νὰ κάμουν νὰ ἔχειλιστο τὸ ποτήριον τῆς φρίκης.

Οχι, δὲ λίγον δὲ ἐπετάχυνε τὴν πορείαν τοῦ δράματος καὶ εὐφύνης ἐπινόησις τοῦ Ἀντούναν διὰ τῆς δυτικὰς κατέστη δυνατὴ ἡ ἀλλαγὴ τῆς σκηνικῶν ἀνέντα διακοπῆς τῆς ὑποκρίσεως, καταβιβαζομένων δύο παραπετασμάτων ἄτινα καλύπτον τὸ βάθος τῆς σκηνῆς ἐνῷ τῷ μεταξὺ μεταβάλλεται ἡ σκηνογραφία: οὐτω δὲ ἀποφεύγεται ἡ συνεχῆς διακοπή τῆς ἔξελιξεως τοῦ δράματος ὥστε ἡ τῆς συγχρής ἀνάγκης τῆς μεταβολῆς τῆς σκηνῆς ήτις ἀλλάσσει 36 φοράς κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς πυραστάσεως. Τὰ πρόγματα ἥσαν ἀπλούστερα εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Σαιξπηροῦ, δὲ ἀπλὴ πινακίς ἐνεπίγραφος ἄντικαθίστα, ὡς γνωστόν, πᾶσαν σκηνογραφίαν, πληρο-

ION

ΛΟΓΟΙ ΚΑΙ ΑΝΤΙΛΟΓΟΙ

Η Ἐθνικὴ Γλῶσσα.—Μὲ αὐτὸν τὸν τίτλον ἐσυστήθη μία ἑταιρία. Σκοπός της ἡ διάδοσις τῆς ζωντανῆς γλώσσης εἰς δόλην τὴν κοινωνικὴν μας ζωὴν. Χαιρετίζουμεν μὲ καρδιὰν τὸ σωματεῖον. Μία ἀνάγκη, τὴν δούλων δοῦλοι ήρχουσαν νὰ συναισθάνωνται εἰς κάθε ἔκφραστην τῆς ζωῆς. Ή ίδει εἰναι εὐγενῆς καὶ ώραία. Ἐνας ἐπιβοηθητικὸς παράγων εἰς τὸ ἔργον τῶν λογοτεχνῶν. Σημαίοφόρος τῆς ἐθνικωτέρας καὶ τῆς πρακτικωτέρας ίδεας. Ἀς παρασκευάσῃ τὸ ἔδαφος πού ἔχει ἀνάγκην νὰ εὑρῃ ἕπουμ ὁ μεγάλος πολιτικὸς ἀνακαινιστής, ὁ δούλος θὰ ἐπιβάλῃ εἰς ἔνα ἔθνος τὴν γλώσσαν του. Ἀς μὴ τοὺς τρομάξῃ τὸ χάος δοῦ τώρα ενδικούμεθα. Σήμερα καθένας γράφει τὴν γλώσσαν του ζῶμεν κάτω ὑπὸ τὸ βάρος ἐνὸς νόμου, μας συνήκης, τὴν δούλων ἄλλοι σέβονται καὶ ἀγαποῦν, ἄλλοι προσπαθοῦν ν' ἀποτινάξουν καὶ ἄλλοι ἀπετίνα-

έαν. "Αλλοι πάλιν ἐδημιούργησαν νέον νόμον καὶ
νέαν συνθήκην διοικα μὲν τὸν ἀπηργνθῆσαν.
Γίνεται μία ἔργασία δικαίως Τρωγόμεθα, εἰδωνεύομεθα,
πολεμόμεθα διὰ τὴν ίδιαν ίδεαν, ὅπως νομίζει καθέ-
ταις πῶς τὴν ἑννοεῖ καὶ ὅπως τὴν αἰσθάνεται. "Αν δὲν
ἔγινοντο αὐτά θὰ ἀπελτίζομεθα. Τώρα ἐλπίζομεν
ἄπο τὴν πάλην αὐτήν, ἐβήγκε τὸ πρῶτον φᾶς. Ἐπα-
τάχθη ὁ δασκαλισμός. "Ἐγινε τὸ πρῶτον καὶ δύσκο-
λον βῆμα μὲ τὸ δροῖον ἦτο πεπωμένον, ἥτο φυσικὸν
διημουργηθῆται τὸ ἄλλο ἀκρον, τὸ διποίον διμως θά-
φεῷῃ τὴν σωτηρίαν. Παλαίσμεν μεταξὺ δύο δασκαλι-
σμῶν. "Ἐπὶ τέλους ὁ ἔνας δασκαλισμός θά φάῃ τὸν
ἄλλον, θ' ἀλληλοφαγωθῶν. "Ο, τι καὶ ἀν γίνη, δι τι καὶ
ἀλλέγεται. Ο, τι καὶ μὲν γραφῇ, θὰ κυριαρχήσῃ ἡ ἀλή-
θεια. Καὶ ἡ ἀλήθεια ποτὲ δὲν είναι δημάρτι σαν σφαιρα
ποῦ παιζουν τὰ παιδιά. Διότι ἔται θέλουν νά μάς
τὴν παραστήσουν ο κ. Ψυχάρης, ο κ. Πάλλης, ο κύ-
ριος δὲν ἡξεύρω ποιός. Μιά τετοια ἀλήθεια, ὅπως τὴν
ἑννοούν οι κύριοι αὐτοῦ, τοὺς ὅπαντας ἐκπιώ και
σέ-
βομαι πολὺ διά τὸ θάρρος, διά τὴν πεποιηθσίν των
εις μίαν ίδεαν, θὰ ἔχων κάθε της διμορφιά. Και ἡ
γλώσσα είναι προπάντων αἰσθησις, και είναι τέχνη.
οχι ἐπιστήμη μόνον, δπως την θέλουν. Αντοι οι τεχνη-
τοι κανόνες που θέλουν νά ἐφαρμόσουν, κανόνες που
ποιούν απλούστηκαν από τὴν κακῶς ἑννοουμένην ἐπιστήμην,
είναι ἀντιασθητικοι. "Η αἰσθήσης ἔχεται πρώτη, ἐ-
πειτα ἔχεται ἡ ἐπιστήμη. "Αφαρε τὸ νέον σωματείον
θὰ ἄρη τὸν σταυρὸν αὐτόν; Δεν ἡξεύρομεν. "Εμεις
χαιρετίζουμε τὴν ίδεαν μόνον Εἰς τὴν ἐφαρμογήν,
θὰ εἰπούμεν τὴν σκέψιν μας. Τώρα χαιρόμεν διά τὸ
γεγονός, διά την ὁραιαν των ὑπόσχεσιν, και τους δί-
δομεν τὸ χέοι.

Ετα βιβλίον. — Ἐνα δύγκωδες, σοβαρόν και ποικιλάτωτον βιβλίον μᾶς ἔρχεται ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον. Τὸ βιβλίον αὐτὸν εἶνε ἡ ἀπολογία μιᾶς ὀλοκλήρου ᾧνης, ἀφειωμένης εἰς εὐγενεῖς πνευματικᾶς προσταθείας και ἐθνικούς ἄγνων. Πολιός και ἐθνικώτατος ὅμογενης, εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ ὅποιον ὅλα τὰ ἐθνικά ἡμῶν ἡττήματα και ὅλαι αἱ ἐθνικαὶ δυσπραγίαι εὑρῆκαν κατὰ καιρούς ζωηροτάτην ἀπήχησιν ὁ κ. Στέφανος Βλαστός, συγγραφεὺς ἴστορικῶν και φιλοσοφικῶν μελετῶν, αἱ ὅποιαι κατὰ καιρούς ἐδημοσιεύθησαν ἐλληνιστὶ και γαλλιστὶ εἰς βιβλία και περιοδικὰ ἐγχώρια και ἔναν, ἀπέφασισεν εἰς τὰς δυσμάς μιᾶς εὐγενούς και πατριωτικῆς ζωῆς, νὰ συλλέξῃ τὰ διεσπαρμένα ἔργα του εἰς ἓν τόμον και ὁ τόμος αὐτὸς είλετελευταῖον τὸ φῶς, ὑπὸ τὸν τίτλον «Σύνμικτα». Ο κ. Βλαστός διέθεσε τὸ ἔργον του ὑπὲρ τοῦ χειμαζόμενον Παναγίου Τάφου, ἐκχωρώντας ὅλας τὰς ἐκ τῆς πωλήσεώς του εἰσπράξεις ὑπὲρ τοῦ ἐθνικωτάτου αὐτοῦ σκοποῦ. Ως πληροφορούμεθα δὲ ὁ συγγραφεὺς ἀπέστειλε μέγαν ὀριθμὸν ἀντιτύπων πρὸς τὸν Σ. Μητροπολίτην διὰ τὸν σκοπὸν τοῦτον, τὰ ὅποια ἐλπίζομεν ὅτι δὲν θὰ σαπίσουν εἰς τὰς ἀποτήσης τῆς Μητροπολίτεως. Ο Σ. Μητροπολίτης ἔχει ὅλην τὴν ἥθισκήν ἐπιφρόνην και ὅλα τὰ ἥθικα μεσα, διαδίδων ἓνα κηρησμάτωτον ἔργον νὰ πραγματοποιήσῃ τὴν πατριωτικήν πρόθεσιν τοῦ εὐλαβούντος δωρητοῦ.

Διὰ τὰς μητέρας. — "Ενα σύντομον, ἀλλ' οὐσιαστικόν κάπταντον βιβλίον, πολλῆς χρησιμότητος, μᾶς δίδει ἡ ιατρὸς Διοίσις Μαρία Καλαποθάκη, ἐνα βιβλίον ἀπευθυνόμενον πρὸς τὴν μεγαλειτέραν δύναμιν τοῦ ἔθνους, πρὸς τὸν τριφερὸν κόσμον τῶν παρανεαγωγείων, ὁ ὄποιος θάπτοτελέσῃ τὰς μητέρας τοῦ μέλλοντος. Αἱ καλαὶ μητέρες εἰνε ἡ μεγαλειτέρα ἐγγύησις τῶν κολῶν πολιτῶν καὶ αἱ ὑψεῖς μητέρες εἰνε ἡ ἐγγύησις τῆς βελτιώσεως καὶ τῆς ἀνώνυμοσεως τῆς φυλῆς, φυσιολογικῶς καὶ ἡθικῶς. Τὰ «Στοιχεῖα Ὑγιει-

ης διὰ Σχολεῖα καὶ Παρθεναγωγῆα». τὰ διοῖα πα-
αδίδει εἰς τὴν θηλυκήν νεότητα ἡ ὁμόφυλος στὸν ία-
ρός καὶ διάσκαλος ἐνὸς μαθήματος, τοῦ διοῖου μό-
νον εἰς τὴν Ἑλλάδα δὲν ἀνεγνωρίσθη ἡ χορησμότης,
ἴνε ἔνα βιβλίον, ποῦ ἔχει τὴν θέσιν του κοντά εἰς
ἡν γραμματικήν, τὴν χορηστομάθειαν καὶ τὴν κατή-
ησιν. Εἶνε ἡ κατήχησις τῆς ὑγείας, τῆς ζώμης καὶ
ἡς καλλονῆς. Καὶ δὲν ἡξεύρω ἄλλο μίαν γυναικα
η γνῶσις τῶν κανόνων τῆς ὑγείας καὶ τῆς ἀνατροφῆς
ἢ παιδιού δὲν εἰνε χρησιμωτέρα ἀπὸ τὰς γενικάς
ελημνυτικάς τῶν χρήσεων, χλαίνων. ἐτησίων καὶ τοῦ
θηλυκοῦ ἀφρώδων.

«ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΑ»

ΤΡΑΜΜΑΤΑ ΤΕΧΝΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΠΡΟΣΕΧΩΣ ἐκδίδεται συλλογὴ ποιημάτων τοῦ
καὶ Ἀλεξ. Δ. Φωτιάδη. Μίαν σειράν τῆς συλλο-
γῆς αὐτῆς τοῦ Σμυρναίου ποιητοῦ δημοσιεύομεν εἰς
τοῦ τεύχος τοῦτο ὑπὸ τὸν τίτλον 'Ἀπ' τὰ παραδίνωά μον.
Είναι ζωγραφιαὶ παρθέναι ἀπὸ τὴν φύσιν, ποῦ κρι-
ζοῦν μέσα τοιν μίαν μακρινὴν ἡχῶ πόνου. Καὶ αἱ ἀφε-
λεῖς αὐτὰ ζωγραφιαὶ μεταδίδονται ἀνελα μίαν συγκι-
νησίαν καὶ κινοῦν τὴν συμπάθειαν μὲ τοὺς μελαγχολι-
κοὺς τόνους των.

ΜΕ τὴν εἰδῆσιν τῆς ἀπονομῆς τοῦ βραβείου Νόμπελ εἰς τὸν Μιστράλ ὁ κ. Κωστῆς Παλαμᾶς δίδει εἰς τὴν «**Ακρόπολιν**» τῆς 25 Δεκεμβρίου ἐνα «πρόχειρο καὶ μισθὸν σημείωνα», πῶς ταῦτα δονομάζει ὁ ίδιος, ωραῖον πατέρα τὴν γνώμην μας καὶ περιεκτικόν, διά τὸν προ-βίγγιανόν ποιητήν. Ο κ. Παλαμᾶς ἐνθυμεῖται διτι κά- ποτε ὁ Μιστράλ τοῦ ἔστειλε ἔνα εἰκονογράφημένον δελτάριον ποῦ παριστανε τὴν Μαγιάνα «τὸ χωρὶο ποῦ ζῇ πάντοτε ὁ ποιητής καὶ ποὺ τοῦ κχρίσε ἀπό τὴ φήμη μη. Κάτω ἀπὸ τούς ἴσκιους φουντιώμενους δόρων λυγερές καὶ παλλικάρια χορεύουν τὴν φανταρόλα, τὸ ἐθνικὸν χορὸν τῶν Προβηγγιανῶν.»

Καὶ ἐξαπολουθεῖ ὁ καὶ Παλαμᾶς:
· Γραφικὸς δὲ χορὸς καὶ αἱ χορεῦτρες του μὲ τὰ πλα-
στικὰ πορνιά, τὰ χτενίσματα, τὰ πλούσια κυματιστὰ
φρορέματα, ψυχήζουν ἀρχαῖες εἰκόνες. Κάτω ἀπὸ τὴν
ἇρανγαρφά δύο στίχοι αὐτόνγραφοι τοῦ Μιστρόδολ μὲ τὴν
ὑπογραφή του δοξαστικοὶ τοῦ χοροῦ Ἄπο τὴν ἄλλη
μεριά τοῦ δελτάριου, τὰ λόγια τοῦτα πιστὰ ἀντι-
γραμμένα. «Mon cher Palamas, cette image vous
montre. (Ο Μῆνος δηλοί) que mon village est un
peu grec. F. Mistral». Δηλαδή: «Φίλε μου ἡ εἰκόνα
τούτη σου δείχνει, πάει νὰ πῇ, πῶς τὸ χωριό μου εί-
ναι καὶ λιγάκι ἑλληνικό!»

«Μά πιὸ πολὺν ἀπ' ὅλᾳ Ἑλλήνικῳ τὸ ἔοργο τοῦ Μι-
στράλ, ἀν̄ ἀξίζῃ τὸνομα τοῦτο κάθε τι που ἀστράφτει
ἀπὸ νύγεια κι' ἀπὸ ἐνέργεια. κι' ἀντὶ νὰ φωλιάζῃ συ-
μαζεμένῳ στὰ βαθειά τῆς ψυχῆς, ἔσχινεται στῆς πλά-
σης γύρω τὰ πλατιὰ καὶ τὰ περίλαμπτα καὶ φανερώ-
νει τὸν ἔξωτερικὸ κόσμο πρὸ φυσικοῦ του τὸ φανέρω-
μα, κι' ἀντὶ ν' ἀντιφεργῆζῃ τὴ μυστικὴ χάρι τοῦ φεγ-
γακιοῦ. εἰνε τοῦ ἥλιου εἰκόνα. ποῦ μᾶς φωτάει καὶ
ζεσταίνει.

Τέτιο και τὸ ἔργο τοῦ Μιστράλ. «Ενας περίφημος σοφός, ὁ Gaston Paris, σὲ μίαν ἀξιοθάμαστη μελέτη του γιὰ τὸ Μιστράλ, λέει πῶς είνε «ὁ ἐλληνικῶντερος ποιῆτης ἀπ' δύος των νεωτέρων χρόνων τοὺς ὅμοτεχνους του». Στά 1889, ὅταν πρωτοφάνηκε «Μιρέγια» — είκοσιεξή χρόνια είχε τότε ὁ Μιστράλ — ὁ Ἰδιος ὁ Λαμαρτίνος σ' ἕνα του ἐνθουσιαστικώτατο

Είς τὴν ψηφοφορίαν πρὸς πλήρωσιν τῆς ἔδρας τῆς Φυσικῆς Χημείας εἰς τὸ Ἐθνικὸν Πανεπιστήμιον. ὁ συνεργάτης μας κ. Κ. Ζέγγελης ἔλαβε ψήφους 9 ὑπερτερήσας τὸν ἀντίταλόν του κατὰ 8 ψήφους.

Διὰ τὴν ἔδραν τῆς Γεωλογίας μετὰ τῆς Παλαιοντολογίας ὑπεδείχθη παμψήφει ὁ ἐπίσης συνεργάτης τῶν «Παναθηναίων» κ. Θεόδωρος Σκούφος ἐπιμελῆτης τοῦ Ὁρυκτολογικοῦ καὶ Παλαιοντολογικοῦ Μουσείου.

Παρὰ τὸ Παναθηναϊκὸν Στάδιον ἀνευρέθη τάφος καὶ πλησίον αὐτοῦ βάσις ἀγάλματος μὲ τὴν ἐπιγραφὴν ΗΡΩΙ ΤΩ ΜΑΡΑΘΩΝΙΟ.

Εἰς τὰ ἔγγραφα νοῦ Δισράέλη εὐρέθη ἡμιτελές μυθιστόρημα τοῦ ἄγγλου συγγραφέως, τὸ ὅποιον θά δημοσιεύῃ εἰς τοὺς «Καιροὺς» τοῦ Λονδίνου.

Εἰς τὸν ἵταλον ποιητὴν Καρδούτσι, «τὸν λαμπρὸν τὰ τὰ ἵταλικὰ γράμματα φιλολογίαν καὶ ποίησιν» ἡ ἵταλικὴ Βουλὴ δι' εἰδικοῦ νόμου ἐψήφισεν ἐτησίαν ἐπιχορήγησιν ἐκ φρ. 12,000.

Εἰς τὸ μέγαρον τῶν Ωραίων Τεχνῶν τῆς πόλεως τῶν Παρισίων ἐγκανιάσθη ἡ αἴθουσα τοῦ γλύπτου Ιωάννου Καρρέ 300 πρωτότυπα ἔργα εἰναι ἔκτεθεινένα Ὁ Καρρέ ἀπέθανε τὸ 1895 τριάντα ἑννέα ἔτῶν.

Η «Ἐφημερὶς τοῦ Φός» ἐώρτασε εἰς τὸ Βερολίνον τὴν δευτέραν ἐκαπονταετηρίδα τῆς.

Τὸ βιαστεῖν Νόμπτελ ἐδόθη ἐφέτος εἰς τὸν προβηγγιανὸν ποιητὴν Φρειδερίκον Μιστράλ.

Εἰς τὸ Παρίσιο ἐδόθη τιμητικὸν γεῦμα ὑπὸ τῶν θαυμαστῶν τοῦ γάλλου ζωγράφου Εὐγενίου Καρρέ. Εἰς τὸ γεῦμα προήδρευε ὁ γλύπτης Ροντέν.

Ἐσυστήθη εἰς τὸ Ρουέν ἐπιτροπὴ ἡ ὁποία θὰ ἀγοράσῃ δι' ἔργων ὅτι ἀπομένει ἀπὸ τὸ σπίτι τοῦ Γουσταύου Φλοριέτο εἰς τὸ Κρούασσέ. Ἐκεῖ θὰ συγκεντρώσουν ὅτι ἀναμνηστικὸν τοῦ μεγάλου μυθιστοριογράφου.

Εἰς τὸ πριγκηπικὸν θέατρον τοῦ Μόντε Κάρλο θὰ παίχθουν κατὰ τὸν Φεβρουάριον δύο νέα μελοδράματα: *Χερονίβιον* τοῦ Μασσενέ καὶ *Απίσια* τοῦ Μασκάνη. Ἐπίσης θὰ δοθοῦν οἱ τρεῖς Φάσουστ τοῦ Μπελιόζ, τοῦ Γκουνό καὶ τοῦ Μπόιτο.

Τὸν Τανούάριον 1905 θὰ ἐκδοθῇ εἰς τὸ Μιλάνον Διεθνῆς Πολιτικῆς Ἐπιθεώρησος, ἡ ὁποία θὰ δημοσιεύῃ κατὰ μῆνα ἀνεκδότους στίχους τῶν καλλιτέρων ποιητῶν δῶλων τῶν ἑθνῶν.

NEA BIBLIA

ΟΔΗΓΟΣ ΤΗΣ ΟΛΥΜΠΙΑΣ περιγραφὴ τῶν ἀναστροφῶν καὶ κατάλογος τοῦ Μουσείου (μεθ' ἐνδός τσιγκογραφικοῦ πίνακος) ὑπὸ Κ. Κουρουνιώτου, ἐφόρου

τῶν ἀσχαιοτήτων. Ἀθῆναι 1904, τυπογραφεῖον Π. Δ. Σακελλαρίου σχ. 16ον σελ. 112 δρ. 2.

MAKEΛΟΝΙΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ὑπὸ Γεωργίου Στρατήγη — Ἐκδοσις Ἐταιρείας «Ελληνισμού». — Ἀθῆναι 1905 σχ. 16ον σελ. 170 δρ. 2.

ΛΕΞΙΚΟΝ ΕΙΓΚΥΚΛΟΠΑΙΑΙΚΟΝ Συμπλήρωμα, τεῦχος 23ον καὶ 24ον ἐκδιδόμενον ὑπὸ Μπέκ καὶ Μπάρτ. — Ἀθῆναι 1904 ἐκαστον τεῦχος δρ. 0.80.

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ Κ. Φ. ΣΚΟΚΟΥ 1905. Ἀθῆναι σχ. 16ον σελ. 447, δρ. 3.

Ο ΓΑΒΡΙΗΛΙΔΗΣ ὑπὸ Δημητρίου Ἀναστασοπούλου τοῦ Ἀθηναίου. — Ἀθῆναι 1904.

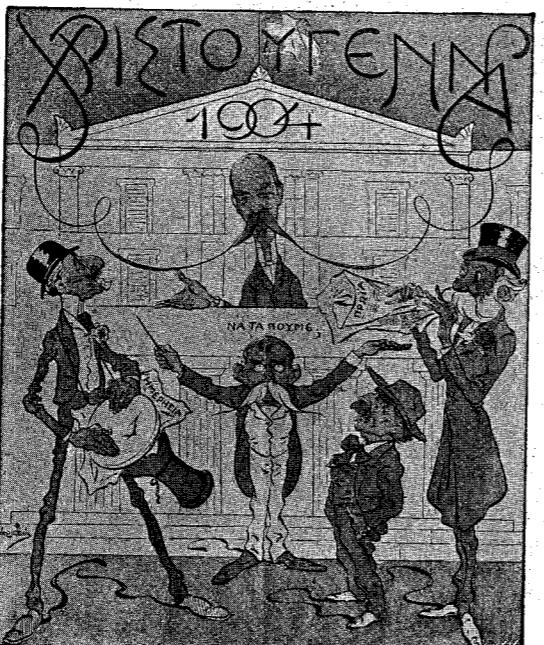
LA QUESTION D' ORIENT DANS L' HISTOIRE CONTEMPORAINE, 1821 — 1905, par Albéric Cahuet, fr. 3.50.

Μουσική :

A TOUTE AME QUI PLEURE cantique de la Vierge dans «Béatrice» poésie de M. Maeterling, musique de L. Camilieri. — Paris, J. Hamelle, 1 fr.

Η ΓΕΛΟΙΟΓΡΑΦΙΑ ΤΟΥ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΥ

Ἐκ τῆς Ἐφημερίδος «Ἀθῆναι»

ΔΩΡΑ

ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΑΣ ΜΑΣ

Τόρος τῶν «ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΩΝ» κομψότατα χαρτοδεμένοι μὲ χρωματιστὸν ἔξω-φύλλον. Ἐκαστος τόμος ἀποτελεῖται ἐκ 400 σελίδων.

Τόρος Α	(1900)	πρὸς Δρ. - Φρ.	6	ἀντὶ	13
Τόρος Β. - ΣΤ	(1904 - 3)	ἐκαστος τόμος	"	"	7
Τόρος Ζ - Η	(1903 - 4)	"	"	"	9

Νικόλαος Γρύζης εἰδίκον τεῦχος τῶν «ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΩΝ» χρωμένον εἰς τὸν «Ελληνικὸν καλλιτέχνην» μὲ 26 τεῦχονας. Δρ. - Φρ. 1 ἀντὶ 2.

Διευθύνοντος Σολωμός τεῦχος εἰδ. χρ. τῶν «ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΩΝ» ἀριερωμένον εἰς τὸν εθνικὸν ποιητὴν μὲ διαφόρους εἰκόνας. 1 1 2.

Τὸ Λεύκωμα τῶν «ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΩΝ» 1 1 2.

Τὰ ἀνωτέρω ἀποτελοῦν ώραιότατα δῶρα πρὸς οἰκείους καὶ φίλους. Αἱ ἀνωτέρω τιμαὶ εἰναι ἐλεύθεραι ταχυδρομικῶν τελῶν.

Τὸ τέμημα τῶν παραγγελλομένων ἀποστέλλεται μαζὶ μὲ τὴν παραγγελίαν. Διὰ ταχυδρομικῆς ἢ τραπεζικῆς ἐπιταχγῆς.

ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟΝ ΝΕΥΡΙΚΩΝ ΝΟΣΗΜΑΤΩΝ EN ΠΑΤΗΣΙΟΙΣ MAISON DE SANTE

Σ. Γ. ΒΛΑΒΙΑΝΟΥ Επαρχού Νευρολόγου καὶ Φρεγινολόγου.

“Ιδουται εἰς μαγευτικὴν θέσιν τῶν ὀλοδρόμου Πατησίων, τοῦ ὁραιοτάτου τούτου καὶ ὑγιεινοτάτου προαστείου τῶν Ἀθηνῶν, ἐν τέταρτον μόλις ἀπέχοντος αὐτῶν καὶ συγκοινωνοῦντος δι' ὅλων τῶν μέσων τῆς συγκοινωνίας περιβάλλεται δὲ ὑπὸ ἀπέριων μνημοβόλων κήπων καὶ ἴδιον κέκτηται κῆπον, ὃς καὶ ἀφιμογον καὶ διαμνεστατὸν ὑδωρ.

‘Ἐν τῇ Κλινικῇ ταύτῃ νοσηλεύονται δέσα καὶ χρόνια νοσήματα Νευρικὰ καὶ Ἐγκεφαλικά. Μολυσματικὰ δὲ καὶ ἐπικύρωνα ἐγκεφαλικὰ δὲν εἰσὶ δεκτά.

Πρὸς θεραπείαν τῶν ἀσθενῶν ἐφαρμόζονται δλαι αἱ θεραπευτικαὶ μέθοδοι μεταξὺ τῶν διποίων ή Ψυχοθεραπεία, ή Ἡλεκτροθεραπεία, ή Υδροθεραπεία, ή Ανατοψιθεραπεία (Massage), ή Μονοκοδεραπεία, ή Ιατρική Γυμναστική, ή διὰ καταπλίσεως (alitement) καὶ ἀπομονώσεως (isolation) θεραπεία, ή δι' Υπνωτικοῦ καὶ ὑποβολῆς ἐν ἐγοιγόφορει (suggestion à l'état de veille), αἱ ἐνέσεις δροῦν (δροῦθεραπεία) καὶ λοιπῶν φαρμάκων κλπ. κλπ.

Πάσαι αὗται αἱ θεραπευτικαὶ μέθοδοι ἐφαρμόζονται ἀναλόγως τοῦ νοσήματος καὶ τῶν ἐνδειξεων. Νοσοκομειακὴ ὑπηρεσία πλήρης: οἱ νοσοκόμοι ἐκ τῶν εἰδικὴν μόρφωσιν λαβόντων καὶ πεπειραμένοι περὶ τὴν νοσηλεύσιν τοιούτων ἀρρώστων.

Κλίναι, ἀπὸ δέκα δραχμῶν καὶ ἀνω δι' ἡμέρας, ἀναλόγως τοῦ δωματίου, τοῦ προσωπικοῦ ὅπερ

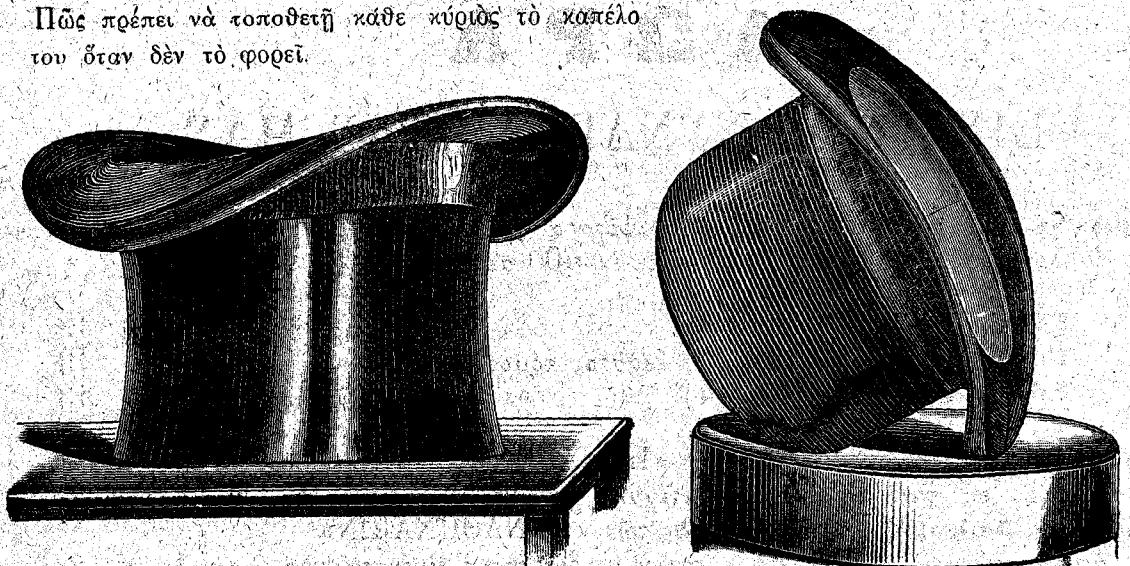
“Η Κλινικὴ συνδέεται διὰ τηλεφώνου μὲ τὴν οἰκίαν καὶ τὸ γραφεῖον τοῦ Διευθυντοῦ. Αρ. τηλφ 314.

Οἱ βουλόμενοι νὰ εἰσέλθωμεν η νὰ εἰσαγάγωστοι τοὺς ἀρρώστους των δέοντων αἱ πλευραὶ τῶν ζήνων — 16 — Οδός Ζήνων — 16.

ΝΕΥΡΙΚΩΝ ή ΦΡΕΝΙΚΩΝ

καθ. ἐκάστη 8, 10 π. μ. καὶ 4-6 μ. πλὴν τῆς Κυριακῆς — Αριθ. τηλεφώνου 200

Πῶς πρέπει νὰ τοποθετῆ κάθε κύριος τὸ καπέλο
του ὅταν δὲν τὸ φορεῖ.

Β. ΚΑΣΔΟΝΗΣ

Αθῆναι

Η ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΣΟΥ

Αγλοποιεῖ ὄντε,

Απὸ Ιης Ιανουαρίου 1905 τίθησιν εἰς κυκλοφορίαν τραπεζικὰ γραμμάτια τῶν δρ

25, εἶκοσι πέντε, νέας ἐκδόσεως (ὅγδοης) καὶ νέου τύπου μήκους 17 περίτου ἑκατοστᾶ

μέτρου καὶ πλάτους 8¹/₂, περίτου ἑκατοστῶν.

Τὰ νέα ταῦτα τραπεζικὰ γραμμάτια διακρίνονται ἐκ τῶν ἔξης κυριωτέρων γνωρίσμ

ΕΠΙ ΤΗΣ ΠΡΟΣΟΨΕΩΣ

Φέρουσι πρὸς τὰ ἄνω ἐν σχήματι τόξου διὰ κεφαλαίων μελανῶν στοιχείων τὰς
«Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἐλλάδος», ἀμέσως δὲ κάτωθι εἰκονίζονται καθήμεναι ἐν συμπλέγμα
Ἐμπορία καὶ ἡ Γεωργία. Ὅποια ταῦτα ἐν μελανῇ ταινίᾳ ἀποτυπούνται διὰ λευκῶν κεφα
στοιχείων αἱ λέξεις «δραχμαὶ εἰκοσιπέντε». Ὅποια τὴν χρονολογίαν φέρονται ἀριστερὰ ἡ ὑπο
τοῦ Ταμίου τῆς Τραπέζης, ἐν τῷ μέσῳ ἡ τοῦ Διοικητοῦ καὶ δεξιὰ ἡ τοῦ Βασιλικοῦ. Ἐπιτ
τεθειμέναι αἱ μὲν τοῦ Διοικητοῦ καὶ τοῦ Ταμίου διὰ σφραγιστήρος ἡ δὲ τοῦ Βασιλικοῦ
τρόπου ἴδιοχείρως.

Εκατέρῳθεν τοῦ γράμματος ἀποτυπώνται ἐν κυκλικοῖς πλαισίοις περιβαλλομένοι
δαντέλλοις ειδούς ποικίλματος, ἀριστερὰ μὲν ἡ εἰκὼν τοῦ ἰδιοτοῦ τῆς Τραπέζης Γεωργίου
οὐν δεξιὰ δὲ τοῦ Βασιλικοῦ Στέμμα. Ἀνωθεν τῶν πλαισίων τούτων φέρεται ἐν ψυρεοῖς
σημημένοις ὁ ἀριθμὸς 25 διὰ μεγάλων λευκῶν στοιχείων, κάτωθεν δὲ διὰ ἔρυθρῶν στοιχ
σειρὰ καὶ διὰ ἀριθμὸς ἑκάστου γράμματος. Ἡ δলη πρόσοψις, περιβαλλομένη ὑπὸ πλαισίο
καλλομένου διὰ κοσμημάτων καὶ τῆς ἐπαναλήψεως τοῦ ἀριθμοῦ 25 ἐν μικροῖς κυκλικοῖς
σίοις, εἶναι χρώματος κατὰ μὲν τὸ κέντρον ἀχρόνου κατὰ δὲ τὰ ἄκρα ἔρυθροῦ καὶ κυα

ΕΠΙ ΤΗΣ ΟΠΙΣΘΙΑΣ ΟΨΕΩΣ

Ἐν τῷ μέσῳ τῆς διποικίας ὅψεως εἰκονίζεται ἐντὸς πλαισίου νεαρὸς Ἐρμῆς, προ
τῆς ναυτιλίας, ἀνακεκλιμένος ἐπὶ δελφίνος, ἐνῷ μακρόθινον φαίνεται πλέον ἀτμόπλοιον με
ίστιον ἀναπεπταμένων.

Ἀνωθεν τῆς ἐλάσσονος ταύτης ἐν μελανῇ τοξειδεῖ τοινίᾳ ἀναγνώσκεται ἡ λέξις «Βασιλεὺς»
κάτωθεν δὲ ἐν ἐπίσης μελαναῖς ταινίαις αἱ λέξεις «Nationale de Grèce» καὶ ὑπὸ το
αὗξων ἀριθμὸς τῆς ἐκδόσεως (ἐκδοσίς ὅγδοη), τὸ πρώτον ἥδη ἐκτυπούμενος ἐπὶ τῶν το
κῶν γραμματίων. Εκατέρῳθεν τῆς εἰκόνος ταύτης καὶ ἐν ψυρεοῖς πεποικιλμένοις διὰ δ
λοειδῶν κοσμημάτων ἐκτυποῦνται διὰ μεγάλων λευκῶν στοιχείων ὁ ἀριθμὸς 25.

Ἡ τε ἐν τῷ μέσῳ εἰκὼν καὶ οἱ ἐκατέρῳθεν ταύτης ψυρεοὶ πλαισιοῦνται διὰ δ
λοειδῶν ποικίλματος χρωμάτων κυανοῦ, καστανίνου καὶ ἔρυθροῦ.